

ДОГОВІР ПРО ФІНАНСУВАННЯ

Особливі умови

Уряд України, далі — “Країна-партнер”,

з однієї сторони, та

Європейське Співтовариство, далі — “Співтовариство”, представлене Комісією Європейських Співтовариств, далі — “Комісія”,

з іншої сторони,

домовилися про таке:

СТАТТЯ 1 – ХАРАКТЕР І ЦІЛЬ ОПЕРАЦІЇ

1.1. Співтовариство в рамках особливих умов, викладених у цьому документі та його додатках, здійснить внесок у фінансування наступної програми спільної діяльності з транскордонного співробітництва 2007 — 2013 років:

Номер програми: ENPI-CBC/2008/020-299

Назва: Програма спільної діяльності: Польща — Білорусь — Україна
2007 — 2013 роки

далі — “програма”, яка описана у документі програми спільної діяльності (Додаток III), далі — “програмний документ”.

1.2 Цю програму буде реалізовано відповідно до договору про фінансування та додатків до нього: Загальні умови (Додаток I), Правила імплементації прикордонного співробітництва (Регламент Комісії (ЄС) №951/2007) (Додаток II) та програмний документ (Додаток III).

СТАТТЯ 2 – ФІНАНСОВИЙ ВНЕСОК СПІВТОВАРИСТВА

2.1 Загальна вартість програми становить 202 959 490,03 євро.

2.2 Співтовариство бере на себе зобов'язання щодо здійснення фінансування обсягом максимум 186 201 367 євро. Розподіл фінансового внеску Співтовариства представлений у бюджеті, який включено до програмного документу (Додаток III).

СТАТТЯ 3 – ВНЕСОК КРАЇНИ-ПАРТНЕРА

3.1 Країна-партнер здійснить внесок до програми в сумі достатній для забезпечення того, щоб сукупний внесок від усіх країн чи організацій, які беруть

NT

участь у програмі, склав щонайменше 10% внеску Співтовариства до програми за мінусом суми технічної допомоги, що фінансується за рахунок внеску Співтовариства, як це зазначено у Правилах імплементації прикордонного співробітництва (Регламент Комісії (ЄС) № 951/2007) (Додаток II).

3.2 У разі наявності фінансового або нефінансового внеску Країни-партнера, такий внесок відображається у програмному документі (Додаток III).

3.3 Співфінансування за рахунок власних ресурсів з боку інших країн або організацій, що беруть участь у спільній операційній програмі, зазначається у програмному документі (Додаток III).

СТАТТЯ 4 – ТЕРМІН ВИКОНАННЯ

Термін виконання договору про фінансування, відповідно до Статті 4 Загальних умов, розпочинається з моменту набрання чинності договором про фінансування та закінчується не пізніше 31 грудня 2016 року.

СТАТТЯ 5 – АДРЕСИ

Усі повідомлення, що стосуються виконання договору про фінансування, оформлюються в письмовому вигляді, містять чітке посилання на програму, як зазначено у Статті 1.1 цих Особливих умов, і надсилаються за наступними адресами:

а) для Країни-партнера

Й.В. Пан Богдан Данилишин
Міністр
Міністерство економіки України
вул. Грушевського, 12/2
Київ 01008, Україна

б) для Комісії

Голова Представництва Європейської Комісії
вул. Круглоуніверситетська, 10
Київ 01024, Україна

в) для Спільного керуючого органу

Пан Кшиштоф Гетман
Заступник Державного Секретаря
Міністерство регіонального розвитку
вул. Вспольна, 2/4
00-926 Варшава
Республіка Польща
Wspolna 2/4
00-926 Warsaw
Poland

СТАТТЯ 6 – ДОДАТКИ

6.1 До цього договору додаються такі документи, що складають його невід'ємну частину:

Додаток I: Загальні умови

Додаток II: Правила імплементації прикордонного співробітництва (Регламент Комісії (СЄ) № 951/2007)

Додаток III: Опис програми спільної діяльності (“програмний документ”), прийнятий рішенням Комісії № С (2008) 6411 від 6 листопада 2008 року

6.2 У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатків та положеннями Особливих умов договору про фінансування переважну силу матимуть положення Особливих умов. У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатку I та Додатку II переважну силу матимуть положення Додатку II. У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатку I та Додатку III переважну силу матимуть положення Додатку I. У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатку II та Додатку III переважну силу матимуть положення Додатку II.

СТАТТЯ 7 – ІНШІ ОСОБЛИВІ УМОВИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ПРОГРАМИ

7.1 Термінологія, яка використовується в договорі про фінансування та його Додатках, застосовується тільки до цього договору про фінансування.

7.2 Стаття 20.2 Загальних умов доповнюється таким положенням: “Третій арбітр не може бути громадянином жодної з країн, яка є Стороною цього договору, якщо це окремо не погоджено всіма Сторонами в письмовій формі. Робочою мовою є англійська мова”.

СТАТТЯ 8 – НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДОГОВОРОМ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

Договір про фінансування набирає чинності з дати його підписання останньою із Сторін.

Цей договір про фінансування складено у чотирьох оригінальних примірниках українською та англійською мовами, які мають однакову юридичну силу, два примірники з яких передаються до Комісії, один – Країні-партнеру та один – Спільному керуючому органу. У разі виникнення розбіжностей щодо тлумачення положень цього договору переважну силу матиме текст англійською мовою.

ВІД ІМЕНІ КРАЇНИ-ПАРТНЕРА

Й.В. Пан Богдан Данилишин
Міністр економіки України
Національний координатор
з питань допомоги ЄС в Україні

Підпис:

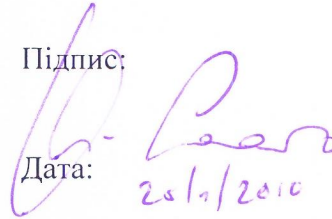
Дата:

24.12.2009

ВІД ІМЕНІ КОМІСІЇ

Пан Маркус Корнаро
Директор (А)
Бюро співпраці "EuropeAid"
з питань Політики Сусідства
в Європі, Південному
Середземномор'ї
та на Близькому Сході

Підпис:

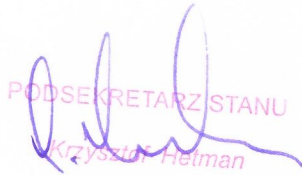
Дата:

25/1/2010

"Від імені Спільного керуючого органу заявляю, що ознайомився зі змістом цього договору"

Пан Кшиштоф Гетман
Заступник Державного Секретаря
Міністерство регіонального розвитку

Підпис:

PODSEKRETARZ STANU
Krzysztof Hetman

Дата:

10.02.2010.

ДОДАТОК І – ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

РОЗДІЛ І – ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТУ (ПРОГРАМИ)

СТАТТЯ 1 – ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

1.1 Фінансовий внесок Співтовариства обмежується сумою, яку визначено договором про фінансування.

1.2 Надання фінансування з боку Співтовариства залежить від виконання Країною-партнером своїх зобов'язань за цим договором про фінансування.

СТАТТЯ 2 – ПЕРЕВИЩЕННЯ ВИТРАТ ТА ЇХ ПОКРИТТЯ

2.1 Окремі перевитрати бюджетних статей цього договору про фінансування покриваються за рахунок перерозподілу коштів у рамках загального бюджету, відповідно до Статті 17 цих Загальних умов.

2.2 У будь-якому разі існування ризику перевитрати загальної суми, встановленої цим договором про фінансування, Комісія може або скоротити програму, або залучити власні ресурси країн-учасників або інші ресурси, що не є власними ресурсами Співтовариства.

2.3 Якщо можливість скорочення обсягу програми або покриття перевитрат за рахунок власних ресурсів країн-учасниць або інших ресурсів відсутня, Комісія може виділити додаткове фінансування з боку Співтовариства. У разі досягнення угоди щодо нього, додаткові витрати фінансуються без шкоди відповідним правилам і процедурам Співтовариства, за рахунок виділення додаткового фінансового внеску, який встановлюється Комісією.

РОЗДІЛ II – РЕАЛІЗАЦІЯ

СТАТТЯ 3 – ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

3.1 Реалізація програми відбувається у відповідності до Регламенту (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту і Ради від 24 жовтня 2006 року, який містить загальні положення про створення Європейського інструменту сусідства та партнерства¹, та Регламенту Комісії (ЄС) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року, в якому викладено правила реалізації програм прикордонного співробітництва, що фінансуються згідно з Регламентом (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту і Ради про загальні положення про створення Європейського інструменту сусідства та партнерства² (Додаток II).

3.2 Програма, підготовлена спільно усіма країнами-учасницями, реалізується Спільним Керівним Органом, створеним в одній із країн-членів Європейського Союзу, під загальним контролем Спільного моніторингового комітету та, за необхідності, Європейської Комісії. Країна-партнер входить до складу Спільного Моніторингового Комітету.

¹ *ОВ L 310, 9.11.2006, с.1*

² *ОВ L 210, 10.8.2007, с.10-25*

СТАТТЯ 4 – СТРОК ВИКОНАННЯ

4.1 Строк виконання договору про фінансування передбачає наявність наступних етапів:

- (a) етап реалізації спільної операційної програми, який триватиме максимум сім років, до 31 грудня 2013 року. За винятком договорів про надання аудиторських послуг та договорів про здійснення оцінки, оголошення тендерів або запрошення пропозицій для участі в торгах, а також підписування контрактів після цієї дати забороняється;
- (b) етап реалізації проектів, що фінансуються спільною операційною програмою, який розпочинається одночасно з етапом, зазначеним у наведеному вище пункті (a), а закінчується не пізніше 31 грудня 2014 року. Усі заходи в рамках проектів, що фінансуються за програмою, припиняються не пізніше зазначеної дати;
- (c) заключний фінансовий етап, включаючи завершення оформлення фінансових аспектів усіх контрактів, укладених в рамках програми, фактичну оцінку програми, подання остаточного звіту та остаточні платежі або остаточне відшкодування, що стягується Комісією. Цей етап закінчується не пізніше 31 грудня 2016 року.

4.2 Будь-який залишок внеску Співтовариства автоматично ліквідується 31 грудня 2016 року.

4.3 Контракт, за яким протягом трьох років з дати його підписання не було здійснено жодних платежів, автоматично припиняється, а фінансування за ним – скасовується.

РОЗДІЛ III – ПРИСУДЖЕННЯ КОНТРАКТІВ І ГРАНТІВ

СТАТТЯ 5 – ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

5.1 Контрактні процедури Спільного керівного комітету для договорів на закупівлю і грантів, необхідних для реалізації програми, відповідають процедурам, що застосовуються до зовнішніх заходів, визначених Статтями 162 – 170 Регламенту Ради (ЄС, Євратом) № 1605-2002³ і Статтями 231 – 256 Регламенту Комісії (ЄС, Євратом) № 2342/2002⁴.

5.2 Усі контракти в рамках реалізації договору про фінансування присуджуються та виконуються відповідно до складених та опублікованих Комісією процедур і нормативних актів у галузі здійснення зовнішніх заходів, чинних на момент запровадження відповідної процедури.

СТАТТЯ 6 – ВИМОГИ

5.3 Кваліфікаційні вимоги для подання тендерних пропозицій і пропозицій для участі в торгах відповідають вимогам, зазначеним у Статті 14 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 у відповідності до Статей 40 і 41 Регламенту (ЄС) № 951/2007 (Додаток II).

5.4 Участь за запрошеннями до тендерів на надання послуг і укладення контрактів на постачання, пов'язаних з бюджетом Технічної допомоги, яка фінансується Співтовариством, відповідає вимогам, встановленим Статтею 21 Регламенту (ЄС) № 1638/2006. З урахуванням конкретних умов, викладених у базових нормативно-правових актах, якими регулюється відповідна галузь співробітництва, можливе прийняття рішення про допуск громадян країн-партнерів, крім визначених частиною 2, до участі в тендерах на укладення контрактів.

³ *ОВ L 248, 16.9.2001, с.1*

⁴ *ОВ L 357, 31.12.2002, с.1*

РОЗДІЛ IV – ПРАВИЛА, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРАКТІВ

СТАТТЯ 7 – ЗАСНУВАННЯ І ПРАВО ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ РЕЗИДЕНТА

7.1 У випадках, коли це обґрунтовано характером контракту, фізичні та юридичні особи, які за запрошенням беруть участь у тендерах на виконання робіт, поставку товарів або надання послуг, мають тимчасове право на заснування підприємства і визначення статусу резидента на території Країни-партнера. Це право лишається чинним протягом місяця з моменту присудження контракту.

7.2 Підрядники (включаючи одержувачів гранту) та фізичні особи, послуги яких є необхідними для виконання контракту, а також члени їх родини мають такі ж самі права протягом строку реалізації проекту (програми).

СТАТТЯ 8 – ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОДАТКИ І МИТА

8.1 Якщо інше не передбачено Спеціальними умовами, податки, мита та інші обов'язкові платежі (включаючи податок на додану вартість – ПДВ – або аналогічні податки) виключаються з обсягу фінансування Співтовариства.

8.2 Країна-партнер застосовує до контрактів на закупівлю і грантів, що фінансуються Співтовариством, найбільш сприятливий податковий і митний режим, який поширюється на Країни або міжнародні організації з розвитку, відносини з якими нею встановлено.

8.3 Якщо Рамковий Договір або відповідні листи, обмін якими здійснюється, містять більш докладні положення з цього питання, також застосовуються ці положення.

СТАТТЯ 9 – СХЕМИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ

9.1 Країна-партнер зобов'язується надавати дозвіл ввезення або закупівлю іноземної валюти, необхідної для реалізації програми (проектів). Вона також зобов'язується застосовувати своє національне валютне законодавство у недискримінаційний спосіб до підрядників, допущених до участі відповідно до Статті 7 цих Загальних умов.

9.2 Якщо Рамковий договір або відповідні листи, обмін якими здійснюється, містять більш докладні положення з цього питання, також застосовуються ці положення.

СТАТТЯ 10 – ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Якщо договір про фінансування передбачає фінансування дослідження, контракт, пов'язаний з цим дослідженням, підписаний у рамках договору про фінансування, регулює питання права власності на це дослідження, а також права Країни-партнера та Комісії на використання даних дослідження, їх публікацію або розголошення третім особам.

СТАТТЯ 11 – СТЯГНЕННЯ КОШТІВ

11.1 У разі виникнення необхідності повернення необґрунтованих або таких, що не відповідають вимогам, витрат з установи або органу, заснованої (заснованого) в Країні-партнері, якщо цій установі або органу було присуджено контракт за процедурою відбору, затвердженою Спільним моніторинговим комітетом, якщо при цьому Спільний керівний орган не має можливості стягнути борг протягом одного року з моменту видачі розпорядження на стягнення, Спільний керівний орган передає справу на розгляд Комісії. У цьому випадку Комісія, на основі повних матеріалів справи,

бере на себе завдання стягнення сум коштів, які належать до сплати, згідно з Регламентом Комісії (ЄС) № 951/2007.

11.2 Контракти, укладені Спільним керівним органом в рамках програми, містять пункт, який надає Комісії право здійснювати стягнення з бенефіціара, підрядника або партнера, створеного в Країні-партнері, якщо претензія лишається не задоволеною протягом одного року з моменту видачі Спільним керівним органом ордеру на стягнення.

11.3 Країна-партнер зобов'язується повною мірою співпрацювати зі Спільним керівним органом та Комісією й надавати їм допомогу в процесі стягнення.

СТАТТЯ 12 – РОЗПОДІЛ СУМ КОШТІВ, СТЯГНЕНИХ ЗА КОНТРАКТАМИ

12.1 Суми коштів, стягнені за неправомірно здійснені платежі, гарантії платежів з авансового фінансування або гарантії виконання, надані на основі контрактів, що фінансуються за цим договором про фінансування, розподіляються на фінансування відповідної програми.

12.2 Фінансові штрафи, накладені Спільним керівним органом або іншим органом, що є стороною контракту, на кандидата або учасника тендеру, до якого застосовується виключення в контексті контракту на закупівлю, вимога про надання тендерних гарантій, а також збитки, нараховані на користь Комісії, відшкодовуються із зарахуванням до загального бюджету Європейських Співтовариств.

РОЗДІЛ V – ЗАГАЛЬНІ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

СТАТТЯ 13 – ПРОЗОРИСТЬ

13.1 До кожної програми, що фінансується Співтовариством, застосовуються відповідні процедури що стосуються зв'язку та інформації. Ці процедури визначаються з їх наступним затвердженням Комісією.

13.2 Зазначені процедури щодо зв'язку та інформації відповідають складеним і опублікованим Комісією правилам прозорості зовнішніх операцій, що чинними на момент виконання процедури.

СТАТТЯ 14 – ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОТИЗАКОННИХ ДІЯНЬ, ШАХРАЙСТВА І КОРУПЦІЇ

14.1 Країна-партнер вживає всіх необхідних заходів з метою попередження протизаконних діянь і шахрайства, при цьому, на вимогу Спільного керівного органу або Комісії, порушує провадження у справі про стягнення незаконно виплачених коштів. Країна-партнер інформує Спільний керівний орган та Комісію про будь-які вжиті заходи.

14.2 «Протизаконне діяння» означає будь-яке порушення договору про фінансування, порушення під час виконання контрактів або законодавства Співтовариства внаслідок дії або бездіяльності суб'єкта господарської діяльності, яке призводить або здатне призвести до заподіяння шкоди загальному бюджету Європейських Співтовариств або бюджетам, управління якими ними здійснюється, у вигляді або зменшення або втрати прибутку від власних ресурсів, одержаних безпосередньо від імені Європейських Співтовариств, або у вигляді необґрунтованої статті витрат.

«Шахрайство» означає будь-яку умисну дію або бездіяльність у сфері:

- використання або надання недостовірних, неточних чи неповних звітів або документів, що призводить до незаконного присвоєння або утримання коштів із загального бюджету Європейських Співтовариств або бюджетів, управління якими здійснюється ними або від їх імені;
- нерозголошення інформації в порушення конкретного зобов'язання, що тягне за собою аналогічні наслідки;
- незаконного використання зазначених коштів не за первісно встановленим для них призначенням.

Країна-партнер негайно повідомляє Спільний керівний орган і Комісію про будь-яки ознаки, що стає їй відомою, яка дає підстави для підозри щодо протизаконних діянь або шахрайства.

14.3 Країна-партнер зобов'язується вживати будь-яких відповідних заходів для ліквідації наслідків будь-яких випадків будь-якої можливої активної чи пасивної корупції на будь-якому етапі процедури присудження контрактів або грантів чи під час реалізації пов'язаних з ними контрактів. «Пасивна корупція» означає умисну дію посадової особи, яка особисто або через посередника вимагає будь-яких переваг для себе або третьої особи чи одержує їх, або приймає обіцянку надання такої переваги, з метою вчинення дій або відмови від дій, які повинні бути вчиненими на виконання її посадових обов'язків, або з метою виконання функцій всупереч своїм посадовим обов'язкам, що призводить або здатне призвести до заподіяння шкоди фінансовим інтересам Європейських Співтовариств. «Активна корупція» означає умисну дію будь-якої особи, котра обіцяє або надає, особисто або через посередника, будь-яку перевагу офіційній особі, для неї або третьої особи, з метою здійснення дій або відмови від дій, які повинні бути вчиненими на виконання її посадових обов'язків, або з метою виконання функцій всупереч своїм посадовим обов'язкам, що призводить або здатне призвести до заподіяння шкоди фінансовим інтересам Європейських Співтовариств.

СТАТТЯ 15 – ЗАХОДИ З КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ, ЩО ПРОВОДЯТЬСЯ КОМІСІЄЮ, ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПО БОРОТБІ З ШАХРАЙСТВОМ (ЄОБШ) ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ПАЛАТОЮ АУДИТОРІВ

15.1 Країна-партнер та Спільний керівний орган⁵ погоджуються на проведення Комісією, ЄОБШ та Європейською палатою аудиторів документарних перевірок та перевірок на місцях на предмет використання коштів, виділених Співтовариством за договором про фінансування (включаючи процедури присудження контрактів і надання грантів), а також повних аудитів – у разі необхідності, на основі документів, що підтверджують звітність, та документів обліку, а також будь-яких інших документів, пов'язаних з фінансуванням проекту (програми), протягом строку дії договору та семи років з дати останнього платежу.

15.2 Країна-партнер та Спільний керівний орган⁵ також погоджуються, що ЄОБШ має право проводити перевірки на місцях та заходи з контролю відповідно до процедур, визначених законодавством Співтовариства про захист фінансових інтересів Європейських Співтовариств від шахрайства та інших зловживань.

15.3 Із зазначеною метою, Країна-партнер і Спільний керівний орган⁵ зобов'язуються надавати посадовим особам Комісії, ЄОБШ і Європейської палати аудиторів та їх уповноваженим агентам доступ до об'єктів і приміщень, де здійснюється діяльність, що фінансується за договором про фінансування, включаючи комп'ютерні системи цих об'єктів (приміщень), та до будь-яких

⁵ Застосовується у разі, коли Спільний керівний орган є стороною договору про фінансування.

документів та комп'ютерних даних про технічне та фінансове управління зазначеною діяльністю, а також вживати будь-яких необхідних заходів для сприяння їх роботі. Доступ уповноваженим агентам Європейської Комісії, ЄОБШ та Європейської палати аудиторів надається на умовах суворой конфіденційності відносно третіх осіб, без шкоди зобов'язанням за публічним правом, які на них поширюються. Доступ до документів та їх зберігання забезпечується з наданням можливості спрощеного ознайомлення з ними, при цьому Країна-партнер зобов'язується повідомляти Комісію, ЄОБШ та Європейську палату аудиторів про фактичне місце їх зберігання.

15.4 Зазначені вище перевірки та аудити також поширюються на підрядників і субпідрядників, які отримали фінансування Співтовариства.

15.5 Країна-партнер і Спільний керівний орган⁵ одержують повідомлення про виїзди на місця агентів, призначених Комісією, ЄОБШ та Європейською палатою аудиторів.

СТАТТЯ 16 – КОНСУЛЬТАЦІЇ КОМІСІЇ З КРАЇНОЮ-ПАРТНЕРОМ

16.1 Країна-партнер, Спільний керівний орган і Комісія проводять консультації один з одним перед передачею будь-якого спору, пов'язаного з виконанням або тлумаченням цього договору про фінансування, на розгляд арбітражу.

16.2 За підсумками консультацій можливе внесення змін до договору про фінансування, його призупинення або припинення.

СТАТТЯ 17 – ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДОГОВОРУ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

17.1 Будь-які зміни до Спеціальних умов та Додатку III до договору про фінансування вносяться у письмовій формі, у вигляді додатку.

17.2 Якщо внесення змін пропонується Країною-партнером, остання звертається з відповідним запитом до Комісії не пізніше, ніж за три місяці до передбаченого терміну набрання чинності цими змінами, крім випадків, коли ці зміни належним чином обґрунтовано Країною-партнером та прийнято Комісією.

17.3 Внесення змін до Додатку III регулюється положеннями Статті 7 Регламенту Комісії (ЄС) № 951/2007 (Додаток II).

17.4 Окремі випадки подовження етапу оперативної реалізації або етапу завершення регулюються частинами 3 та 4 Статті 4 цих Загальних умов.

СТАТТЯ 18 – ПРИЗУПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

18.1 Договір про фінансування може бути призупинено у наступних випадках:

- Комісія має право призупинити реалізацію договору про фінансування, якщо Країна-партнер порушує зобов'язання за договором про фінансування.
- Комісія має право призупинити реалізацію договору про фінансування, якщо Країна-партнер порушує зобов'язання у сфері додержання прав людини, демократичних принципів та законності, а також у випадках корупції в особливо великих розмірах.
- Договір про фінансування може бути призупинено у випадках настання обставин форс-мажору, визначених нижче. «Форс-мажор» означає будь-яку непередбачувану та виняткову ситуацію або

подію поза контролем сторін, яка перешкоджає будь-якій з них виконувати будь-які свої зобов'язання, виникає не внаслідок помилки або недбалості з боку сторін (або субпідрядників, агентів чи персоналу) та є непереборною обставиною попри всі добросовісно вжиті заходи. Дефекти обладнання або матеріалів чи затримки їх поставки, трудові спори, страйки або складне фінансове становище обставинами форс-мажору заявляться не можуть. Сторона не вважається винною в невиконанні своїх зобов'язань, якщо вона не має можливості їх виконувати внаслідок обставин форс-мажору. Сторона, для якої виникли обставини форс-мажору, без затримки повідомляє про це іншу сторону із зазначенням характеру, ймовірної тривалості та передбачуваних наслідків події, а також вживає будь-яких необхідних заходів для зведення можливої шкоди до мінімуму.

18.2 Попереднє повідомлення про прийняття рішення щодо призупинення договору не надається.

18.3 При наданні повідомлення про призупинення, у ньому зазначаються наслідки для поточних контрактів або контрактів, підписання яких заплановано.

СТАТТЯ 19 – ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

19.1 Якщо питання, які привели до призупинення договору про фінансування, не вирішуються у строк до чотирьох місяців, кожна сторона має право припинити дію договору про фінансування з наданням повідомлення про це за два місяці до його фактичного припинення.

19.2 Якщо за договором про фінансування не було здійснено жодних платежів протягом трьох років з моменту його підписання, договір про фінансування припиняється автоматично.

19.3 Договір про фінансування може бути припинено у разі дострокового припинення програми спільної діяльності, у випадках та за умов, визначених Статтею 44 Регламенту Комісії (ЄС) № 951/2007 (Додаток II).

19.4 При наданні повідомлення про припинення, у ньому зазначаються наслідки для поточних контрактів або контрактів, підписання яких заплановано.

СТАТТЯ 20 – ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

20.1 Будь-який спір, пов'язаний з договором про фінансування, який не може бути вирішеним протягом шести місяців шляхом консультацій сторін, передбачених Статтею 16 цих Загальних умов, може бути вирішено в арбітражному порядку на вимогу однієї зі сторін.

20.2 У зазначеному випадку кожна сторона, протягом 30 днів з дати надходження вимоги про арбітражний розгляд, призначає одного арбітра. Якщо арбітра не призначено, будь-які зі сторін має право звернутись до Генерального секретаря Постійної палати третейського суду (місто Гаага) за призначенням другого арбітра. Два арбітри, у свою чергу, протягом 30 днів призначають третього арбітра. Якщо його не призначено, кожна сторона має право звернутись до Генерального секретаря Постійної палати третейського суду за призначенням третього арбітра.

20.3 За відсутності іншого рішення арбітрів, застосовується процедура, викладена у Необов'язкових правилах арбітражного розгляду справ за участю міжнародних організацій і країн Постійної палати третейського суду. Рішення арбітрів приймається більшістю голосів у тримісячний строк.

20.4 Кожна сторона зобов'язана вживати необхідних заходів для забезпечення виконання рішення арбітрів.

РЕГЛАМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ (ЄС) № 951/2007

від 9 серпня 2007

встановлює правила імплементації програм прикордонного співробітництва, фінансованих Регламентом (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради, встановлює загальні умови, які засновують Європейський Інструмент Сусідства і Партнерства

КОМІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СПІВТОВАРИСТВ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства,

Беручи до уваги Регламент Ради (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради, від 24 жовтня 2006 р., встановлює загальні умови, які засновують Європейський Інструмент Сусідства і Партнерства ⁽¹⁾, та, зокрема Статтю 11 (1) цього документу,

Оскільки:

- (1) Один з напрямів Регламенту (ЄС) № 1638/2006 залучає до співпраці держави-члени Євросоюзу і країни-партнери в тих регіонах, які суміжні з їх спільною частиною зовнішнього кордону Євросоюзу, задля процвітання регіону і гарного добросусідства (надалі прикордонне співробітництво ЄІСП).
- (2) Стаття 11 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 вимагає, щоб Комісія прийняла правила впровадження, які встановлюють специфічні умови для реалізації Назва III «Прикордонне Співробітництво», і щоб положення правил впровадження, покривали такі питання як рівень співфінансування, підготовка спільних операційних програм, визначення та функціонування спільних органів управління, ролі і функції спільного моніторингового комітету, комітету з відбору і спільного секретаріату, правомірність витрат, спільний відбір проектів, фаза

підготовки, технічне і фінансове управління допомогою Спільноти, фінансовий контроль і аудит, моніторинг і оцінка, прозорість та інформаційна діяльність для потенційних бенефіціарів.

- (3) Стаття 21 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 передбачає те, що правила впровадження повинні також встановити правила закупівлі для прикордонного співробітництва ЄІСП.
- (4) Стратегічним документом було передбачено в Статті 7(3) Регламенту (ЄС) № 1628/2006 встановлення стратегічних рамок для підтримки що здійснює Комісія в сфері прикордонного співробітництва ЄІСП і також включення індикативної програми для цього співробітництва
- (5) Допомога Спільноти щодо прикордонного співробітництва ЄІСП здійснюється через спільні операційні програми, визначені в стратегічному документі.
- (6) Необхідно скласти правила впровадження, які встановлюють спільні специфічні умови щодо прикордонного співробітництва в значенні Регламенту (ЄС) № 1638/2006, що дозволяє країнам-учасникам мати певну гнучкість щодо детальних заходів стосовно організації і виконання особливих програм, беручи до уваги характерні особливості кожної програми. В основі цього принципу і відповідно до цього Регламенту, країни повинні запропонувати, за умови загальної згоди, докладні умови щодо прикордонного співробітництва ЄІСП в спільній операційній програмі, для

¹ OJ L 310, 9.11.2006, с.12

ухвалення Комісією відповідно до Статті 9(6) Регламенту (ЄС) № 1638/2006.

- (7) Зважаючи на той факт, що всі країни мають бути залучені до органів, які приймають рішення за програмою, в то той час як завдання щодо реалізації Програми має бути довірене Спільному органу управління Програмою, що знаходиться в одній з країн-учасників, існує необхідність в спільних правилах щодо розподілу функцій між різними структурами управління програмою.
- (8) Оскільки програми мають бути впроваджені через спільне управління, управління програмою та системи контролю повинні відповідати правилам Спільноти. Ухвалення програми Комісією повинне бути прийнято, як *ex ante* (попередня) акредитація цих систем. Комісія повинна контролювати виконання кожної програми шляхом залучення до Спільного моніторингового комітету і завдяки звітам, поданих їй на розгляд Спільним органом управління Програмою.
- (9) Для забезпечення цілковитої та повної участі в програмі потенційних бенефіціарів країн-партнерів, і для застосування однакових умов управління, як для тих, хто знаходиться в державах-членах Євросоюзу, так і для тих, хто знаходиться в країнах-партнерах, було визначено, що асигнуваннями для прикордонного співробітництва ЄІСП розпоряджаються як частиною зовнішньої політики Євросоюзу, процедури укладання контрактів, які застосовуються до зовнішніх дій, що фінансуються Європейською Комісією, повинні бути використані для всіх проектів, фінансованих як частина прикордонного співробітництва, яка була заснована Регламентом (ЄС) № 1638/2006.

(10) Для того, щоб гарантувати ефективне впровадження програми, потрібно встановити умови оцінки і моніторингу.

(11) Ці заходи узгоджені з думкою Комітету, заснованою Регламентом Ради (ЄС) № 1638/2006,

ПРИЙНЯЛА ЦЕЙ РЕГЛАМЕНТ:

РОЗДІЛ I

ВСТУП

Стаття 1

Предмет і рамки

Регламент встановлює детальні правила впровадження Регламенту (ЄС) № 1638/2006 відносно програм прикордонного співробітництва.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цього Регламенту, повинні використовуватися наступні визначення:

1. «технічна допомога» мається на увазі підготовча робота, управління, моніторинг, оцінка, інформація, аудит і контроль, та будь-які адміністративні дії з посилення потенціалу необхідні для впровадження спільних операційних програм;
2. «бенефіціар» мається на увазі організація, яка підписує контракт щодо гранту зі Спільним органом управління Програмою, і який приймає на себе цілковиту законну і фінансову відповідальність за впровадження проекту як орган - *vis-a-vis* Спільного органу управління; отримує фінансові внески від Спільного органа управління Програмою і гарантує, що

розпорядження коштами і, де необхідно, розподіл йдуть відповідно до угод укладених з його партнерами; має відповідальність перед Спільним органом управління Програмою і безпосередньо підзвітний установі щодо оперативного і фінансового прогресу стосовно діяльності за проектом;

3. «виконавець» мається на увазі організація, яка підписує зі Спільним органом управління Програмою контракт щодо надання послуг, виконання роботи або контракт на постачання і який приймає на себе цілковиту законну і фінансову відповідальність за реалізацію такого контракту як *vis-a-vis* Спільного органу управління Програмою;
4. «стратегічний документ» мається на увазі документ, про який йде мова в Статті 7(3) Регламенту (ЄС) № 1638/2006, і який встановлює перелік спільних операційних програм, їх багаторічні індикативні рамки і територіальні одиниці, прийнятні для кожної програми;
5. «країни учасники» маютьься на увазі всі держави-члени і країни-партнери, що беруть участь в спільній операційній програмі;
6. «країни-партнери» маютьься на увазі країни і території, зазначені в переліку Додатку Регламенту (ЄС) № 1638/2006;
7. «великомасштабні проекти» мається на увазі проекти, що охоплюють низку робіт, дій або послуг, спрямованих на виконання неподільної функції певного характеру, переслідуючи чітко визначені завдання єдиного інтересу з метою здійснення прикордонних інвестицій;
8. «власні ресурси країн-учасниць в спільних операційних програмах» мається на увазі фінансові ресурси з

центрального, регіонального або місцевого бюджету країн-учасників;

9. «операційний супровід проектів» мається на увазі контроль за діями, які фінансовані програмою згідно методу для циклу управління проектом – від програмування до технічного моніторингу виконання, до оцінки.

РОЗДІЛ II

ОСНОВНІ ДОКУМЕНТИ

СЕКЦІЯ I

Спільні операційні програми

Стаття 3

Підготовка спільних операційних програм

Кожна спільна операційна програма має бути визначена за загальною згодою всіх країн-учасників відповідно до Регламенту (ЄС) № 1638/2006, стратегічного документу і цього Регламенту.

Стаття 4

Зміст спільних операційних програм

Кожна спільна операційна програма описуватиме цілі, пріоритети і заходи стосовно дій, які необхідно здійснити та пояснюватиме, як ці дії збігаються з іншими двосторонніми і багатосторонніми програмами, що впроваджуються або плануються в певних країнах і регіонах, зокрема програми, які фінансуються Євросоюзом.

Зокрема, кожна спільна операційна програма:

- (a) матиме перелік територіальних одиниць, що підпадають під дію програми, включаючи можливі прилеглі (додаткові) регіони, як місце знаходження проектів, фінансованих програмою, як це визначено в

Регламенті (ЄС) № 1638/2006 і стратегічному документі;

- (b) встановлюватиме правила участі в програмах прилеглих (додаткових) областей в третіх країнах, які не охоплює Регламент (ЄС) № 1638/2006, але яким дозволяється брати участь в співробітництві, спираючись на стратегічний документ;
- (c) встановлюватиме пріоритети і заходи, спрямованні на реалізацію цілей, визначених в стратегічному документі;
- (d) визначатиме склад Спільного моніторингового комітету відповідно до Статті 11 цього Регламенту;
- (e) визначатиме орган (юридичну особу), призначений країнами-учасниками виконувати обов'язки Спільного органу управління Програмою;
- (f) включатиме опис структури, яка буде утворена Спільним органом управління Програми для керування програмою відповідно до Статей 14, 15, 16 і 17 цього Регламенту. Цей опис повинен бути доволі детальним, для того щоб допомогти Комісії бути повністю впевненою стосовно ефективності і дієвості внутрішніх контрольних систем, виходячи з досвіду кращої міжнародної практики;
- (g) включатиме фінансову таблицю, яка показує попередній щорічний розподіл ресурсів щодо зобов'язань і платежів в рамках програми, розробленої відповідно до пріоритетів, і яка детально описує обсяги коштів для технічної допомоги
- (h) визначатиме методи впровадження програми, відповідно до процедур укладання контрактів, які згадуються в Статті 23 цього Регламенту;
- (i) встановлюватиме індикативний графік щодо запуску процедур і відбору проектів, які будуть фінансуватися;

(j) описуватиме певні регулятивні вимоги стосовно досліджень щодо оцінки впливу на навколишнє середовище і надаватиме попередній індикативний графік проведення цих досліджень;

(k) затверджуватиме мову (мови), яка схвалена програмою;

(l) включатиме інформаційний та комунікаційний план відповідно до Статті 42.

Таблиця, на яку є посилання в пункті (g) другого параграфа, буде вказувати на вклад Європейської Спільноти і розділяти попередні індикативні кошти, які виділяються Комісією кожен рік до 2013 року (асигнування на 2011-2013 рр. будуть підтверджені Індикативною Програмою на 2011-2013 рр.). Таблиця має також містити попередні індикативні обсяги співфінансування з власних ресурсів країн - учасниць.

Для цілей визначених в пункті (h) другого параграфа, проекти, фінансовані в рамках програми, будуть відбиратись, як правило, через конкурси на подання заявок. Проте, країни можуть також за згодою Європейської Комісії спільно визначати великі прикордонні інвестиційні проекти, які не будуть обрані через конкурси на подання заявок: ці проекти повинні бути особливо зазначені в програмі або бути обраними на пізнішій стадії Спільним органом управління Програми, посилаючись на Статті 11 – 13, за умови, що вони відповідають пріоритетами і заходам програми, та що існує спеціально виділений бюджет.

Стаття 5

Схвалення спільних операційних програм

1. Кожна спільна операційна програма повинна бути передана Комісії Спільним органом управління Програмою після чітко сформульованої згоди всіх країн, які брали участь в підготовці програми.

2. Комісія повинна опрацювати спільну операційну програму на рахунок того, щоб перевірити, чи містить вона всі елементи про які йде мова в Статті 4, які повинні включати, зокрема:

- (a) оцінку відповідності програми стратегічному документу;
- (b) перевірку якості аналізу, його зв'язків із запропонованими пріоритетами і заходами, та його співвідношення з іншими двосторонніми і багатосторонніми програмами, які впроваджуються або плануються в регіонах, що охоплюються дією програми;
- (c) контроль того, що програма підпорядковується відповідному законодавству Спільноти;
- (d) перевірку того, що будь-які дослідження щодо оцінки впливу на навколишнє середовище, в яких може виникнути потреба, проведені або заплановані перед впровадженням запропонованих проектів;
- (e) гарантію відповідності фінансової таблиці до програми, особливо що стосується коштів, які має надати Комісія;
- (f) гарантію спроможності Спільного органу управління Програми керувати, ураховуючи об'єм, зміст і складність запланованих дій в рамках програми. Зокрема, Комісія повинна перевірити, що Спільний орган управління Програми має достатньо належним чином кваліфікований персонал, повністю зайнятий програмою, необхідне комп'ютеризоване управління і інструменти бухгалтерського обліку та фінансового обігу, що повністю відповідає законодавству Спільноти. Ці перевірки можуть здійснюватися шляхом попереднього (*ex ante*) оперативного аудиту (на місці), якщо Комісія визнає це необхідним;

(g) гарантія того, що Спільний орган управління Програмою запланував і встановив прийнятні системи внутрішнього контролю і аудиту, заснованих на кращому міжнародному досвіді.

3. Аналізуючи спільні операційні програми, Комісія може попросити країни, що беруть участь у програмі, представити додаткову інформацію або, там де це необхідно, переглянути певні частини програми.

4. Схвалення кожної спільної операційної програми повинно сприйматись як попередня (*ex ante*) акредитація Комісією структур управління і контролю, що створені Спільним органом управління Програмою.

5. Кожна спільна операційна програма має бути схвалена рішенням Комісії на весь час дії програми.

Стаття 6

Моніторинг та оцінка спільних операційних програм

1. Метою моніторингу і оцінки кожної спільної операційної програми має бути покращення якості, ефективності і послідовності виконання. Отримані результати оцінок мають бути взяті до уваги в подальшій діяльності за програмою.

2. Середньострокова оцінка спільної операційної програми має виконуватися як частина програмного огляду відповідно до стратегічного документу.

Ця оцінка повинна виконуватися Комісією, і її результати, які мають бути передані Спільному моніторинговому комітету і Спільному органу управління Програмою, для індикативної програми, можуть призвести до виправлень(коректувань) в програмі.

3. Крім цієї середньострокової оцінки, Комісією у будь-який момент можуть бути проведені оцінка спільної операційної програми, або її частини, .

4. У наступному році після закінчення фази впровадження проектів, фінансованих в рамках спільної операційної програми, Комісією буде проведена оцінка програми по її результатах (*ex post*).

Стаття 7

Перегляд спільних операційних програм

1. Коригування фінансової таблиці спільної операційної програми, що лише стосується перерозподілу від одного пріоритету до іншого не більше ніж 20 % від коштів Спільноти, спочатку передбачених для кожного пріоритету, може бути безпосередньо зроблено Спільним органом управління Програмою, за умови попереднього схвалення Спільним моніторинговим комітетом. При будь-яких таких змінах Спільний орган управління Програми має поінформувати Комісію.

Це правило може розповсюджуватися і на технічну допомогу, яка фінансується за рахунок Спільноти, тільки за умови письмового попереднього схвалення Комісією.

2. Беручи до уваги аргументований запит Спільного моніторингового комітету або ініціативу Комісії, погоджену зі Спільним моніторинговим комітетом, спільні операційні програми, можуть бути переглянуті та, якщо це необхідно, переглянуті в наступних випадках:

(a) для того, щоб врахувати головні соціально-економічні зміни або істотні зміни в Спільноті, національні або регіональні пріоритетах в регіоні, охопленому дією програми;

(b) під час впровадження труднощі спричинили істотні затримки;

(c) коли перерахування коштів Спільноти від одного пріоритету до іншого переростає границі гнучкості, про які згадуються в параграфі 1 цієї Статті;

(d) слідуючи оцінкам які згадуються в Статті 6(2) та 6(3);

(e) коли закінчується дія програми відповідно до Статті 44.

3. Будь-який перегляд спільної операційної програми у випадках, що згадуються у другому параграфі, схвалюватиметься рішенням Комісії і вимагатиме підписання поправки до фінансованих угод, посиляючись на Статтю 10.

Стаття 8

Використання мови

1. Структури управління спільних операційних програм повинні використовувати одну або більше державних мов Євросоюзу як їх робочу мову(мови).

2. Для того, щоб урахувати партнерську природу програм, бенефіціари проектів можуть подавати на розгляд Спільному органу управління Програми документи щодо їх проекту на їх національній мові, за умови, якщо ця можливість спеціально обговорена в програмі, і що Спільний моніторинговий комітет забезпечує, через Спільний Орган з Управління Програмами, переклад, якщо це може бути необхідно.

3. Витрати на переклад на всіх мови, які вибрані програмою, має покриватися:

(a) з бюджету технічної допомоги на рівні спільної операційної програми;

(b) з бюджету кожного індивідуального проекту на проектному рівні.

Стаття 9

Початкова фаза спільних операційних програм

1. Після схвалення спільної операційної програми рішенням Комісії, програма має негайно розпочатися в Державах-членах в рамках асигнувань Європейського Інструменту Сусідства і Партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 1В Фінансової Перспективи (Міжінституціональної Угоди 2006/С 139/01) ⁽¹⁾. Спільні дії необхідні для запуску програми можуть також запроваджуватись, а саме:

- (a) заснування Спільного органу управління Програми і Спільного технічного секретаріату;
- (b) перші зустрічі Спільного моніторингового комітету, включаючи представників країн-партнерів, які ще не підписали фінансової угоду;
- (c) підготовка і запуск тендерних процедур або конкурсів на подання заявок, якщо необхідно за умови затримки щодо підписання фінансових угод.

2. Рішення комісії, про які йде мова в параграфі 1, має бути застосовне для кожної країни-партнера, після підписання країною фінансової угоди відповідно до Статті 10.

СЕКЦІЯ 2

Фінансові Угоди

Стаття 10

Підписання фінансових угод

1. Фінансова угода буде укладена між Комісією і кожною з країн-партнерів для кожної спільної операційної програми.

¹ Міжінституціональна Угода між Європейським Парламентом, Радою та Комісією щодо бюджетної дисципліни та стабільного фінансового управління, ОJ С 139, 14.6.2006 р.1.

Спільний орган управління, призначений в рамках кожної спільної операційної програми, може також підписати (контрасигнувати) фінансову угоду.

2. Спільна операційна програма, яка схвалена Комісією, має бути технічним додатком до фінансової угоди.

3. Кожна фінансова угода має бути укладена не пізніше кінця року, який йде за роком, коли Комісія схвалила спільну операційну програму (Правило N+1).

4. Якщо фінансова угода не укладена у відведений часовий термін, зовнішній компонент спільної операційної програми з країною-партнером може бути не розпочатий.

У випадку, коли програма включає декілька країн-партнерів, зовнішній компонент спільної операційної програми може бути розпочатий з кожною країною-партнером, як тільки країна підпише свою фінансову угоду.

5. Якщо жодна з країн-партнерів не підписує фінансової угоди в рамках відведеного часу, зовнішній компонент спільної операційної програми анулюватиметься і не матиме юридичної сили, та мають бути застосовані параграфи 3 і 4 Статті 44.

РОЗДІЛ III

СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНИХ ОПЕРАТИВНИХ ПРОГРАМ

СЕКЦІЯ I

Спільний моніторинговий комітет

Стаття 11

Структура Спільного моніторингового комітету

1. Спільний моніторинговий комітет складатиметься з представників,

призначених кожною з країн-учасників, з метою прийняття рішень щодо спільної операційної програми в межах компетенції комітету. Члени повинні бути призначені як представники своїх країн за функціональним, а не на персональним принципом. Комітет повинен також мати голову і секретаря. Секретар буде обраний з поміж членів Спільного моніторингового комітету.

2. Додатково до належних чином призначених представників, дуже важливо, щоб країни забезпечили адекватну участь громадського суспільства (місцеві органи влади, економічні і соціальні партнери, громадське суспільство), з тим, щоб забезпечити тісну співпрацю різних місцевих зацікавлених сторін в впровадженні спільної операційної програми.

3. Комісія повинна бути запрошена до кожної зустрічі Спільного моніторингового комітету одночасно з учасниками, та бути повідомлена про результати його дискусій. Вона може брати участь в усьому засіданні комітету або частині засідання за власною ініціативою як спостерігач та без будь-якого права щодо ухвалення рішення.

Стаття 12

Функціонування Спільного моніторингового комітету

1. Призначені члени Спільного моніторингового комітету мають прийняти одностайно його правила процедури (регламент).

2. Спільний моніторинговий комітет повинен приймати рішення консенсусом. Проте, можливо ставити певні рішення на голосування, особливо ті, які мають відношення до кінцевого вибору проектів і розподілу обсягів грантів поміж них. В межах цього порядку голосування, кожна країна має тільки один голос не залежно від числа її представників.

3. Призначені представники повинні вибрати голову. Комітет може вирішити обрати голову з представників Спільного органу управління програмою або іншу сторонню особу.

Голова Спільного моніторингового комітету має бути в якості арбітра та вести обговорювання. Голова залишає за собою право голосу, якщо тільки позиція голови не була надана представникові Спільного органу управління програмою або інший сторонній особі. У останньому випадку, голова не може мати ніякого права голосу.

4. Спільний моніторинговий комітет має збиратися, так часто як це необхідно і як мінімум раз на рік. Зустріч має скликати його голова на запит Спільного органу управління програмою або слідуючи належним чином обґрунтованому запиту від одного з призначених членів комітету чи від Комісії. Це рішення також може прийматися шляхом письмової процедури за ініціативи його голови, Спільного органу управління програмою або однієї з країн-учасниць. У разі розбіжності, будь-який член комітету може вимагати обговорення рішення на засіданні.

5. Має бути складений протокол після кожної зустрічі Спільного моніторингового комітету для підпису головою і секретарем. Також протокол має бути наданий кожному членові комітету і Комісії.

Стаття 13

Функції Спільного моніторингового комітету

В частині своїх функцій щодо спільної операційної програми, комітет повинен:

- (a) схвалити робочу програму Спільного органу управління;
- (b) прийняти рішення щодо об'єму і розподілу ресурсів програми для технічної допомоги і людських ресурсів;

- (с) на кожній своїй зустрічі переглядати рішення щодо управління, які були прийняті Спільним органом управління;
- (d) призначити комітети з відбору проектів;
- (е) прийняти рішення щодо критеріїв відбору проектів і прийняти остаточне рішення щодо проектів і суми наданих їм грантів;
- (f) на кожній зустрічі та на підставі документів, представлених Спільним органом управління, оцінювати і відслідковувати прогрес у досягненні цілей спільної операційної програми;
- (g) розглянути всі звіти, представлені Спільним органом управління і, якщо це необхідно, вжити відповідні заходи;
- (h) розглянути деякі спірні випадки щодо відшкодування, винесені на його розгляд Спільним Органом управління.

Якщо, при прийнятті рішень спираючись на пункт (е) першого параграфа, Спільний моніторинговий комітет вирішує не слідувати всім або частині рекомендацій комітету з відбору, він має надати пояснення щодо свого рішення в письмовому вигляді. Потім рішення має бути надіслано для попереднього схвалення до Комісії через Спільний орган управління. Комісія повідомляє Спільний орган управління про своє рішення протягом 15 робочих днів.

Обов'язки Спільного органа управління повинні виконуватися у відповідності з чинними правилами і умовами. Спільний орган управління відповідає за гарантію того, що Спільний моніторинговий комітет дотримуються цих правил.

СЕКЦІЯ 2

Спільний орган управління

Стаття 14

Організація Спільного органа управління

1. Спільний орган управління, як правило, має бути національним, регіональним або місцевим органом державного сектора. Спільний орган управління може також бути органом, який керується приватним правом але з місією державної служби.

Цей орган має задовольняти відповідні фінансові вимоги і відповідати умовам, передбаченим в Регламенті Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 ⁽¹⁾, Статті 54 цього документу, та в Регламенті Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002 Статтях 38, 39 і 41 цього документу ⁽²⁾.

2. Країни-учасники повинні довірити Спільному органу управління ті завдання, які пов'язані з впровадженням спільної операційної програми, та такі, що були довірені учасникам як частина управління програмою. Вони (країни-учасники) мають бути відповідальні в рамках Спільного моніторингового комітету за перевірку відповідності використання фондів до правил і принципів, які керують управлінням програмою.

3. Робота Спільного органа управління може фінансуватися коштами Спільноти для технічної допомоги та коштами спів-фінансування, зокрема, у вигляді не фінансових внесків (in kind), що передбачені в Статті 19(3).

4. Рахунки, відкриті Спільним органом управління, повинні підлягати щорічному фактичному зовнішньому аудиту (*ex post*), який здійснюватиметься незалежною організацією, як це вказано в Статті 31.

5. Спільний орган управління має бути заснований на кращій міжнародній практиці управління і внутрішнього

1 OJ L 248, 16.9.2002, с. 1.

2 OJ L 357, 31.12.2002, с. 1.

контролю, буде використовувати ті системи управління та внутрішнього контролю, які здатні забезпечувати виконання його завдань таким чином, щоб гарантувати те, що його діяльність відповідає законам, іншим правилам і принципу раціонального управління фінансами.

Зокрема, функції операційного управління і функції управління фінансами мають бути організовані окремо в рамках Спільного органу управління. Функції уповноваженого інспектора і бухгалтера мають бути відокремленими і взаємовиключними.

6. Спільний орган управління повинен мати внутрішню службу аудиту, яка має бути незалежною від відділів, які виконують обов'язки уповноваженого інспектора, бухгалтера й функції управління.

7. Спільний орган управління має запровадити процедури для гарантування того, що витрати, задекларовані в рамках програми реальні і законні та має заснувати надійні комп'ютеризовані системи звітності, моніторингу й фінансової інформації.

8. Спільний орган управління має, зокрема, поважати умови і кінцеві терміни оплати грантів і контрактів закупівлі, які підписані з третіми сторонами. Використовуючи відповідні процедури перевірки (верифікації), він має гарантувати те, що кошти, виплачені в рамках контрактів щодо грантів або контрактів закупівлі, будуть використовуватися тільки для тих цілей, задля яких вони були надані.

Загальна система має використовуватися для управління рахунками та адміністративним і фінансовим моніторингом щодо грантів й контрактів (кореспонденція, листи доповнення або нагадування, отримання звітів, т.п.).

9. Спільний орган управління має невідкладно повідомляти Комісію і Спільний моніторинговий комітет стосовно будь-якої зміни в процедурах чи організації, або про будь-які інші обставини, які можуть впливати на виконання програми.

10. Спільний орган управління та різні бенефіціари, виконавці й партнери, з якими підписуються гранти на виконання проектів, мають підлягати контролю Комісії, Європейського Суду Аудиторів та Європейської служби боротьби проти шахрайства (OLAF).

Стаття 15

Функції Спільного органу управління

1. Спільний орган управління має бути відповідальний за управління та впровадження спільної операційної програми, зокрема, технічної допомоги, відповідно до принципу раціонального управління фінансами й принципів економії, прибутковості і ефективності, та має здійснювати будь-який необхідний контроль згідно правил і процедур, які передбачені відповідними нормами.

2. Різні завдання Спільного органу управління мають включати:

(a) організацію та діяльність в якості секретаріату для забезпечення зустрічей Спільного моніторингового комітету, включаючи підготовку протоколів зустрічей;

(b) підготовка детальних щорічних бюджетів для програми і запитів до Комісії щодо здійснення виплат;

(c) розробка щорічних операційних та фінансових звітів та відправка їх Спільному моніторинговому комітету і Комісії;

(d) впровадження, через свою внутрішню службу аудиту, програми з аудиту для перевірки внутрішньої діяльності і

гарантування того, що процедури застосовуються належним чином в рамках Спільного органу управління; річні звіти внутрішнього аудиту мають бути відправлені до Спільного моніторингового комітету і Комісії;

- (e) після згоди Спільного моніторингового комітету, оголошення конкурсів щодо тендерів та конкурсів на подання заявок для відбору проектів;
- (f) отримання заявок на проекти, організація, головування та діяльність у ролі секретаріату для комітетів з відбору, і відправлення до Спільного Моніторингового Комітету і Комісії звітів, включаючи рекомендації комітету з відбору;
- (g) після відбору проектів Спільним моніторинговим комітетом, підписання контрактів щодо різних проектів з бенефіціарами і виконавцями;
- (h) операційне супроводження і фінансовий менеджмент проєктів;
- (i) негайне повідомлення Спільного моніторингового комітету щодо всіх спірних випадків відшкодування;
- (j) проведення будь-яких досліджень щодо оцінки впливу на навколишнє середовище на програмному рівні;
- (k) впровадження плану щодо надання інформації і плану з доступу до інформації відповідно до Статті 42.

Стаття 16

Спільний технічний секретаріат

1. Кожен Спільний орган управління може, за умови попередньої згоди Спільного моніторингового комітету, використовувати Спільний Технічний Секретаріат з усіма необхідними ресурсами для допомоги йому в щоденному управлінні діяльністю в рамках спільної операційної програми.

Діяльність Спільного технічного секретаріату має фінансуватися з бюджету технічної допомоги.

2. Спільний технічний секретаріат може, у разі необхідності, засновувати в країнах учасників невеликі регіональні офіси, з метою інформування потенційних бенефіціарів в тих країнах, де плануються діяльність в рамках програми.

Стаття 17

Принцип наступництва

Коли діючий Спільний орган управління із схваленими Комісією системами щодо керування попередніми або діючими програмами призначаються ще раз, щоб управляти спільною операційною програмою, немає необхідності змінювати організаційні підходи Спільного органу управління за умови, якщо системи, які використовуються, відповідають вимогам цього Регламенту.

РОЗДІЛ IV

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СПІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

СЕКЦІЯ I

Фінансування

Стаття 18

Технічна допомога, яка фінансується з внесків Спільноти

Не більше ніж 10 % від загального внеску Спільноти до спільної операційної програми може виділятися на технічну допомогу.

Проте, в залежності від випадку і, якщо гарантовано обов'язковий рівень витрат протягом попередніх років впровадження та передбачено законні вимоги програми, може буде розглянуте збільшення обсягів спочатку запланованої технічної допомоги

Стаття 19

Джерела спів-фінансування

1. Спів-фінансування має надходити з власних ресурсів країн або організацій, які беруть участь в кожній спільній операційній програмі.
2. В рамках кожної спільної операційної програми країни самі визначатимуть джерело, обсяг і розподіл спів-фінансування серед завдань і пріоритетів.
3. Внески в не фінансовому вигляді від Спільного органу управління можуть розглядатися як спів-фінансування, за умови попереднього схвалення Комісії. В цьому випадку вони повинні бути чітко передбачені в програмних документах.

Стаття 20

Розмір спів-фінансування

1. Спів-фінансування має дорівнювати як мінімум 10 % від загального внеску Спільноти до спільної операційної програми, мінус кошти технічної допомоги, яка фінансується з внесків Спільноти.
2. Де можливо, спів-фінансування має бути розподілено збалансованим шляхом під час впровадження програми таким чином, щоб мінімальна ціль у розмірі 10 % була досягнута наприкінці програми.

Стаття 21

Банківські рахунки спільних операційних програм та відсоток по попередньому фінансуванню (авансуванню)

1. Єдиний банківський рахунок в євро, спеціально призначений програмі, має бути відкритим і управлятися службою, що діє як бухгалтерська в рамках Спільного органу управління. Рахунок повинен бути відкритий таким чином, щоб трансації

вимагали підписи як уповноваженого інспектора, так і бухгалтера.

2. Якщо банківський рахунок приносить відсотки, будь-який відсоток, отриманий в рамках авансового платежу, має бути призначений для спільної операційної програми і бути заявлений Комісії в кінцевому звіті відповідно до Статті 32.

Стаття 22

Рахунки спільної операційної програми

Рахунки спільної операційної програми мають бути оформлені службою, відповідальною за фінансові операції в рамках Спільного органу управління. Ці рахунки мають бути незалежні і відокремлені та повинні включати тільки ті операції, що мають відношення до спільної операційної програми. Вони повинні триматися таким чином, щоб можливо було зробити аналітичний моніторинг програми на рівні цілей, пріоритетів і критеріїв.

Спільний орган управління має представляти Спільному моніторинговому комітету звіти, в яких звіряються ці рахунки з балансом на банківському рахунку програми, та які додаються до річного звіту і будь-якому запиту про додаткове попереднє фінансування.

Стаття 23

Процедури укладання контрактів

1. Процедури укладання контрактів для контрактів закупівлі і грантів, що необхідні для впровадження спільних операційних програм Спільним органом управління мають бути такими, що можуть застосовуватись до зовнішніх дій, як визначається в Статтях 162 до 170 Регламенту Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 і Статтях 231-256 з Регламенту Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002.

Процедури, відповідні стандартні документи та зразки контрактів, які треба використовувати, будуть ті, що включені до Практичного керівництва щодо контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС з додатками, які мають силу на момент запуску процедур закупівлі або оголошення конкурсів на подання заявок.

2. Правила відповідності для участі у тендерах та конкурсах на подання заявок мають бути такими, як вказано в Статті 14 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 відповідно до Статей 40 і 41 цього Регламенту.

3. Ці умови мають бути застосовні до загального географічного регіону програми як на території держав-членів, так і на території країн-партнерів.

СЕКЦІЯ II

Платежі

Стаття 24

Щорічні зобов'язання Спільноти

Додатково до початкового зобов'язання, яке супроводжує рішення щодо схвалення спільної операційної програми, кожен рік Комісія має зробити відповідне зобов'язання не пізніше ніж 31 березня того ж року. Розмір цього зобов'язання має бути визначений відповідно до фінансової таблиці, що в спільній операційній програмі детально показує попередні щорічні асигнування, і має також залежати від прогресу у виконанні програми і доступності фінансування. Комісія має інформувати Спільний орган управління про точну дату, до якої виконуватиметься щорічне зобов'язання.

Стаття 25

Загальні правила щодо платежів

1. Комісія має робити кожен платіж з внесків Спільноти, за умови можливості використання фондів. Комісія має автоматично вираховувати будь-яку

оплату до Спільного органу управління з найдавнішого річного траншу виділених коштів, поки не буде витрачена загальна сума цього зобов'язання. Коли найдавніша річна частка виділених коштів повністю витрачається, може використовуватися наступна річна частина коштів.

2. Платежі мають бути надіслані в євро до банківського рахунку спільної операційної програми.

3. Платежі можуть надходити у формі попереднього фінансування (авансу) або кінцевого балансу.

Стаття 26

Авансовий платіж

1. Кожного року, як тільки Спільний орган управління буде повідомлений стосовно бюджетного зобов'язання, можна подавати запит, в якості авансу, на перерахування до 80 % від внеску Спільноти до бюджету даного року.

Починаючи з другого року спільної операційної програми, запит про авансування має супроводжуватися попереднім річним фінансовим звітом, що покриває всі витрати і дохід попереднього року, який ще не завірений в річному звіті про зовнішній аудит, і запланованим бюджетом, що деталізує зобов'язання Спільного органу управління та платежі за наступний рік.

Після розгляду цього звіту, оцінюючи фактичні фінансові потреби програми і перевіряючи наявність фондів, Комісія має прийняти рішення про оплату всього або частини авансу.

2. Протягом року Спільний орган управління може просити перерахувати весь або частину балансу річного внеску Спільноти, в якості додаткового попереднього фінансування (авансу)

На підтвердження цього запиту, Спільний орган управління має представити

проміжний фінансовий звіт, який показує, що витрати, які фактично проведені або можуть бути проведені до кінця року, перевищують розмір вже отриманого авансу.

Такі подальші перерахунки мають складати додатковий аванс, оскільки вони не підтверджені звітом зі зовнішнього аудиту.

3. У другій половині кожного року впровадження програми, Комісія покриє (закриє) авансові платежі на підставі фактично проведених прийнятних витрат, що підтверджені річним звітом зі зовнішнього аудиту відповідно до Статті 31.

На підставі результатів цього перерахунку, Комісія може приступити до необхідних фінансових уточнень.

Стаття 27

Відшкодування

1. Спільний орган управління має бути відповідальним за відшкодування будь-яких необґрунтованих або неприйнятних витрат, та за компенсацію Комісії її долі або сум відшкодування, пропорційно до її внесків у програму.

У випадку, коли неприйнятні витрати вже було сплачено, це позначається у запиті на фінансування кінцевого звіту по контракту або під час контролю чи аудиту, Спільний орган управління має виписати ордери відшкодування відповідним бенефіціарам або виконавцям..

2. У випадку коли відшкодування має відношення до позову проти бенефіціара, виконавця або партнера з держави-члена, та коли Спільний орган управління не спроможний ліквідувати заборгованість в межах одного року від видання ордеру на відшкодування, держава-член, в якій знаходиться бенефіціар, виконавець або партнер, має заплатити необхідну суму Спільному органу управління та вимагати

від бенефіціара, виконавця або партнера повернення їй цих коштів.

3. У випадку коли відшкодування має відношення до позову проти бенефіціара, виконавця або партнера з країни-партнера, і коли Спільний орган управління, не спроможний покрити заборгованість в межах одного року від видання ордеру на відшкодування, Спільний орган управління має направити цю справу Комісії, яка на підставі повного пакету документів має взяти на себе завдання щодо отримання відшкодування від бенефіціара, виконавця або партнера з країн-партнерів або безпосередньо від національних установ тієї країни.

4. Пакети документів, передані державі-члену або Комісії мають містити всі документи, які потрібні як для відшкодування, так і для доказу того, що Спільний орган управління вжив заходи, спрямовані на відшкодування коштів від бенефіціара або виконавця.

5. Спільний орган управління має провести детальну перевірку для того, щоб гарантувати компенсацію протягом одного року від видання ордеру на відшкодування. Зокрема, це має гарантувати те, що позов є вірним, з фіксованою сумою та зборами. Коли Спільний орган управління планує відмовитися від права вимагати відшкодування існуючого боргу, він має гарантувати, що відмова відповідає та задовольняє принципи раціонального управління фінансами і пропорційності. Рішення про відмову має бути підтверджено і передано до Комісії і Спільному моніторинговому комітету для попереднього схвалення.

6. Коли борг не був відшкодований, або коли пакет документів, який згадано в параграфі 4, не був направлений до держави-члена або Комісії через недбалість Спільного органу з управління, тоді Спільний орган управління залишається відповідальними за відшкодування після закінчення одного

року і після того, як необхідні кошти будуть визнані неприйнятними для фінансування Спільнотою.

7. Згідно з параграфами 2 і 3 контракти, укладені Спільним органом управління як частина програми, мають містити положення, які дозволяють Комісії або відповідній державі-члену отримати відшкодування від бенефіцара, виконавця або партнера, у випадку, коли вимога про відшкодування все ще відкрита один рік після затвердження ордеру про відшкодування Спільним органом управління

СЕКЦІЯ III

Звіти

Стаття 28

Щорічні звіти Спільного органу управління

1. Кожен рік, не пізніше 30 червня, Спільний орган управління має надати Комісії річний звіт, схвалений Спільним моніторинговим комітетом і засвідчений звітом з аудиту відповідно до Статті 31 щодо впровадження спільної операційної програми, починаючи з 1 січня до 31 грудня попереднього року. Перший річний звіт має бути представлений до 30 червня наступного року програми.

2. Кожен звіт має містити:

(а) технічну частину, яка описує:

- досягнення прогресу впровадження програми та її пріоритетів,
- детальний перелік, підписаних контрактів, так само, як і перелік можливих труднощів, які мажуть мати місце,
- робот заходи щодо технічної допомоги, яка здійснювалась протягом попереднього року,

– заходи з моніторингу, оцінки і аудиту проектів, їх результати і дії, що передбачаються для виправлення визначених проблем,

– інформаційна і комунікаційна діяльність,

– програма дій, яка буде впроваджена наступного року.

(b) фінансову частину в євро, передбачену для кожного пріоритету:

– кошти призначені для Спільного органу управління Комісією як внесок Спільноти і країною-учасником як співфінансування, так само як і будь-який інший можливий внесок до програми,

– проведені платежі і відшкодовані Спільним органом управління кошти для технічної допомоги і для проектів, так само як і звіт, який узгоджує це з банківським рахунком для програми,

—сума прийнятих витрат, здійснених в рамках проектів, як представлено бенефіціарами в їх звітах і запитах на фінансування,

– попередній бюджет на наступний рік (зобов'язання і витрати) Спільного органу управління.

(с) підписана представником Спільного органу управління декларація надає гарантію того, що системи управління та контролю, передбачені програмою протягом попереднього року, продовжують відповідати моделі, що була схвалена Комісією, і що вони діяли таким чином, щоб гарантувати прийнятний рівень конфіденційності щодо коректності фінансових звітів та щодо законності й систематичності трансакцій, до яких це має відношення.

Стаття 29

Щорічні звіти внутрішньої служби аудиту

1. Внутрішня служба аудиту Спільного органу управління кожен рік має запроваджувати контрольні програми для перевірки внутрішнього обсягу діяльності та для того, щоб гарантувати правильність застосування процедур в рамках Спільного органу управління. Вона складатиме щорічний звіт і надсилатиме його представнику Спільного органу управління.

2. Спільний орган управління має надіслати звіт, згаданий в параграфі 1, до Комісії і до Спільного моніторингового комітету у вигляді додатку до річного звіту, згаданого у Статті 28.

Стаття 30

Щорічні звіти щодо виконання плану з аудиту проектів

1. Кожного року Спільний орган управління має складати звіт, щодо виконання плану аудиту проектів за попередні роки, про що йде мова в Статті 37. Звіт має детально описати методологію, яка була використана Спільним органом управління для відбору типових візріців проектів, так само як і виконаний контроль, зроблені рекомендації і висновки, які встановлені Спільним органом управління відносно управління фінансами відповідних проектів.

2. Спільний орган управління має надіслати звіт, згаданий в параграфі 1, до Комісії і до Спільного моніторингового комітету, у вигляді додатку до річного звіту, згаданого у Статті 28.

Стаття 31

Звіт про зовнішній аудиторський

1. Незалежно від зовнішніх аудитів Спільного органу управління, проведених адміністрацією країни, в якій знаходиться

Спільний орган управління, він має звернутись до незалежної органу державної установи або укласти контракт з схваленим незалежним аудитором, який є членом міжнародно-визнаного контролюючого органу, що за статутом має здійснювати аудит, та який проводить кожен рік фактичну верифікацію (*ex post*) надходжень і витрат, представлених Спільним органом управління в його річному фінансовому звіті, відповідно до стандартів і етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів (International Federation of Accountants – IFAC).

2. Зовнішній аудит має покривати прямі витрати Спільного органу управління на технічну допомогу і управління проектами (виплати). Звіт про зовнішній аудит повинен підтвердити заяву Спільного органу управління про доходи і витрати, представлені в його щорічному фінансовому звіті, і зокрема він має засвідчити те, що заявлені витрати фактично були зроблені та є точними і прийнятними.

3. Спільний орган управління має надіслати звіт про зовнішній аудит до Комісії і до Спільного моніторингового комітету у вигляді додатку до річного звіту, згаданого у Статті 28.

Стаття 32

Кінцевий звіт

Кінцевий звіт про виконання спільної операційної програми має містити ті ж самі елементи що і річні звіти за весь період імплементації програми, але з необхідними змінами (*mutatis mutandis*), включаючи додатки. Він має бути переданий не пізніше 30 червня 2016 року.

СЕКЦІЯ IV

Прийнятні витрати спільних операційних програм

Стаття 33

Прийнятні витрати на рівні спільної операційної програми

1. Для того щоб бути прийнятним для фінансування Спільнотою, витрати спільної операційної програми мають бути зроблені протягом періоду виконання програми, як це визначено в Статті 43.

2. Для того, щоб вважати прийнятними як кошти технічної допомоги, кошти, що мають відношення до впровадження спільної операційної програми Спільним органом управління, повинні:

(a) бути необхідними для впровадження програми у відповідності з критеріями, визначеними програмою і Спільним моніторинговим комітетом та відповідати принципам раціонального управління фінансами, зокрема співвідношення ціни і якості та рентабельності;

(b) бути записані в рахунках програми, ідентифікованими, доступними до перевірки і підтримуватися оригінальними супроводжуваними документами;

(c) повинні витратитися згідно з відповідними процедурами закупівлі.

3. Відповідно до параграфів 1 і 2, наступні витрати будуть прийнятними:

(a) витрати на штат, призначений для програми, які відповідають фактичній зарплаті плюс соціальне страхування і інші витрати, пов'язані з нагородою. Зарплата і витрати не повинні перевищувати такі, що зазвичай встановлені структурами, в яких створюються Спільний орган управління або Спільний технічний секретаріат, якщо тільки це виправдано через представлення того, що це має велике значення для впровадження спільної операційної програми;

(b) витрати на відрядження та проживання для штату і інших людей, які беруть участь в спільній операційній програмі, якщо вони не перевищують такі, що зазвичай встановлені установами, призначеними для керування програмою. Витрати на відрядження щодо компенсації вартості квартири не повинні перевищувати норми встановлені Європейською Комісією на момент схвалення спільної операційної програми;

(c) покупка або орендні витрати на обладнання і постачання (нового або вже використаного) зокрема для цілей Спільного органу управління або Спільного Технічного Секретаріату для забезпечення впровадження спільної операційної програми та витрати на послуги, якщо вони відповідають ринковим цінам;

(d) витрати на предмети вжитку;

(e) непрямі витрати, які покривають адміністративні накладні витрати ;

(f) витрати на укладання субконтрактів;

(g) витрати, які виникають безпосередньо через вимоги, встановлені цим Регламентом і програмою (наприклад, інформаційна діяльність та діяльність щодо прозорості, оцінка, зовнішні аудити, переклади, і т.п.), включаючи витрати на фінансові послуги (зокрема, вартість банківських переказів).

Стаття 34

Не прийнятні витрати на рівні спільної операційної програми

Наступні витрати, пов'язані з впровадженням спільної операційної програми Спільним органом управління не будуть вважатись як прийнятні витрати технічної допомоги:

(a) борги і кошти для покриття збитків або боргів;

- (b) отримання відсотків;
- (c) статті, які вже фінансувалися в іншій сфері;
- (d) купівля землі або будівель;
- (e) втрати на обмінному курсі;
- (f) податки, включаючи ПДВ, окрім випадків, коли Спільний орган управління не може їх повернути і відповідні норми підтверджують покриття податку;
- (g) позики третім сторонам;
- (h) штрафи.

Стаття 35

Внески не фінансового характеру на рівні спільних операційних програм

Будь-які не фінансові внески від країн-учасниць, або з будь-якого іншого джерела, мають бути перелічені окремо в бюджеті спільної операційної програми і не будуть прийнятними.

Вони не можуть розглядатися частиною мінімального 10 % спів-фінансування, яке вимагається від країн-учасниць відповідно до Статті 20.

Витрати на штат, що передбачені країнами-учасниками для технічної допомоги програми, не будуть вважатися не фінансовими внесками і не можуть розглядатися як спів-фінансування в бюджеті програми, за винятком початкових не фінансових внесків Спільного органу управління відповідно до Статті 19(3) цього Регламенту.

Стаття 36

Прийнятні витрати на проектному рівні

1. Витрати на кожен проект мають бути проведені під час виконання кожного відповідного контракту.

2. Прийнятні витрати, не прийнятні витрати і можливість не фінансових внесків на проектному рівні мають бути описані в контрактах, які укладені з бенефіціарами або виконавцями.

СЕКЦІЯ V

Контроль

Стаття 37

План щорічного аудиту проектів

1. Починаючи з кінця першого року спільної операційної програми, Спільний орган управління щорічно буде складати план аудиту для проектів, які він фінансує.

2. Перевірки, які згадуються в параграфі 1, мають проводитись через перевірку документів або проведення місцевих перевірок зразків проектів, вибраних Спільним органом управління, спираючись на випадковий статистичний вибірковий метод, який бере до уваги визнані міжнародні стандарти з аудиту, зокрема, звертаючи увагу на фактори ризику, які пов'язані з важливістю проектів, видом діяльності, типом бенефіціара або іншими відповідними елементами. Зразок має бути достатньо типовим для того, щоб гарантувати задовільний рівень достовірності відносно впровадження прямого контролю Спільним органом управління, щодо існування, точності і прийнятності задекларованих витрат за проектом.

Стаття 38

Контроль з боку Спільноти

Комісія, Європейська служба боротьби проти шахрайства (OLAF), Європейський суд аудиторів і будь-який зовнішній аудитор, уповноважений цими установами, може контролювати, перевіряючи документи або проводячи місцеві перевірки, використання фондів Спільноти Спільним органом управління і різними бенефіціарами і партнерами проектів.

Ці перевірки можуть набувати форму повного аудиту, виходячи з допоміжних документів для рахунків, документів звітності і будь-яких інших документів, що мають відношення до фінансування спільної операційної програми (а також, для Спільного органу управління всі документи, що відносяться до процедур з відбору і до контрактів) і проекту.

Стаття 39

Національна система контролю

Держави-члени можуть встановлювати систему контролю, що робить можливим перевіряти доцільність витрат, заявлених для дій або частини дій, які впроваджувались на їх території, і відповідність таких витрат і пов'язаних дій або частини цих дій до правил Спільноти і національним правилам.

РОЗДІЛ V

ПРОЕКТИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ СПІЛЬНИМИ ОПЕРАЦІЙНИМИ ПРОГРАМАМИ

Стаття 40

Органи, що приймають участь в проектах в рамках спільних операційних програм

1. Проекти повинні бути подані аплікантами, які представляють партнерство, що складається як мінімум з одного партнера від держави-члена, яка приймає участь у програмі і як мінімум з одного партнера від країни-партнера, яка приймає участь у програмі.

2. Апліканти і партнери, які визначені в параграфі 1, знаходяться в регіонах, визначених в Статті 4(a) і (b), та відповідають критеріям прийнятності, визначених в Статті 23(2) цього Регламенту.

У випадках, коли цілі проектів не можуть бути досягнуті без участі партнерів, які

знаходяться в інших регіонах, ніж ті, що визначені в першому підпараграфі, участь цих інших партнерів може бути прийнятна.

Стаття 41

Характер проектів

Ці проект відповідно до свого характеру можуть бути трьох видів:

- (a) спільні проекти, де кожен партнер виконує частину дій спільного проекту на власній території;
- (b) симетричні проекти, де подібні дії виконуються одночасно в державах-членах і в країнах-партнерах;
- (c) проекти, що впроваджуються переважно або повністю в державах-членах або в країнах-партнерах, але для спільної вигоди всіх або деяких з партнерів, які залучені до спільної операційної програми.

Проекти впроваджуються в регіонах, визначених в Статті 4(a) і (b) цього Регламенту.

У виняткових випадках, якщо це необхідно для досягнення проектних цілей, проекти можуть частково втілюватися в регіонах, окрім тих, які вже визначені в другому параграфі.

Стаття 42

Інформування і прозорість спільної операційної програми

1. Спільний орган управління буде відповідальним за інформування і висвітлення дій, які мають відношення до спільної операційної програми. Зокрема, Спільний орган управління здійснюватиме всі необхідні заходи для того, щоб гарантувати прозорість фінансування Спільноти або співфінансування, що стосується його власної діяльності та діяльності проектів, які фінансуються в рамках програми. Такі заходи мають

дотримуватися відповідних правил прозорості зовнішніх дій, викладених і опублікованих Комісією.

2. Регіональні офіси Спільного технічного секретаріату, які можуть бути створені в країнах-учасниках, будуть відповідальними за поширення інформації щодо дій в рамках спільної операційної програми і забезпечення інформацією тих, хто може бути зацікавлений.

РОЗДІЛ VI

ЗАВЕРШЕННЯ СПІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

Стаття 43

Тривалість спільних операційних програм

1. Період виконання кожної спільної операційної програми починатиметься не раніше дати схвалення спільної операційної програми Комісією і закінчуватиметься не пізніше 31 грудня 2016 року.

2. Цей період виконання має охопити наступні етапи:

(a) етап реалізації спільної операційної програми з максимальною тривалістю сім років, що закінчується не пізніше 31 грудня 2013 року. Жодних конкурсів щодо тендерів або конкурсів на подання заявок не може бути розпочато і не може бути підписано жодного контракту після цієї дати, за винятком контрактів з аудиту і оцінки;

(b) етап впровадження проектів, фінансованих спільною операційною програмою, починається в той самий час як і етап реалізації програми і закінчуватиметься не пізніше 31 грудня 2014 року. Всі дії проектів, фінансованих програмою, мають закінчитися не пізніше цієї дати;

(c) етап завершення фінансування спільної операційної програми, включаючи завершення фінансування всіх контрактів, укладених як частина програми, фактичну (*ex post*) оцінку програми, направлення кінцевого звіту і кінцевий платіж або кінцеве відшкодування Комісією. Цей етап повинен закінчитися не пізніше 31 грудня 2016 року.

Стаття 44

Передчасне завершення програми

1. У випадках, описаних в Статті 9(10)(c) і (d) Регламенту (ЄС) № 1638/2006 і в інших належним чином виправданих випадках, Комісія може вирішити передчасно завершити виконання спільної операційної програми, на запит Спільного моніторингового комітету або за її власною ініціативою після проведення консультацій зі Спільним моніторинговим комітетом.

2. В цьому випадку Спільний орган управління має направити запит Комісії і передати кінцевий звіт не пізніше трьох місяців після рішення Комісії. Після клірингу попередніх фінансових платежів, Комісія має сплатити кінцевий баланс або, де є можливість, видати ордер щодо кінцевого відшкодування для (*vis-à-vis*) Спільного органу управління. Комісія також відкликає баланс зобов'язань(внесків).

3. Коли програма призупиняється, через те, що країни-партнери не підписують фінансових угод в період необхідних кінцевих строків, бюджетне асигнування, яке вже передбачено для співпраці прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства в рамках розділу 1В Фінансової Перспективи (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01) залишатиметься доступним протягом їх нормального строку дії, але може використовуватися тільки для дій, які впроваджуються виключно у відповідних

держав-членах. Асигнування Європейського інструменту сусідства та партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 4 з Фінансових Перспектив (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01) будуть відкликані.

4. Якщо країни-партнери не підписують фінансову угоду або Комісія вирішує завершити спільну операційну програму раніше встановленої дати закінчення програми, повинні виконатися наступні процедури:

- (a) для асигнувань Європейського інструменту сусідства та партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 1В Фінансової Перспективи (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01), асигнована сума для майбутнього річного зобов'язання відповідної спільної операційної програми буде використовуватися в рамках Європейського регіонального фонду розвитку (ERDF) відповідно до процедур, які вказані в Статті 9(10) Регламенту (ЄС) № 1638/2006;
- (b) для асигнувань Європейського інструменту сусідства та партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 4 Фінансової Перспективи (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01), асигнована сума для майбутнього річного зобов'язання відповідної спільної операційної програми буде використовуватися для фінансування інших програм або проектів, прийнятих в рамках Регламенту (ЄС) № 1638/2006.

Стаття 45

Зберігання документів

Спільний орган управління і різні бенефіціари проектів та партнери повинні протягом семи років від дати оплати балансу для програми або проекту, зберігати всі документи пов'язані зі спільною операційною програмою або проектом, зокрема, звіти і допоміжні

документи, так само як і рахунки, документи звітності і будь-які інші документи, що мають відношення до фінансування спільної операційної програми (також, для Спільного органу управління всі документи, що стосуються відбору і контрактів) і до проекту.

Стаття 45

Завершення програми

1. Спільна операційна програма має вважатися закритою після того, як:

- (a) всі контракти, укладені в рамках програми, закінчились;
- (b) кінцевий баланс був сплачений або відшкодований;
- (c) асигнування, що залишились, мають бути відкликані Комісією.

2. Завершення операційної програми не буде ставити під сумнів право Комісії на пізнішій стадії робити фінансові корегування по відношенню до Спільного органу управління або бенефіціарів проектів, якщо кінцева сума програми або проектів має бути виправлена в результаті контролю, виконаного після дати закриття.

РОЗДІЛ VII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 47

Набрання чинності

Цей Регламент набирає чинності на сьомий день після його публікації в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Цей Регламент буде обов'язковий у
повному обсязі та буде прямо
застосовуватись в усіх державах-
членах.

Вчинено в Брюсселі, 9 серпня 2007 року.

За Комісію

Беніта Фереро-Вальднер

Член Комісії

Д

л

я

,

**ПРОГРАМА
ТРАНСКОРДОННОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА
ПОЛЬЩА- БІЛОРУСЬ – УКРАЇНА
2007-2013**

*Переклад остаточної версії,
затвердженої рішенням Європейської Комісії № К (2008) 6411
від 6 листопада 2008 року*

Публікація фінансується Європейським Союзом в рамках Програми
транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013

ЗМІСТ

Основні положення	3
Розділ 1	6
1. Опис та аналіз географічних територій, на які поширюється програма.....	6
1.1. Основні характеристики, демографія.....	6
1.2. Економічна структура	7
1.3. Інфраструктура	9
1.4. Освіта, дослідження, культура.....	11
1.5. Довкілля та природа.....	12
2. SWOT-аналіз	13
4.1 Зміст Програми.....	21
4.2 Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій	22
4.2.1 Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва	22
4.2.2 Захід 1.2. Розвиток туризму	24
4.2.3 Захід 1.3 Покращення доступу до регіону	25
4.3 Пріоритет 2. Покращення якості життя	26
4.3.1 Захід 2.1. Охорона довкілля на прикордонних територіях	27
4.3.2 Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони.....	28
4.4 Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад	29
4.4.1 Захід 3.1. Розвиток можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні	30
4.4.2 Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад	31
4.5.3 Технічна допомога	33
Розділ 2.....	40
1. Спільні структури та відповідальні органи влади	40
1.1. Спільний Моніторинговий Комітет	40
1.2. Спільний Орган Управління	42
1.3. Спільний Технічний Секретаріат	46
2. Процедури реалізації Програми.....	49
2.1. Процедури подачі заявок та контрактні процедури	49
2.2. Фінансові потоки.....	53
2.3. Моніторинг, контроль і аудит	56
2.4. Виконання на рівні проекту	59
2.5. Інформація, реклама та використання мов	61
Додаток 1. План з Інформації та комунікації	63
Додаток 2. Оцінка навикишнього середовища.....	67
Додаток 3. Вибрані дані: Субрегіони у 2005 році.....	82
Додаток 4. Карти	88

Основні положення

Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки (надалі “Програма”) у рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (ЄІСП) продовжує та розширює співробітництво на прикордонних територіях трьох країн, започатковане в рамках Програми Добросусідства Польща-Білорусь-Україна INTERREG IIIA / TACIS СВС на 2004–2006 роки (Програма Добросусідства).

Незважаючи на значний прогрес у сфері транскордонного співробітництва, рівень інтеграції територій Програми вимагає подальшого вдосконалення з метою реалізації та максимального використання соціального й економічного потенціалу регіону. Цей аспект є важливим, оскільки рівень економічного розвитку на Території Програми все ще є недостатнім, при відносно низькому показнику ВВП на душу населення, дуже високому рівні безробіття на польській стороні кордону, високій частці сільськогосподарського сектора в структурі зайнятості, відносно низькому рівні інноваційності малого і середнього бізнесу, низьких витратах на науково-дослідні роботи та відносно низьких технічних стандартах в сфері навколишнього середовища.

Програма сприятиме транскордонному співробітництву шляхом об’єднання зусиль різних сторін – населення, установ та організацій, підприємств і спільнот, їх зближення з метою кращого використання можливостей, які дає спільний розвиток транскордонних територій.

Програму було розроблено спільною робочою групою, яка складалась із представників центральних і регіональних органів влади трьох країн, відповідно до *Постанови (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 2006 року, в якій викладено загальні положення для розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства*. Координуючу роль відведено Міністерству Регіонального Розвитку Польщі як майбутньому Спільному Органу Управління Програми.

Відбулися наступні зустрічі спільної робочої групи:

- 17 липня 2006 року, Люблін, Польща
- 18 жовтня 2006 року, Білосток, Польща
- 29-30 листопада 2006 року, Львів, Україна
- 5 липня 2007 року, Варшава, Польща
- 6 березня 2008 року, Варшава, Польща

Громадські обговорення проекту програмного документа було проведено в усіх країнах/регіонах, на які поширюється Програма. Проект Програми було розміщено на вебсторінках Спільного Органу Управління, а також було організовано декілька зустрічей в регіонах, на які поширюється дія Програми, Програму було представлено на розгляд органам місцевої влади, соціальним та

економічним партнерам, неурядовим організаціям, навчальним закладам та іншим потенційним бенефіціарам, а також державним органам, відповідальним за реалізацію секторної політики. В кінцевому проекті програми були враховані пропозиції громадських консультацій.

В процесі розробки проекту розглядались проблеми навколишнього середовища. Було виконано Стратегічну Оцінку Довкілля (SEA), що супроводжувалась наступним проведенням громадських обговорень. Звіт про стан навколишнього середовища згідно з SEA показав, що Програма, найімовірніше, не матиме значного негативного впливу на навколишнє середовище, а Пріоритети 2 і 3 позитивно вплинуть на стан довкілля та здоров'я населення. Рекомендації, зроблені під час обговорень SEA, були розглянуті і враховані в кінцевому проекті Програми.

Головною метою Програми є підтримка процесів транскордонного розвитку. Цілі Програми буде досягнуто шляхом реалізації некомерційних проектів, що виконуватимуться в рамках наступних пріоритетів та заходів:

Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій

- Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва
- Захід 1.2. Розвиток туризму
- Захід 1.3 Покращення доступу до регіону

Пріоритет 2. Покращення якості життя

- Захід 2.1. Захист довкілля на прикордонних територіях
- Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони

Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад

- Захід 3.1. Покращення можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні
- Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад

Головна ціль Програми відповідає *Стратегічному Документа ЄС щодо Транскордонного Співробітництва в рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства на 2007-2013 роки (Стратегічний Документ)* та чотирьом цілям *Стратегічного Документа*.

Три заходи першого пріоритету відповідають Цілі 1 (Сприяння економічному та соціальному розвитку в регіонах по обидві сторони спільних кордонів), *Стратегічного Документа*. Два заходи другого пріоритету відповідають Цілі 2 (Спільні зусилля на вирішення спільних проблем у таких сферах, як охорона навколишнього середовища, охорона здоров'я, запобігання та боротьба із організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*. Крім того Захід 2.2. відповідає Цілі 3 (Забезпечення ефективних та безпечних кордонів)

Стратегічного Документа. Два заходи Пріоритету 3 відповідають Цілі 4 (Підтримка ініціатив місцевих громад) Стратегічного Документа.

Програмний документ складається з двох головних розділів.

Розділ 1 є стратегічною частиною Програми. Він поділений на 6 підрозділів. У першому подано опис Території Програми та її соціально-економічний аналіз. У підрозділі 2 представлено SWOT-аналіз за результатами матеріалу першої частини. Підрозділ 3 містить інформацію щодо узгодження Програми з іншими програмами та існуючими стратегіями. Цілі, пріоритети і заходи Програми представлені в підрозділі 4, далі ідуть показники Програми (підрозділ 5) та Індикативний Фінансовий План (підрозділ 6).

У Розділі 2 розглядаються структури та процедури для виконання Програми. Він поділений на 2 підрозділи: у першому описані структури, що займаються реалізацією Програми, а в другому міститься інформація щодо реалізації Програми, в тому числі опис процедур подачі заявок та укладання контрактів, фінансові потоки, заходи з моніторингу та реклами.

Програма має чотири додатки. Додаток 1 містить план інформації та комунікації. Оцінка стану навколишнього середовища представлена в Додатку 2. Два останніх додатки містять вибрані дані та карти Території Програми.

Розділ 1

1. ОПИС ТА АНАЛІЗ ГЕОГРАФІЧНИХ ТЕРИТОРІЙ, НА ЯКІ ПОШИРЮЄТЬСЯ ПРОГРАМА

1.1. Основні характеристики, демографія

До складу Території Програми входять регіони співправці та прилеглі регіони співпраці, в тому числі наступні адміністративні одиниці¹:

- у Польщі: Кросненсько-Перемишльський субрегіон (Підкарпатське воєводство), Бялостоцько-Сувальський субрегіон (Підляське воєводство), Бяльсько-Подляський і Хелмсько-Замойський субрегіони (Любельське воєводство), Остроленсько-Седлецький субрегіон (Мазовецьке воєводство), а прилеглі регіони співпраці: Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон (Підкарпатське воєводство), Ломжинський субрегіон (Підляське воєводство) та Люблінський субрегіон (Люблінське воєводство)
- у Білорусі: Гродненська область, Брестська область, сім західних районів в Мінській області: Мядель, Вілейка, Молодечно, Воложин, Столбци, Несвіж, Клецк та прилеглі регіони співпраці: східна частина Мінської (15 районів і місто Мінськ) та Гомельська область
- в Україні: Львівська, Волинська, Закарпатська області, а також прилеглі регіони співпраці: Рівненська, Тернопільська та Івано-Франківська області

Загальна площа адміністративних одиниць Програми становить 316,3 тис. км², в тому числі:

- Польська частина території Програми – 75,3 тис. км² (включаючи 22,7 тис. км² прилеглих регіонів)
- Білоруська частина – 138,5 тис. км² (включаючи 68,9 тис. км² прилеглих регіонів)
- Українська частина – 102,5 тис. км² (включаючи 47,8 тис. км² прилеглих регіонів)

Довжина кордону між Польщею та Білоруссю становить 418 км, між Польщею та Україною – 535 км, а між Білоруссю та Україною частина кордону території Програми становить 205 км.

Населення території Програми становить 20,9 мільйонів (станом на 2005 рік), з яких 5,1 мільйони осіб проживають у польській частині, 7,3 млн. – у білоруській та 8,5млн. – в українській. Середня густота населення по всій території Програми налічує до 70 осіб /км² (83 осіб/км² на польській частині, 53 особи/км² – на білоруській та 83 особи/км² – на українській) (див. Додатки 3 та 4).

¹ Відповідає територіям Програми та прилеглим регіонам, визначеним в *Стратегічному документі Європейського Інструменту Сусідства і Партнерства 2007-2013*

Кількість мешканців території Програми зменшилась протягом останніх декількох років, незважаючи на позитивну динаміку зростання населення у чотирьох польських субрегіонах (Жешувсько-Тарнобжезькому, Кросненсько-Перемишльському, Остроленсько-Седлецькому та Ломжинському). Зменшення чисельності населення є результатом негативного балансу міграції на всій прикордонній зоні, і посилюється від’ємним показником зростання в більшості регіонів Програми.

Національна структура населення (незважаючи на те, що є досить однорідною в межах державних кордонів)² та історичні зв’язки між регіонами території Програми, створюють високий потенціал для співробітництва.

У 2005 році більшість населення території Програми (65,3%) була продуктивного віку, 18,1% - молодше продуктивного та 16,6% - старше продуктивного віку.

1.2. Економічна структура

Порівняно з середнім показником ВВП на душу населення у країнах ЄС, територія Програми відстає в економічному розвитку, характеризується відносно високою часткою сільського господарства та промисловості у структурі зайнятості населення, а також низьким рівнем конкурентоздатності та інноваційності економіки. Найвища частка сільського господарства у структурі зайнятості населення спостерігається в Остроленсько-Седлецькому, Бяльсько-Підляському, Хелмсько-Замойському та Ломжинському субрегіонах (понад 50%). У білоруській частині території Програми цей показник коливається між 10% (Гомельська область) та понад 16% (Гродненська та Мінська області), тоді як в українській частині - між 26% (Івано-Франківська область) та 29% (Закарпатська область). Лише міські території характеризуються низькою часткою сільського господарства та високою часткою сфери послуг у структурі зайнятості населення. Середня частка сільського господарства у структурі зайнятості населення в ЄС у 2005 році становила 4,9%. Оскільки сільське господарство відіграє значну роль, необхідним є розвиток галузей переробки сільськогосподарської продукції. Для забезпечення доставки якісної продукції споживачеві, необхідним є зокрема, пакування у відповідності з макретиновими цілями, а також відповідні способи транспортування, зберігання і логістична координація. Це також вимагає координації розвитку мережі доріг у сільській місцевості, транспортної інфраструктури. Крім того, розвиток місцевої транспортної інфраструктури є необхідною для зростання економічного значення туризму.

В 2005 році середній показник ВВП на душу населення становив 3,7 тис.євро в польській частині території та 1,2 тис.євро в українській частині. Середній ВВП на душу населення у 2005 році у білоруській частині території Програми становив 2,5 тис.євро. Середній ВВП на душу населення у ЄС за той самий рік становив 23 400,6 євро. Прикордонна територія демонструє позитивну динаміку економічного розвитку: у 2005 році річний ріст ВВП був рівний 9,2% у Білорусії,

² Склад населення за національністю – див. Додаток 3

3,2% у Польщі та 2,6% в Україні³. Середньорічний показник росту ВВП в ЄС у 2005 році становив 1,7%.

Ринок праці на території Програми характеризується значними диспропорціями. У 2005 р. рівень безробіття на польській частині території Програми коливався між 15% та 21% , на українській частині - 7% та 10%, тоді як у білоруській частині офіційний рівень безробіття не перевищував двох відсотків. Проблема тривалого безробіття особливо гостро відчувається у польській частині території Програми, і стосується понад 50% безробітних. У польській частині жінки складають близько 50% всіх безробітних, в білоруській – близько 70% та в українській – 60%.

Рівень розвитку малих та середніх підприємств (МСП) на території Програми набагато нижчий, ніж у ЄС. У 2005 році число МСП на 1000 осіб на території Програми становило від 57 до 102 на польській частині, від 3 до 5 – на українській, від 2 до 3 – на білоруській. Середній показник для ЄС у 2005 році становив 47. Через значні відмінності в інституційних системах та функціонуванні ринкових механізмів у Польщі, Україні та Білорусі, умови діяльності та розвитку МСП цих країн відрізняються. Однак, навіть на польській частині прикордонної території, котра завдяки більш успішним процесам економічної реструктуризації та членству в ЄС має кращі умови для діяльності та підтримки МСП, даний сектор надалі стикається із численними бар'єрами та проблемами розвитку (наприклад, адміністративні та бюрократичні бар'єри). У поєднанні з рівнем економічного розвитку та добробуту населення території Програми ці бар'єри певною мірою ускладнюють умови діяльності МСП.

У порівнянні з середніми показниками по ЄС, економіка території Програми характеризується низькою конкурентноздатністю, особливо щодо показників якості та технологічного прогресу, а також низьким рівнем інноваційності. Виробництво та експорт потребують впровадження нових продуктів та послуг, що створюють більшу додану вартість, з використанням новітніх технологій та ноу-хау. Це вимагає розвитку потенційно експортно-орієнтованих галузей, що виробляють високоякісні споживчі товари (напр., продовольство, меблі, папір, взуття, тканини, пакувальні матеріали).

Трудові ресурси у сфері науки та технології (ТРНТ) становлять 42,2% робочої сили ЄС у 2005 році, тоді як у польських субрегіонах території Програми цей показник коливається між 29,5 та 32,4%. Витрати на Наукові Дослідження та Розробки (R&D) є недостатніми, а співпраця між науковими установами (особливо вищими навчальними закладами), бізнесом та владою розвинена слабо. У 2005 році у Польщі валові внутрішні витрати на R&D складали 0,56% від ВВП, у Білорусі – 0,68%⁴, тоді як у ЄС цей показник становив 1,85%. Незважаючи на численні переваги прикордонного розташування, рівень залучення прямих

³ Дані Світового банку

⁴ Валові внутрішні витрати. Джерело -Державний комітет науки та технологій Республіки Білорусь

іноземних інвестицій (ПІІ) на цих територіях є невисоким, і значний потенціал залишається невикористаним. Серед основних бар'єрів, що стоять на перешкоді залученню прямих іноземних інвестицій - слабо розвинена транспортна інфраструктура, недостатній рівень транскордонної співпраці, невідповідності в інституційних системах та недостатній рівень сприяння економічному розвитку.

1.3. Інфраструктура

Географічне розташування території Програми створює значний потенціал для розвитку транспортної інфраструктури. Територія знаходиться на основних транзитних шляхах між транспортними мережами Європи та Азії, що є важливою передумовою для розвитку автомобільного та залізничного транспорту. Значну частку транзиту вантажів становить транспортування газових, нафтохімічних продуктів та нафти через трубопроводи. Через територію Програми проходять наступні Європейські транспортні коридори:

- II – Берлін – Варшава – Мінськ – Москва – Нижній Новгород. Цей коридор складатиметься з модернізованого залізничного маршруту С-Е 20 та автомагістралі Е 20, яка в Польщі переходить в автомагістраль А-2.
- III – Берлін – Дрезден – Вроцлав – Катовіце – Краків – Жешув – Медика – Львів – Київ. Цей коридор складається з: залізничного маршруту Е 30 (Дрезден – Вроцлав – Катовіце – Краків – Жешув – Медика – Львів – Рівне – Київ) та автомагістралі Е 40 (Дрезден – Вроцлав – Краків – Жешув – Корчова – Львів), яка на території Польщі переходить в автомагістраль А-4
- IX – Київ – Гомель – Вітебськ та відгалуження Мінськ – Вільнюс.
- V – Косин – Чоп – Львів – Рівне – Мінськ.
- Міжнародний Транспортний Коридор Балтійське море – Чорне море: порти Балтійського моря – польські порти Балтійського моря – Дорогуськ – Ягодин – Ковель – Луцьк – Рівне – Тернопіль – порти Чорного моря.

До 2013 планується завершення будівництва автомагістралі А-4 (Берлін – Вроцлав – Катовіце – Краків – Жешув – Львів) та швидкісної дороги S19 (Кузніца Бялостоцька – Бялосток – Люблін – Жешув – Барвінек – Кошіце – Бухарест), що проходять через територію Програми.

Існуюча транспортна інфраструктура⁵, зокрема, дороги, вимагає покращення показників щільності її мережі та якості. Найвища щільність мережі доріг у польських субрегіонах (від 40 до 78 км доріг та 100 км²). На українській стороні кордону цей показник варіюється між 25 та 38 км на 100 км², а у білоруських областях – від 27 до 47 км на 100 км². По обидві сторони зовнішнього кордону

⁵ Див. Додаток 4 (Карта «Транспортна інфраструктура»)

ЄС для здійснення пасажирських перевезень використовується залізничний транспорт.

Для оптимального використання транзитного розташування території необхідно розширити та модернізувати швидкісні та об’їзні дороги, залізничні колії, залізничну та прикордонну інфраструктуру. Рівень безпеки транспорту також вимагає покращення. Транспорт та логістика становлять вагомe значення у створенні умов для націлення виробництва на зовнішні ринки.

Для забезпечення безперервного обслуговування транспорту та сприяння зростанню ділових та туристичних потоків необхідна розбудова та вдосконалення існуючих пунктів перетину кордону та будівництво нових. На даний час працює 13 пунктів на польсько-білоруському кордоні (8,8 мільйонів переходів у 2005 році, що на 8,8% більше, ніж у 2004 році) та 12 пунктів на польсько-українському кордоні (17,8 мільйонів переходів у 2005 році, що на 46,5% більше, ніж у 2004 році).

На території програми знаходиться 7 міжнародних та 7 регіональних аеропортів. Міжнародні аеропорти розміщені у таких містах: Мінськ (2 аеропорти), Брест, Гродно, Луцьк, Львів, Тернопіль. Регіональні аеропорти – у Жешуві, Любліні, Івано-Франківську, Рівному, Мукачево, Гомелі, Мозирі. В зв’язку із зростаючим попитом на ці послуги, інфраструктура потребує модернізації та розвитку.

Доступність та якість телекомунікацій також потребують покращення, хоча розвиток мобільної телефонії значно покращив доступ до телефонних послуг на всій польсько-білорусько-українській території Програми. Користування Інтернетом є відносно мало поширеним. Частка будинків у Польщі з доступом до Інтернету у 2005 році становила 30%, у Білорусі 25%⁶, в Україні – 15%, тоді як в середньому по ЄС він дорівнював 48%. Інфраструктура стаціонарного телефонного зв’язку також все ще недостатньо розвинена. У 2003 році у Польщі кількість номерів стаціонарного телефонного зв’язку у розрахунку на 100 осіб становила 32, в Україні – 23 та 36 в Білорусі, у порівнянні з ЄС – 50. У 2003 році 46% населення Польщі обслуговувалися провайдером мобільного зв’язку (у 2004 році цей показник зріс до 60%), 13% - в Україні та 42% в Білорусі, в той час як у ЄС цей показник становив 81%.

Комунальна інфраструктура (комунальні системи водопостачання, водовідведення, водоочисні споруди, системи складування сміття) потребує розширення та модернізації. У 2004 році густота мережі водопостачання на території Програми становила від 5,8 км на 100 кв.км у Рівненській області до 375 км на 100 кв.км у м.Мінськ. Густота каналізаційної мережі становила від 0,3 км на 100 кв.км у Мінській області до 185,4 км на 100 кв.км у м.Мінськ. На українській частині прикордоння цей показник коливався від 2,5 до 10 км на 100 кв.км, на

⁶ Інформація надана Республіканським унітарним підприємством електрозв’язку «Белтелеком», Республіка Білорусь

польській – від 4,0 до 54,7 км на 100 кв.кілометрів. Співвідношення між водозабезпеченням та водовідведенням надалі залишається незбалансованим.

Інфраструктура туризму теж порівняно слабка, особливо стандарти її якості. Річна спроможність розміщення туристів у готелях, вимірювана за допомогою показника кількості спальних місць (116,9 тисяч у 2005 році, див. Додаток 3) не відповідає потребам ринку. Її розширення та вдосконалення необхідне для використання потенціалу для туризму на території Програми та сприяння діловому та культурному обміну.

1.4. Освіта, дослідження, культура

Освітня інфраструктура на території Програми є відносно добре розвинена, проте потребує модернізації та адаптації до вимог ринку праці. На території Програми налічується 179 університетів та інших вищих навчальних закладів, де навчаються понад 1,2 мільйонів студентів.

Освітня структура на польсько-білорусько-українській території кордону відносно добре розвинена. Однак необхідне збільшення відсотка населення з вищою освітою, окрім того, на даний час спеціалізація освіти не відповідає потребам сучасної економіки. Недостатньою є кількість спеціалістів у дисциплінах, орієнтованих на ринок.

Найбільший відсоток осіб з вищою освітою зареєстрований у Мінську (35%), Львівській (29%) та Рівненській (27%) областях, тоді як на польській частині території Програми цей відсоток коливається між 12 до 21%, у інших білоруських областях – між 18 та 19,8%.

Система фінансування наукових досліджень не відповідає вимогам економіки, що базується на знаннях. Порівнюючи з ЄС, співпраця між R&D та бізнесом є низькою, а комерціалізація наукових досліджень - обмеженою. Повинен використовуватись високий потенціал R&D території Програми. Численні вищі навчальні заклади високого наукового рівня могли б стати базою для ефективної інноваційної системи, заснованою на співпраці між бізнесом, наукою та владою («потрійна спіраль»).

Польсько-білорусько-українська прикордонна територія має багату матеріальну та духовну культурну спадщину. Численні пам'ятки, включаючи об'єкти всесвітнього значення, та багатство форм нематеріальної культури створюють умови не лише для розвитку туризму, але й для покращення добробуту місцевого населення. Багатою є і культурна інфраструктура (театри, оперні театри, кінотеатри, бібліотеки, місцеві культурні центри), однак вона також потребує фінансування для відновлення.

1.5. Довкілля та природа

Польсько-білорусько-українська прикордонна територія багата на прекрасні ландшафти та природу з низьким рівнем забруднення. Більша частина транскордонної території розташована в так званих «зелених легенях Європи». Ділянки території Програми становлять значну частку (всього 31 тис. км² у прикордонній зоні) Європейської Екологічної Мережі NATURA 2000. Заповідні території складають від 1 до 62% загальної території охоплених Програмою субрегіонів, з яких найбільша частина розташована на території Польщі.

Мальовничі ландшафти та багата культурна спадщина території Програми в поєднанні з відносно добре збереженими природними умовами та ресурсами створюють сприятливі умови для розвитку різних видів туризму (зокрема, агро- та екотуризму, оздоровчих курортів, далеких мандрівок). Низький рівень забруднення, особливо повітря, є доброю передумовою для подальшого раціонального розвитку економіки без зростання ризиків для довкілля та здоров'я населення.

Інфраструктура захисту навколишнього середовища є невідповідною. У багатьох селах та малих населених пунктах немає систем каналізації та очисних споруд. Відсутні сучасні системи збору, складування та переробки відходів. Територія Програми не лише характеризується високим ступенем ризику виникнення пожеж, але існує також небезпека повеней, оскільки відсутні відповідні інструменти захисту.

Наявна інфраструктура потребує розширення та вдосконалення. Необхідне також підвищення рівня екологічної свідомості серед населення території Програми. У зв'язку з специфічними географічними характеристиками (прикордонні лісові масиви, річки та заповідні зони) проблеми захисту навколишнього середовища можуть бути вирішені лише внаслідок транскордонної співпраці.

2. SWOT-АНАЛІЗ

	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Економіка	• досвід і традиції у певних галузях: деревообробка, виробництво м'ясопродуктів, пивоваріння, виробництво тютюну, хімічна та легка промисловості, ремесла • сприятливе географічне розташування для розвитку торгівлі з ЄС, Східною Європою та Азією • традиції торговельного обміну • база високоякісної сировини для харчової та деревообробної промисловості, електро-механічної галузі • наявність корисних копалин • зростання кількості МСП	• зосередження економічної діяльності у занепадаючих галузях • зосередження економічної діяльності виключно навколо міських агломерацій • низький рівень інноваційної діяльності на підприємствах • низький технологічний рівень підприємств • низький рівень інвестицій та надходжень капіталу • недостатньо розвинені організації з підтримки бізнесу та системи комерційної інформації • нерозвинена законодавча база для інфраструктури з переробки відходів • низька ефективність енергетичного сектору • правові та адміністративні перешкоди для економічного співробітництва, у тому числі візовий режим	• впровадження високих технологій • стимулювання економічної діяльності, особливо у секторі МСП • надходження капіталу у прикордонну територію • розвиток транскордонного економічного співробітництва • пом'якшення вимог пов'язаних із відкриттям віз для представників фірм • планування спільного / координованого стратегічного транскордонного розвитку на регіональному рівні	• постійно зростаюча різниця у рівні розвитку між містом і селом • відсутність спільного / координованого економічного та територіального планування • конкуренція щодо надходження внутрішніх інвестицій • адміністративні перешкоди для вільної ринкової конкуренції, зокрема у сільськогосподарському секторі • подальше ускладнення візового режиму

Інфраструктура	• зручне транзитне розташування для транспортного руху пасажирів та перевезення вантажів • достатня інтенсивність транспортного зв'язку • добрий доступ до газової, нафтової та паливно-транспортної інфраструктури	• відсутність магістралей та об'їзних доріг навколо міст • низька якість інфраструктури доріг • обмежена пропускна спроможність доріг • недостатня кількість та низька пропускна спроможність існуючих пунктів перетину кордону у порівнянні з наявним рівнем пасажирських та вантажних транспортних потоків • відсутність місцевих пунктів перетину кордону • недостатній доступ до телекомунікаційних послуг (інтернет, мобільний та стаціонарний телефонний зв'язок) • недостатня ефективність очисних споруд для стічних вод та відходів • незначне використання відновлювальних джерел енергії	• розвиток прикордонної інфраструктури, в тому числі піших переходів • відновлення діяльності пунктів перетину кордону для малого прикордонного руху • модернізація та розширення доріг, у тому числі магістралей та швидкісних автошляхів • розвиток існуючих транспортних систем, котрі можуть використуватися для міжнародних вантажних перевезень • модернізація існуючих аеропортів, що на даний час не використовуються • розвиток туристичної інфраструктури вздовж автомагістралей • розвиток інформаційної та комунікаційної інфраструктури • розвиток технології та промислових парків	• негативний вплив на довкілля, спричинений розвитком транспортної та комунікаційної інфраструктури • відсутність коштів для розвитку та модернізації транспортної та комунікаційної інфраструктур, у тому числі нових пунктів перетину кордону • відсутність спільного / координованого територіального планування на кордонах
-----------------------	---	--	---	---

Ринок праці, освіта, соціальні організації	• добре розвинена інфраструктура вищої освіти • велика частка населення працездатного віку • висока якість людського капіталу по рівню освіти та професійній кваліфікації • невисокі затрати на робочу силу • високий підприємницький потенціал • значна кількість нових неурядових організацій • висока мобільність населення • етнічна та культурна різноманітність	• високий рівень зареєстрованого та прихованого безробіття • високий рівень безробіття серед випускників • несприятлива структура зайнятості • низький рівень доходів на душу населення • мовний бар'єр • недостатня соціальна та освітня інфраструктура • відсутність базової соціальної інфраструктури на сільській території • низький рівень інституційного співробітництва	• більша доступність та вища якість системи освіти, у тому числі транскордонні програми та обмін кадрами / студентами • розвиток громадянського суспільства • покращений доступ та інтеграція місцевих ринків праці • транскордонна передача ноу-хау та професійних навичок • покращення зв'язків між місцевими органами влади та місцевими громадами • обмін досвідом у сфері самоврядування	• структурна невідповідність ринку праці • соціальна маргіналізація певних груп населення та інші відхилення • недостатній рівень розвитку органів влади та фондів на місцевому рівні • еміграція та «відтік мізків», зокрема, серед кваліфікованої молоді
Довкілля	• велика площа включених до списку ЮНЕСКО природоохоронних зон, у тому числі існуючих та запроєктованих біосферних заповідників • низький рівень забруднення навколишнього середовища • біологічна різноманітність лісових, водних та болотних екосистем	• недостатня охорона природних ландшафтів, ареалів, флори та фауни від шкідливого антропогенного впливу • низький рівень екологічної свідомості серед населення • брак спільного екологічного програмування, систем запобігання та моніторингу • недостатня кількість очисних споруд та технологій для обробки відходів • велика кількість екологічно небезпечних об'єктів • недостатнє дослідження природи • невиключення окремих територій з великим природним	• співпраця в галузі захисту транскордонних територій, що охороняються • розвиток та застосування розвинених технологій охорони навколишнього середовища, зокрема у співробітництві з науковими інститутами • розвиток спільної сталої екологічної політики • впровадження стандартів ISO • спільне застосування Київського протоколу • розвиток спільних інформаційних систем для моніторингу екологічного впливу	• незначний рівень інвестицій в екологію • брак фінансування для охорони унікальної живої природи та навколишнього середовища • подальше забруднення поверхневих вод та озер • нестабільний економічний розвиток, зокрема, розширення економічної діяльності на територіях, що охороняються • високий ризик екологічних катастроф • зміни клімату • розвиток транспортної інфраструктури та будівельної галузі • зміни в сільському господарстві

		значенням до зон охорони природи		
Туризм та культура	• значні природні та ландшафтні цінності • численні місця високих терапевтичних цінностей – мінеральні та цілющі джерела, оздоровчі комплекси тощо • спільна культурна та історична спадщина • велика кількість визначних місць історичної цінності та туристичного потенціалу • численні місця культурної цінності, у тому числі ті, що включені до переліку світової спадщини ЮНЕСКО • велика кількість агротуристичних можливостей • існуюча співпраця у сфері туризму та культури, у тому числі спільні туристичні продукти	• невисокі стандарти якості туристичної інфраструктури • недостатня кількість приміщень високої якості у мотелях та готелях • недосконала інфраструктура для спорту та відпочинку • недостатньо розвинена система туристичної інформації • незадовільний стан пам'ятників та історичних місць • Відсутність спільної туристичної стратегії прикордонних регіонів • недостатня промоція регіональних туристичних продуктів • недіючі пункти перетину кордону для місцевого туристичного транспортного руху	• відновлення та розвиток туристичної інфраструктури • впровадження спільної транскордонної стратегії розвитку туризму • відновлення пам'ятників та історичних місць • розвиток та вдосконалення культурної та інституційної співпраці • розвиток культурних продуктів, заходів та ініціатив, у тому числі тих, що носять прикордонний та міжнародний характер • швидкий розвиток агро- та екотуризму • створення туристично-інформаційних центрів • впровадження спільних стандартів для туризму	• недостатній рівень інвестицій у галузь туризму, в тому числі спорт та відпочинок • відсутність спільної стратегії розвитку туризму • відсутність регіональної некомерційної туристичної промоції • нестійкий розвиток туризму

3. ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ПРОГРАМАМИ ТА ІСНУЮЧИМИ СТРАТЕГІЯМИ

Програма Прикордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013 в рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (ЄІСП) продовжує та розширює межі співпраці на території прикордонної зони трьох країн, започатковану Програмою Добросусідства Польща-Білорусь-Україна INTERREG III A/Tacis СВС 2004–2006 (Програма Добросусідства).

Управління Програмою Добросусідства здійснювало Міністерство Регіонального Розвитку Республіки Польща, яке відповідає за регіональний розвиток, у Польщі також було створено Спільний Технічний Секретаріат Програми. На всіх етапах управління та реалізації Програми Добросусідства підтримувалась тісна співпраця з білоруськими та українськими партнерами. Незважаючи на відмінності у схемах фінансування з фондів ЄФРР та Tacis, на Території Програми було успішно реалізовано досить багато спільних проектів чітко вираженого транскордонного характеру. ЄІСП передбачає впровадження Програми Прикордонного Співробітництва, згідно якої на країни-учасниці поширюються ті самі правила і вони мають однаковий доступ до єдиного спільного бюджету.

Програма Добросусідства підтримує спільні проекти у різних сферах діяльності у межах трьох пріоритетів: конкурентоздатність прикордонних територій через модернізацію та розвиток прикордонної інфраструктури, людський капітал та інституційне прикордонне співробітництво, включаючи безпеку на кордонах Європейського Союзу та технічна допомога.

Висновки для Програми ЄІСП:

- В рамках Програми Добросусідства підтримувались проекти, пов'язані з розвитком інфраструктури, туризмом, культурою, охороною довкілля, розвитком людського капіталу та ініціативами місцевих громад. Проекти сприяли встановленню нових зв'язків між прикордонними регіонами та подоланню перешкод у налагодженні транскордонних відносин. Наступна програма повинна зміцнити і розвинути досягнення Програми Добросусідства.
- Децентралізація управління та спрощення процедур прискорить та покращить впровадження Програми ЄІСП.
- Залучення ширших кіл потенційних бенефіціарів та забезпечення участі більшої кількості партнерів з Білорусі та України (із співфінансуванням) сприятиме підготовці значно більшої кількості спільних транскордонних проектів.
- Збільшення сум грантів дозволить впроваджувати великі інвестиційні проекти.
- Пріоритети та заходи не повинні бути поділені на інвестиційні та неінвестиційні, оскільки це може завадити створенню багатьох цікавих проектів.
- Зробити акцент на децентралізації системи управління, зокрема, на мікропроектах (проектах до 50 000 EUR).

До 2004 року проекти на східній прикордонній території Польщі підтримувались в рамках PHARE – Програми для Східного Кордону Польщі, започаткованої у 1997 році. Програма функціонувала як частина Національної Програми PHARE. Фінансування, в основному, виділялось на заходи, спрямовані на посилення безпеки на східному кордоні Польщі. Програма включала більше елементів, пов'язаних здебільшого з прикордонним співробітництвом, в тому числі великі інфраструктурні проекти на східному кордоні Польщі, а також наступні:

- Фонд малих проектів під керівництвом Єврорегіонів: Карпатський, Буг, Німан, Біловезька Пуща, що підтримував невеликі проекти транскордонного характеру. Більшість проектів були спрямовані на транскордонне співробітництво у галузях культури та туризму.
- Фонд малих інфраструктурних проектів під керівництвом Єврорегіонів: Карпатський, Буг, Німан, Біловезька Пуща, що підтримував невеликі інфраструктурні проекти транскордонного характеру, пов'язані з туризмом, охороною довкілля, культурним співробітництвом та економічним розвитком.
- Фонд інфраструктурних бізнес-проектів під керівництвом Єврорегіонів: Карпатський, Буг, Німан, Біловезька Пуща, що сприяв розвитку транскордонного співробітництва у сфері бізнесу між польськими установами на східному кордоні та їхніми закордонними партнерами.

З 1996 року Програма Прикордонного Співробітництва Tacis стала важливим джерелом фінансової технічної допомоги ЄС для Білорусі та України. Розподіл фондів на сектори (бюджети 1996-1999 для Білорусі) полягав у наступному: 42% на Прикордонне інституційне співробітництво, включаючи програму прикордонного управління, 55% на довкілля і 3% для забезпечення малих проектів Прикордонного Співробітництва Tacis. Протягом 1996-2003 років забезпечено фінансування в рамках трьох пріоритетів: прикордонна інфраструктура, довкілля та розвиток прикордонних регіонів.

Проект *Польсько-українське Агентство Прикордонного Співробітництва: Разом до Майбутнього* було реалізовано в рамках Програми Прикордонного Співробітництва Tacis. Результатом проекту стало створення стратегії розвитку прикордонних регіонів (двох польських - Любельського та Подкарпатського воєводства, і двох українських: Львівської та Волинської області) на 2005-2015 роки. Метою стратегії є визначення сфер двостороннього та багатостороннього транскордонного співробітництва. Іншим проектом, що фінансувався Програмою Прикордонного Співробітництва Tacis, було створено *Брестський Транскордонний Інфоцентр* при Брестському обласному виконавчому комітеті. Метою центру є сприяння розвитку транскордонного співробітництва між Білоруссю та Польщею.

Чотири Єврорегіони: Німан, Біловезька Пуща, Буг і Карпатський, розташовані на польсько-білорусько-українській прикордонній території, були активно залучені у процеси програмування та впровадження попередніх програм транскордонного

співробітництва. В їхні обов’язки входило управління Фондом малих проектів та Фондом малих інфраструктурних проектів у рамках Програми PHARE – Східний Кордон Польщі. У межах Програми Добросусідства Єврорегіони відповідали за реалізацію інструменту мікропроектів у рамках Пріоритету 2, Заходу 2 – Підтримка ініціатив місцевих громад.

Пріоритети Програми ЄІСП відповідають пріоритетам розвитку Польщі, Білорусі та України, визначеним основними програмними та плановими документами, прийнятими урядами трьох країн, а також із стратегіями та планами розвитку, що виконуються на регіональному рівні.

У Польщі пріоритети Програми відповідають Стратегії національного розвитку та Національній Стратегії Єдності (Національні стратегічні орієнтири) 2007-2013, у тому числі Оперативній програмі *Розвиток Східної Польщі* та регіональних оперативних програм.

Програма пов’язана із фінансовою програмою Шенгенської конвенції для покращення контролю на нових зовнішніх кордонах ЄС та для формування адміністративних та інституційних структур. Фонд зовнішніх кордонів на польській стороні прикордонного регіону підтримуватиме інфраструктуру у пунктах перетину кордону, її модернізацію і розбудову, оснащення необхідним обладнанням, а також основне та спеціалізоване навчання працівників штабу та оперативних співробітників прикордонних служб.

Програма узгоджується із стратегічними документами, прийнятими білоруським урядом:

- Національна стратегія стабільного соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь до 2020 року;
- Програма соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на період з 2006 по 2010 рік.

Пріоритети програми узгоджуються зі стратегічними цілями наступних документів, прийнятих українськими органами влади:

- Державна Програма соціально-економічного розвитку України;
- Національна Стратегія регіонального розвитку України на 2004-2015 рік;
- Правова база транскордонного співробітництва;
- Концепція Державної Програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 рік;
- Програма інтеграції з Європейським Союзом;

- План дій Україна-ЄС.

Програма також є згідною з такими транскордонними та транснаціональними програмами:

- Литва-Польща;
- Польща-Словаччина;
- Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна;
- Литва-Польща-Калінінград;
- Латвія-Литва-Білорусь;
- Румунія-Україна-Молдова;
- Балтійське море;
- Центральна Європа.

4. МЕТА, ПРІОРИТЕТИ І ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

4.1 Зміст Програми

Основні висновки аналізу прикордонного регіону Польща – Білорусь – Україна є наступними:

- **Рівень економічного розвитку на Території Програми є поки що низьким** – відносно низький рівень ВВП на особу, дуже високий рівень безробіття на польській стороні кордону, велика частка сільського господарства в структурі зайнятості, відносно низький рівень інновацій на МСП, незначні витрати на дослідження та розвиток.
- Територія Програми включає території, виняткові з точки зору ландшафтів та природних багатств, з незначним рівнем забруднення, однак **інфраструктура захисту довкілля й рівень екологічної свідомості населення прикордоння вимагають покращення.**
- Територія Програми має великий потенціал для розвитку туризму, в тому числі агротуризму, завдяки сприятливим умовам природного середовища, низькому рівню забруднення, наявності об’єктів культурної спадщини, проте **туристична інфраструктура вимагає покращення.**
- Географічне розташування Території Програми має значний потенціал для розвитку транспортної інфраструктури, яка могла б значною мірою сприяти розвитку економіки, проте **існуюча транспортна та прикордонна інфраструктура вимагає покращення.**
- Територія Програми характеризується **відносно добре розвинутою системою освіти, яка, проте, вимагає модернізації** й приведення у відповідність із вимогами економіки, що базується на знаннях.
- Незважаючи на значний прогрес у розвитку транскордонного співробітництва, **рівень інтеграції на Території Програми вимагає подальшого покращення** з метою максимальної реалізації та використання соціально-економічного потенціалу регіону.
- Незважаючи на позитивні результати використання фондів, що використовувались під керівництвом Єврорегіонів, надалі недостатньо успішних, довготривалих структур співпраці.

Враховуючи вищенаведені висновки соціально-економічного аналізу, основною метою Програми є **підтримка процесів прикордонного розвитку.**

Основна мета Програми відповідає *Стратегічному Документа Європейського Інструмента Сусідства і Партнерства 2007-2013 (Стратегічний Документ)*⁷ Європейської Комісії, а також чотирьом цілям, визначеним в *Стратегічному Документі*. Програма включає три пріоритети й сім заходів, за допомогою яких повинна бути досягнута основна мета. Три заходи в рамках Пріоритету 1 відповідають Цілі 1 (Сприяння соціально-економічному розвитку у регіонах по

⁷ Прийнято на підставі с. 7 п. 3 Постанови (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту і Ради від 24 жовтня 2006 року, що встановлює загальні положення для розробки Європейського інструменту сусідства і партнерства, OJ L 310, 9.11.2006

обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа*. Два заходи Пріоритету 2 відповідають Цілі 2 (Співпраця з метою вирішення спільних проблем у сферах, як, наприклад, довкілля, здоров’я населення та запобігання і боротьба з організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*. Крім того, захід 2.2 відповідає Цілі 3 (Забезпечення ефективних та безпечних кордонів) *Стратегічного Документа*. Два заходи Пріоритету 3 відповідають Цілі 4 (Підтримка ініціатив співпраці місцевих громад прикордоння) *Стратегічного Документа*.

4.2 Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій

Пріоритет 1 спрямований на покращення та забезпечення кращих умов для підприємництва, розвитку туризму та транспортного зв’язку.

Конкурентоздатність прикордонних територій є невисокою. Для підвищення рівня конкурентоздатності території Програми необхідний максимальний розвиток і використання існуючого соціально-економічного потенціалу. Підвищення конкурентоздатності – це одне із найважливіших спільних завдань у напрямку сталого соціально-економічного розвитку в прикордонних регіонах Польщі – Білорусі – України, що повністю відповідає основній меті Програми. Оскільки Територія Програми характеризується високим рівнем безробіття (зокрема, на польській стороні кордону), необхідною передумовою сталого розвитку є сприяння створенню нових робочих місць.

Соціально-економічний аналіз показав, що збільшення конкурентоздатності Території Програми залежить від покращення умов для розвитку підприємництва (Захід 1.1), туризму (Захід 1.2) та значного покращення доступу до території Програми (Захід 1.3). Діяльність в рамках вищенаведених трьох заходів має на меті збільшення інвестиційної привабливості та підвищення потенціалу розвитку. В рамках Пріоритету 1 також можлива реалізація проектів, що полягають у розробці планів та досліджень, що призведуть до реалізації спільних ініціатив.

Пріоритет 1 буде реалізовуватись на всій території Програми. Інвестиційні заходи (інфраструктура) будуть фінансуватись лише на території співпраці (див. карту Території Програми).

4.2.1 Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва

Захід 1.1 має на меті покращення умов для розвитку підприємництва. Покращення якості й доступності інфраструктури, в тому числі нових технологій, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості території як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів. Захід 1.1 також сприяє впровадженню так званих «м’яких» проектів, спрямованих на соціально-економічний розвиток цільової території. Буде надано підтримку проектам, що включають, зокрема, регіональний маркетинг, сприяння розвитку торгівлі та інвестицій, розвиток МСП, розвиток місцевих і регіональних ринків праці, розвиток інформаційного суспільства, нових технологій, покращення співпраці між дослідницькими та

підприємницькими структурами, соціально-економічну та екологічну реабілітацію технологічно змінених та забруднених територій.

Захід 1.1 відповідає Цілі 1 (Покращення економічного і соціального розвитку у регіонах по обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Спільні ініціативи, спрямовані на регіональний маркетинг, промоцію торгівлі та інвестицій
- Спільні ініціативи посередницьких структур для підтримки МСП (агенції розвитку, підприємницькі організації, торгово-промислові палати, професійні палати, технологічні парки, бізнес інкубатори тощо), спрямовані на покращення впровадження інновацій та підвищення рівня кваліфікації у бізнес-секторі
- Спільні ініціативи, спрямовані на посилення інституційного співробітництва для кращої підтримки зв'язку між малими та середніми підприємствами на Території Програми
- Спільні проекти для заохочення й підтримки співробітництва між дослідницькими та підприємницькими організаціями та збільшення дослідницьких структур (університети та науково-дослідні інститути) задля їх кращих зв'язків із підприємствами та органами місцевої та регіональної влади
- Спільні ініціативи, спрямовані на пошук практичних рішень із застосуванням досягнень світової науки у конкретному бізнес-середовищі
- Спільні проекти для заохочення та підтримки соціально-економічної та екологічної реабілітації технологічно змінених і забруднених територій
- Спільні проекти установ ринку праці, націлені на підвищення мобільності та ефективності робочої сили
- Спільні проекти установ ринку праці, націлені на протидію негативним процесам на транскордонному ринку праці (напр. “відтік мізків”, безробіття серед молоді, гендерна та вікова дискримінація, старіння населення тощо)
- Спільні проекти бюро праці, бізнес-організацій, об'єднань та освітніх закладів з метою підготовки практичних рішень у галузі освіти та постійного навчання, пристосованих до зміни потреб на ринку праці
- Спільні ініціативи, спрямовані на розвиток практичних рішень для покращення доступності послуг освіти та збільшення наявності нових форм освіти (напр. дистанційне навчання) на ринках праці на Території Програми

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центральної влади, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, агенції розвитку туризму, освітні, тренінгові та дослідницькі організації; асоціації промисловців, профспілки, агенції сприяння працевлаштуванню;
- Єврорегіони, що знаходяться на території Програми.

4.2.2 Захід 1.2. Розвиток туризму

Головною метою Заходу 1.2 є покращення й максимальне використання туристичного потенціалу регіону. Завдяки природному розмаїттю та наявності об'єктів культурної спадщини Територія Програми має потенціал для розвитку туризму, в тому числі агротуризму, однак туристична інфраструктура вимагає покращення. Тому підтримка буде спрямована на розвиток туристичної інфраструктури й послуг. В рамках Заходу 1.2 також буде підтримано «м'які» проекти, спрямовані, зокрема, на промоцію регіонів, розвиток туризму та агротуризму, охорону культурної спадщини.

Захід 1.2 відповідає Цілі 1 (Покращення соціально-економічного розвитку у регіонах по обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Підготовка та реалізація інвестицій, спрямованих на покращення туристичної та агротуристичної інфраструктури і послуг
- Спільні проекти, спрямовані на охорону та промоцію культурної спадщини
- Спільне створення життєздатних туристичних продуктів (напр. транскордонні тематичні маршрути) з урахуванням потреб охорони природної та культурної спадщини
- Спільні проекти, спрямовані на рекламування Території Програми як туристичного продукту

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, агенції розвитку туризму, освітні, тренінгові організації, асоціації промисловців;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.2.3 Захід 1.3 Покращення доступу до регіону

Завдяки своєму географічному розташуванню Територія Програми має значний потенціал для розвитку транспортної інфраструктури, що могло б значною мірою сприяти розвитку економіки в її регіонах. Однак існуюча транспортна та прикордонна інфраструктури вимагають модернізації. Тому в рамках Заходу 1.3 буде надано підтримку проектам, що включають підвищення якості та доступності соціально-економічної інфраструктури, зокрема, в сфері транспорту, енергетики, логістичних систем, безпеки транспорту та водопостачання.

Розвиток інфраструктури привабить потенційних інвесторів, підвищить рівень життя населення, а також покращить туристичну й економічну привабливість прикордонної території.

Захід 1.3 відповідає Цілі 1 (Покращення соціально-економічного розвитку у регіонах по обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа..*

Індикативні проекти:

- Інвестиції, спрямовані на якість та доступність соціально-економічної інфраструктури, спрямовані на розвиток транспорту, енергетики, логістичних систем, безпеки транспорту та водопостачання
- Виконання документації техніко-економічного обґрунтування для розвитку транспортної системи на Території Програми
- Спільні проекти власників інфраструктури, власників вантажів та операторів транспортного руху, спрямовані на покращення якості транспортного зв'язку та створення нових сполучень
- Забезпечення практичних рішень, спрямованих на підвищення стабільності та якості пасажирських і вантажних транспортних послуг на Території Програми

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- державні дорожні та залізничні служби;
- державні провайдери транспортних послуг;
- неурядові організації;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.3 Пріоритет 2. Покращення якості життя

Пріоритет 2 спрямований на запобігання екологічним загрозам та покращення раціонального економічного використання природних ресурсів, розвиток відновлювальних засобів енергії та енергозбереження, а також підвищення ефективності прикордонної інфраструктури та процедур перетину кордону, покращення безпеки на кордоні.

Покращення якості життя та підвищення потенціалу сталого розвитку Території Програми залежать від покращення охорони довкілля на прикордонні (Захід 2.1). Це сприятиме підвищенню рівня життя населення прикордонних регіонів та привабить потенційних зовнішніх інвесторів. Також важливим фактором для підвищення якості життя на Території Програми є покращення ефективності та безпеки кордонів (Захід 2.2). Інвестиційні та організаційні проекти на даній території сприятимуть підвищенню швидкості та безпеки перетину кордону для осіб і перевезення вантажів. Це позитивно вплине на рівень соціально-економічної інтеграції Території Програми та безпеки, що має вирішальне значення для підвищення рівня інвестиційної привабливості й конкурентоздатності всього регіону. В рамках Пріоритету 2 також передбачається можливість співфінансування проектів, що включають планування та дослідження для реалізації спільних ініціатив.

Пріоритет 2 буде реалізовуватись на всій Території Програми. Інвестиційні (інфраструктурні) проекти будуть фінансуватися лише на території співпраці (див. карту Території Програми).

4.3.1 Захід 2.1. Охорона довкілля на прикордонних територіях

Захід 2.1 має на меті захист і покращення якості довкілля. Покращення якості довкілля веде до покращення рівня життя населення, підвищення туристичної та інвестиційної привабливості території. Досягнення цієї цілі буде забезпечено за допомогою інвестицій в екологічну інфраструктуру, що дасть позитивні результати на регіональному та місцевому рівні, а також через посилення транскордонного співробітництва у сфері охорони довкілля.

В рамках даного заходу буде підтримано проекти, спрямовані на охорону довкілля та природної спадщини, зокрема, на покращення систем управління твердими відходами та очистки стічних вод, моніторинг стану довкілля, запобігання екологічним загрозам та переміщення забруднень через кордон, а також на зниження рівня забруднень. Підтримка буде надаватися також розробці системних рішень у випадку надзвичайних екологічних ситуацій, а також розвитку та модернізації системи управління надзвичайними екологічними ситуаціями. Підтримуватимуться також проекти, що сприяють енергозбереженню та поширенню досвіду використання та розвитку відновлювальних джерел енергії. У межах цього пріоритету підтримку буде також надано ініціативам, спрямованим на вдосконалення транс-кордонного співробітництва у сфері охорони довкілля, зокрема управління басейнами річок.

Захід 2.1 відповідає Цілі 2 (Співпраця з метою вирішення спільних проблем у сферах, як, наприклад, довкілля, здоров'я населення та запобігання і боротьба з організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Інвестиції в екологічну інфраструктуру регіонального чи місцевого значення, де особлива увага буде надаватись використанню водних ресурсів та утилізації відходів
- Спільні проекти з метою підвищення місцевої та регіональної готовності на випадок стихійних та/або екологічних лих, у тому числі прикордонні системи управління ризиками та пов'язана з цим інфраструктура
- Підвищення кваліфікації та співробітництво між місцевими та регіональними органами влади у сфері планування дій на випадок надзвичайних ситуацій та сучасного управління водними ресурсами
- Обмін досвідом, підготовка та виконання планів спільних проектів у сфері відновлювальних засобів енергії та систем енергозбереження
- Спільні дослідження, перевірка та підготовка невеликих дослідних інвестицій у галузі відновлюваної енергії
- Розвиток прикордонних стратегій для збереження та використання природних ділянок, територій та ландшафтів

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- місцеві та регіональні державні служби, що займаються водопостачанням, водовідведенням, охороною рік та захистом від повеней, аварійні служби
- місцеві організації з охорони довкілля
- державні органи, що відповідають за керівництво природоохоронними територіями, природними парками та місцевими лісовими господарствами;
- державні дорожні та залізничні служби;
- державні провайдери транспортних послуг;
- аварійні служби;
- неурядові та неприбуткові організації;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.3.2 Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони

Захід 2.2 має на меті підвищення ефективності діяльності прикордонної інфраструктури та процедур, а також покращення безпеки на кордонах. Більша пропускна спроможність прикордонних пунктів перетину та посилення їхньої безпеки мають вирішальне значення для досягнення цілей Програми. З метою оптимального використання та збільшення соціально-економічного потенціалу на Території Програми, необхідним є подолання перешкод адміністративного, інституційного, інфраструктурного характеру для безперешкодного переміщення товарів, послуг та осіб через кордон. Планується надавати підтримку проектам, які покращать прозорість та ефективність здійснення прикордонного контролю та митних процедур. Такі проекти повинні бути спрямовані на прискорення прикордонних процедур з метою швидкого й безпечного перетину кордонів. Відповідно до цього заходу підтримуватимуться проекти щодо місцевого прикордонного руху, включаючи проекти у рамках Положення про Місцевий Прикордонний Рух.⁸ Також необхідним є розвиток системи додаткових прикордонних послуг. Буде підтримуватись будівництво нових пунктів перетину кордону, що є доповненням до проектів розвитку прикордонної інфраструктури,

⁸ Положення (ЄС) № 1931 /2006 Європейського Парламенту і Ради 20 грудня 2006, де встановлено правила місцевого прикордонного руху на зовнішніх сухопутних кордонах країн-членів, що заміняє положення Шенгенської Конвенції, ОJ 405, 30.12.2006.

які фінансуються з Фонду Зовнішніх Кордонів⁹. В рамках заходу 2.2 планується співфінансування масштабних стратегічних проєктів, що займаються створенням нових прикордонних переходів та модернізацією існуючих. Їх відбір та погодження буде здійснюватися на наступному етапі Спільним Моніторинговим Комітетом. Захід 2.2 включає також проєкти, націлені на підвищення безпеки на кордонах, зокрема, запобігання й ліквідацію загрози нелегальної міграції й торгівлі людьми, боротьбу з організованою злочинністю, а також запобігання поширення захворювань людей, тварин і рослин, як і запобігання та ліквідацію незаконної торгівлі рідкісними та вимираючими видами.

Захід 2.2 відповідає Цілі 3 (Гарантування ефективних та безпечних кордонів) та Цілі 2 (Співпраця з метою вирішення спільних проблем у сферах, як, наприклад, довкілля, здоров'я населення та запобігання і боротьба з організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проєкти:

- Спільні проєкти, що підвищують прозорість та ефективність прикордонного контролю та митних процедур
- Стратегічні проєкти, котрі стосуються нових прикордонних переходів та модернізації існуючих пунктів перетину
- Спільні проєкти, націлені на підвищення безпеки на кордонах, зокрема, запобігання й ліквідацію загрози нелегальної міграції й торгівлі людьми, боротьбу з організованою злочинністю, а також запобігання поширення захворювань людей, тварин і рослин.

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва органів центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- регіональні відділення прикордонної та митної служби;
- неурядові та неприбуткові організації;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.4 Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад

⁹ Подвійне фінансування з двох програм є недопустимим.

Пріоритет 3 спрямований на проекти, що покращують та підтримують транскордонне співробітництво в рамках розвитку інституційних можливостей, а також місцеві ініціативи для підтримки співробітництва громад.

Соціально-економічна інтеграція Території Програми повинна бути розширена. Відзначається поступове покращення даної ситуації завдяки попередньому досвіду транскордонного співробітництва. Сталий соціально-економічний розвиток польсько-білорусько-української прикордонної території вимагає подальшого поглиблення й розширення меж транскордонного співробітництва з метою підвищення рівня інтеграції. Метою пріоритету є підтримка соціально-економічних заходів, та, відповідно, створення кращих умов для подальшого розвитку польсько-білорусько-українського прикордоння.

Захід 3.1 головним чином підтримуватиме створення постійних структур співробітництва серед місцевих й регіональних організацій та установ для підвищення потенціалу прикордонного співробітництва. Сталий соціально-економічний розвиток польсько-білорусько-українського прикордоння стане можливим лише тоді, коли місцеві громади даної території регулярно співпрацюватимуть в якомога більшій кількості напрямків (Захід 3.2). Проекти, виконані в рамках цього пріоритету, матимуть на меті посилення різних аспектів інституційної співпраці з особливим акцентом на залучені місцевих та регіональних органів влади, підприємницьких та наукових кіл, закладів культури, освіти, ринку праці, а також звернення до спільних проблем стабільного соціально-економічного розвитку. Ефективне транскордонне співробітництво, яке веде до інтеграції місцевих громад, буде найважливішим результатом Програми. В рамках Пріоритету 3 буде також можливість впровадження проектів з підготовки планів та досліджень, спрямованих на реалізацію спільних ініціатив.

Пріоритет 3 буде впроваджуватися на всій Території Програми. Інвестиційні проекти (інфраструктура) будуть фінансуватися лише на території співробітництва (див. карту Території Програми).

4.4.1 Захід 3.1. Розвиток можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні

Метою Заходу 3.1 є покращення можливостей транскордонного співробітництва на місцевому та регіональному рівні. Підтримуватимуться, перш за все, проекти, спрямовані на зміцнення інституційного співробітництва. Очікується створення інституційних форм транскордонного співробітництва. Будуть підтримуватися заходи, спрямовані на обмін інформацією, досвідом та інституційну співпрацю, в тому числі інтернет-проекти.

Найважливішим аспектом є співпраця державних установ, насамперед, органів місцевого самоврядування, зокрема в галузі стратегічного та територіального планування. З метою підвищення рівня інтеграції вибраних територій програми будуть підтримуватися спільні ініціативи у відповідних сферах. В рамках Програми особливий наголос робитиметься на поширення передового досвіду.

Крім того, планується підтримка розвитку та використання інформаційних та комунікаційних технологій для транскордонного співробітництва.

Захід 3.1 відповідає Цілі 4 (Підтримка ініціатив співпраці місцевих громад прикордоння), визначеній в *Стратегічному Документі*.

Індикативні проекти:

- Спільні проекти з метою створення структур транскордонного співробітництва
- Налагодження та розвиток тривалої інституційної співпраці між неурядовими та неприбутковими організаціями у певних галузях зацікавлення, як, наприклад, культура та культурна спадщина, довкілля та природна спадщина, проблеми молоді, соціальні питання та охорона здоров'я, розвиток місцевих громад тощо.
- Проекти стосовно покращення можливостей, що мають за мету транскордонне співробітництво між органами відповідальними за керівництво певними галузями зацікавлення, наприклад, культура та культурна спадщина, туризм, довкілля та природна спадщина, проблеми молоді, соціальні питання та охорона здоров'я, соціально-економічний розвиток тощо.

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- організації та інші державні установи у сфері охорони здоров'я та соціального розвитку;
- школи, університети та освітні заклади;
- організації та установи, що діють у сферах, що відповідають цілям Програми;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції та організації підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, туристичні агенції, освітні, тренінгові організації, культурні організації, асоціації виробників та профспілки.

4.4.2 Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад

Загальною метою є соціальна, наукова, освітня та культурна інтеграція території прикордоння. В рамках Заходу 3.2 планується підтримка транскордонних контактів населення та соціальних ініціатив, підтримка співробітництва у галузях науки та освіти, підтримка культурних та спортивних заходів. Зміцнюватиметься транскордонне співробітництво серед шкіл та вищих навчальних закладів, включаючи обмін студентами, учнями, викладачами та науковцями, а також проведення конференцій та наукових семінарів. Підтримуватимуться проекти, направлені на розвиток соціальних ініціатив, культурних та спортивних заходів. Також буде надаватися підтримка проектам, спрямованим на промоцію та збереження спільних традицій прикордонних територій. Будуть створені сприятливі умови для посилення контактів серед прикордонних громад. Планується також підтримка проектів, пов'язаних із збереженням культурного розмаїття та проблемами національних меншин, а також розвитку громадянського суспільства та місцевих громад в широкому значенні.

Громади, що населяють території прикордоння, пов'язані культурними та історичними зв'язками. Попри суттєвий розвиток співробітництва, надалі важливим залишається подолання існуючих культурних, психологічних та мовних бар'єрів. Так само важливим є створення нових контактів завдяки сприянню транскордонному співробітництву серед різних суб'єктів, що посилить подальшу інтеграцію. Значну роль відіграватимуть мережі міст. Такі заходи сприятимуть зміцненню регіональної ідентичності та взаєморозуміння, а також доданню існуючих бар'єрів.

Розвиток співробітництва у багатьох напрямках, в тому числі у галузі освіти і культури, покращить рівень обізнаності про регіон, сприятиме промоції його культурного та економічного розмаїття, що спричинить подальшу інтеграцію місцевих громад. Посилення співробітництва матиме вплив і на вирішення спільних проблем.

Захід 3.2. відповідає Цілі 4 (Підтримка ініціатив співпраці місцевих громад прикордоння) Стратегічного Документа.

Індикативні проекти:

- Спільні заходи, спрямовані на активне залучення місцевих громад та установ, адміністративних структур, посередницьких та неурядових організацій у певних сферах інтересів, як, наприклад, охорона довкілля, природна та культурна спадщина, соціально-економічний розвиток тощо
- Спільні заходи, спрямовані на зміцнення транскордонного співробітництва серед шкіл та вищих навчальних закладів, в тому числі обмін студентами, учнями, викладачами й науковцями, а також проведення конференцій та наукових семінарів тощо
- Конференції, тренінг-семінари та навчальні поїздки для обміну досвідом
- Підготовка транскордонних культурних та спортивних заходів

- Підготовка дослідницьких та інноваційних проектів, спрямованих на вирішення спільних питань, як, наприклад, охорона довкілля, гендерна рівність, сприяння постійній зайнятості, соціально-економічний розвиток тощо

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- освітні та тренінгові заклади, організації та інші державні установи у культурній, соціальній сфері та галузі спорту;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції та організації підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, агенції розвитку туризму, асоціації виробників, профспілки, служби зайнятості культурні організації.

4.5.3 Технічна допомога

Метою Технічної допомоги є ефективне впровадження Програми через забезпечення компетентної підготовки, управління, виконання, моніторингу, аудиту та контролю Програми, а також через підтримку ініціатив у галузі пошуку партнерів, і промоційно-інформаційних заходів Програми.

Для успішної реалізації Програми необхідно розробити відповідну систему управління та впровадження. Необхідним є надання технічної допомоги установам, відповідальним за виконання цих завдань. Важливим є забезпечення ефективної програмної промоції та інформаційної системи. Технічна допомога буде також призначена на підтримку в розробці проектів, оцінювання проектів, аналіз, підготовку програмних документів, а також для залучення експертів.

Особлива увага надаватиметься збільшенню можливостей кінцевих бенефіціарів користуватися допомогою Програми. Проекти, спрямовані на розвиток кадрів, також будуть підтримуватися. Планується також надання підтримки проектам, спрямованим на інституційний розвиток установ, що займаються управлінням та впровадженням Програми, зокрема, пов'язані із роботою Спільного органу управління, Спільного моніторингового комітету та Спільного технічного секретаріату і його представництв.

В рамках Технічної допомоги буде підтримуватись діяльність, пов'язана з пошуком партнерів, а також промоцією та інформуванням про Програму. Така підтримка включатиме інформування потенційних бенефіціарів про можливості одержання допомоги в рамках Програми, консультування заявників, а також розповсюдження передових практик. Також планується підтримка інформаційних заходів, що стосуються управління, моніторингу та оцінки Програми. Підтримуватиметься також діяльність, спрямована на забезпечення відповідного обміну інформацією між установами й особами, задіяними в управлінні та впровадженні проектів.

В рамках Технічної допомоги буде можливим також проведення ряду інших заходів з промоції та інформації. Буде організовано тренінги, семінари й конференції, спрямовані на поширення рівня поінформованості про Програму та її цілі. Інформація про Програму поширюватиметься через телебачення, радіо, пресу, Інтернет, брошури, буклети тощо. Інформація буде призначена для потенційних заявників, бенефіціарів та громадськості, з метою підвищення рівня обізнаності про Програму.

Індикативні проекти:

- підготовка, відбір, оцінка та моніторинг проектів
- засідання Спільного моніторингового комітету (включаючи транспортні витрати членів СМК), роботу Спільного органу управління, Спільного технічного секретаріату та його представництв
- промоція та інформаційні заходи Програми (напр. семінари, програмні веб-сайти та публікації)
- підтримка, консультування та координування бенефіціарів та установ, що беруть участь у реалізації Програми
- аналіз, анкетування, дослідження та експертиза, оцінка та звіти, необхідні для впровадження та управління Програмою
- перекладацькі послуги

Потенційні бенефіціари:

- організації/установи, залучені до управління та впровадження Програми, зокрема: Спільний орган управління, Спільний технічний секретаріат та його представництва, Спільний моніторинговий комітет

4. ПОКАЗНИКИ

Пріоритет	Частка бюджету	Показники продуктів	Показники результатів
1. Підвищення конкуренто-здатності прикордонної території	30% всього бюджету програми	Кількість проектів, спрямованих на покращення умов для підприємництва	Збільшення кількості компаній, котрі обслуговуються покращеною інфраструктурою Кількість інноваційних ініціатив для підприємців Кількість інституційних мереж співпраці, до яких залучені підприємці/суб'єкти підприємницької діяльності
		Кількість проектів, спрямованих на розвиток туризму	Збільшення кількості населення, що обслуговується покращеною туристичною інфраструктурою Кількість нових транскордонних туристичних послуг та продуктів Кількість спільних заходів чи інформаційних послуг, спрямованих на підвищення привабливості Території Програми
		Кількість проектів, що покращують доступ до транспортної мережі, інформаційно-комунікаційних послуг та технологічних мереж	Збільшення кількості осіб, що користуються покращеною інфраструктурою зв'язку Кількість розроблених/апробованих рішень засобів/методів/моделей, спрямованих на покращення інтеграції периферійних територій Кількість нових транскордонних транспортних сполучень
2. Покращення якості життя	35% всього бюджету програми	Кількість проектів, спрямованих на покращення охорони довкілля на прикордонній території	Збільшення кількості осіб, що обслуговуються покращеною екологічною інфраструктурою Збільшення кількості осіб, залучених в кампанії підвищення екологічної свідомості Кількість розроблених/апробованих рішень засобів/методів/моделей для охорони довкілля Кількість спільних проектів/ініціатив планування
		Кількість проектів, спрямованих на покращення ефективності та безпеки на кордоні	Кількість розроблених чи перевірених рішень засобів/методів/моделей, спрямованих на покращення ефективності та безпеки на кордоні Додаткові пропускні можливості нових прикордонних пунктів пропуску
3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад	25% всього бюджету програми	Кількість впроваджених проектів, що спрямовані на покращення можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні	Кількість організацій, що налагодили нові транскордонні контакти
		Кількість впроваджених мікропроектів, що спрямовані на підтримку ініціатив місцевих громад	Чисельність людей, що беруть участь у спільних транскордонних ініціативах на місцевому рівні

5. ІНДИКАТИВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПЛАН

Індикативний фінансовий план Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства, у якому подано індикативну суму фінансування згідно пріоритетів на весь період дії Програми				
<i>Пріоритети та джерела їх фінансування (у євро):</i>				
	Фонд ЄК (a) *	Співфінансування (b)	Відсоток співфінансування (y %) (c) **	Всього фонду (d) = (a)+(b)
Пріоритет 1	55 860 410.10	5 586 041.01	10%	61 446 451.11
Пріоритет 2	65 170 478.45	6 517 047.85	10%	71 687 526.30
Пріоритет 3	46 550 341.75	4 655 034.18	10%	51 205 375.93
Технічна допомога (ТД)	18 620 136.70	0.00	-	18 620 136.70
Всього	186 201 367.00	16 758 123.03	9%	202 959 490.03

* Згідно зі Стратегічним Документом.

** Відсоток співфінансування розраховуватиметься на основі внеску Спільноти до спільної оперативної програми, зменшеного на суму технічної допомоги, що фінансується з коштів Спільноти (див. Ст.20.1 Постанови ЄК №951/2007).

Фінансова таблиця Програми

	A	B	C	D
	ІНДИКАТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЄК	СПІВФІНАНСУВАННЯ	ІНДИКАТИВНІ ТИМЧАСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПО ПРОГРАМІ - фінансування ЄС -	ІНДИКАТИВНІ ПЛАТЕЖІ ПО ПРОГРАМІ - фінансування ЄС -
2008				
Проекти	25 596 969,00	0,00	0,00	0,00
ТД		(не застосовується)	931 005,84	931 005,84
ВСЬОГО 2008			931 005,84	931 005,84
2009				

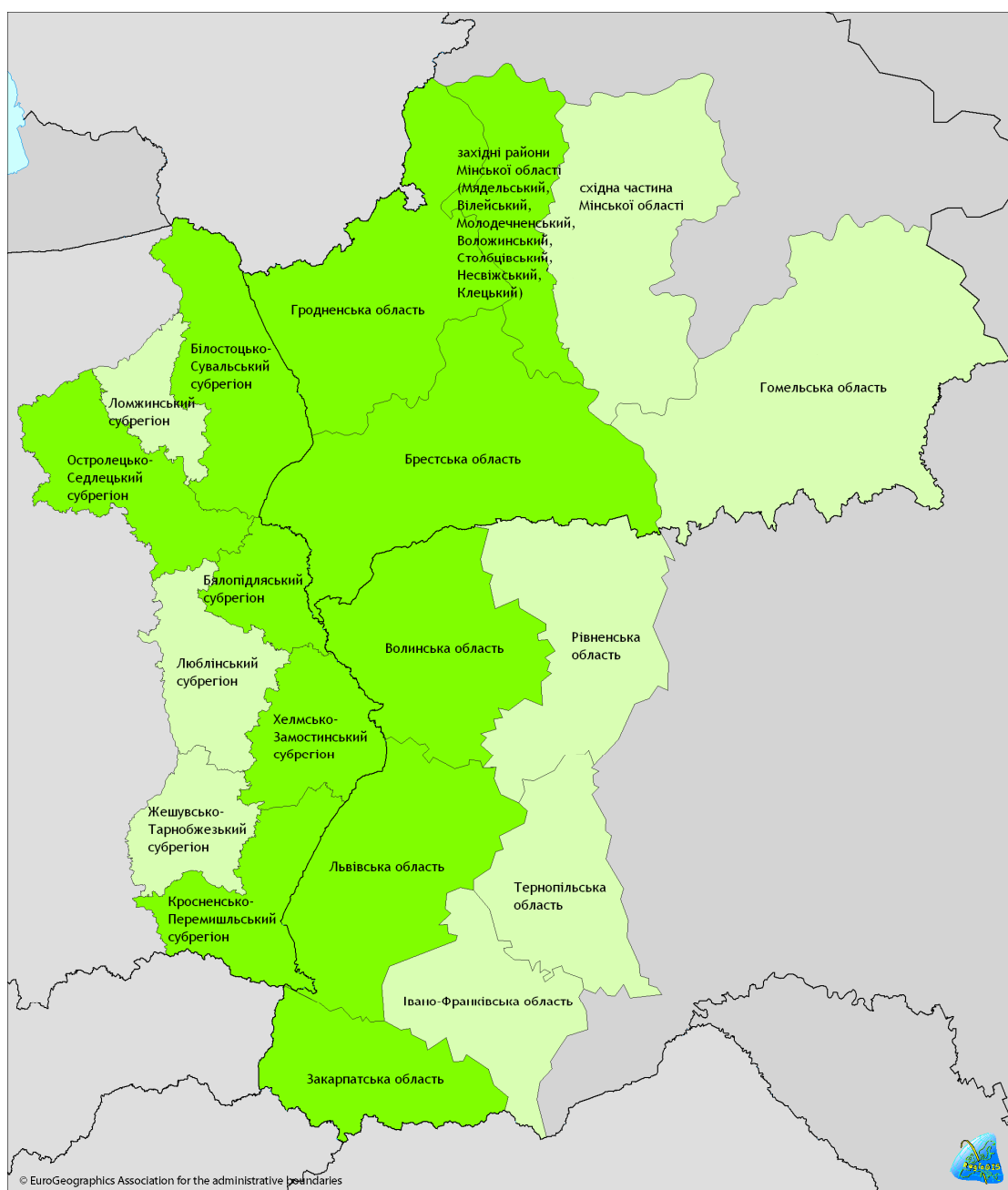
Проекти	27 981 547,00	1 612 609,11	16 126 091,10	6 450 436,44
ТД		(не застосовується)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2009			18 919 111,61	9 243 456,95
2010				
Проекти	28 541 178,00	5 007 551,63	50 075 516,34	20 030 206,54
ТД		(не застосовується)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2010			52 868 536,85	22 823 227,05
2011				
Проекти	36 605 653,00	6 073 266,80	60 732 667,98	32 356 112,74
ТД		(не застосовується)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2011			63 525 688,49	35 149 133,25
2012				
Проекти	37 187 893,00	3 246 916,15	32 469 161,49	39 638 031,88
ТД		(у випадку застосування)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2012			35 262 182,00	42 431 052,39
2013				
Проекти	30 288 127,00	817 779,43	8 177 794,29	38 645 003,34
ТД		(не застосовується)	1 862 013,67	1 862 013,67
ВСЬОГО 2013			10 039 807,96	40 507 017,01
2014				
Проекти	дані відсутні	0,00	0,00	22 307 847,54

ТД		(не застосовується)	1 862 013,67	1 862 013,67
ВСЬОГО 2014			1 862 013,67	24 169 861,21
2015				
Проекти	дані відсутні	0,00	0,00	7 335 813,29
ТД		(не застосовується)	1 862 013,67	1 862 013,67
ВСЬОГО 2015			1 862 013,67	9 197 826,96
2016				
Проекти	дані відсутні	0,00	0,00	817 779,43
ТД		(не застосовується)	931 006,91	931 006,91
ВСЬОГО 2016			931 006,91	1 748 786,34
		x	x	
ВСЬОГО 2007-2016	186 201 367,00		186 201 367,00	186 201 367,00
ВІДСОТОК СПІВФІНАНСУВАННЯ, ВСЬОГО			%	%

** буде переглянуто після завершення першої половини періоду реалізації програми

Індикативний бюджет технічної допомоги

Статті:	Планований бюджет (ЄІСП):	% загального бюджету ТД, забезпеченого ЄІСП:
Витрати на персонал (орієнтовна кількість працівників, витрати, пов'язані з персоналом тощо)	9 868 672,45	53,00%
Організація моніторингових комітетів	316 542,32	1,70%
Відбір проектів (оплата зовнішніх експертів, збори експертів тощо)	1 955 114,35	10,50%
Комунікаційна Стратегія (веб-сторінка, брошури, тощо) та створення проектів (дні інформації тощо)	1 862 013,67	10,00%
Річний аудит (аудит проектів, зовнішній аудит)	1 228 929,02	6,60%
Інше (обладнання, переклади, база даних, оцінка тощо)	3 388 864,88	18,20%
Всього	18 620 136,70	100,00%
* Таблиця має індикативний характер. Внесення будь-яких змін в процесі реалізації не призведе до змін програми. ** У випадку, якщо члени оціночного комітету є держслужбовцями, забороняється подвійне фінансування їхньої роботи.		

Територія Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013

- Основні регіони співпраці
- Прилеглі регіони

0 250 Km

Розділ 2

1. СПІЛЬНІ СТРУКТУРИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІ ОРГАНИ ВЛАДИ

Для забезпечення виконання Програми буде організовано наступні спільні структури:

- Спільний Моніторинговий Комітет (СМК),
- Спільний Орган Управління (СОУ) – Міністерство Регіонального Розвитку Республіки Польща,
- Спільний Технічний Секретаріат (СТС) – заснований на базі Фундації «Фонд Співробітництва» у Польщі.

Національні Органи (НО) в країнах-партнерах є наступними:

- У Білорусі: Міністерство закордонних справ Республіки Білорусь спільно з Координаційним Бюро Програми TACIS Європейського Союзу в Республіці Білорусь,
- В Україні: Міністерство економіки України.

Національні Органи співпрацюють із Спільним Органом Управління протягом періоду підготовки та виконання Програми і несуть відповідальність за координацію процесу розробки та реалізації виконання Програми в країнах-учасниках.

Спільні структури створюються відповідно до *Постанови (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 2006 року, що визначає загальні положення для розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства*¹⁰ та *Постанови Комісії (ЄК) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року про порядок виконання програм транскордонного співробітництва, які фінансуються згідно з Постановою (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради про загальні положення щодо розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (“Правила Реалізації”)*¹¹.

1.1. Спільний Моніторинговий Комітет**Обов’язки Спільного Моніторингового Комітету**

Спільний Моніторинговий Комітет (СМК) відповідає за якість та ефективність виконання Програми. Він приймає, зокрема, наступні рішення щодо Програми:

- Затвердження робочих програм СОУ та СТС та перегляд управлінських рішень, прийнятих Спільним Органом Управління,

¹⁰ OJ L310, 9.11.2006.

¹¹ OJ L210, 10.08.2007.

- Призначення членів оціночних комітетів,
- Визначення критеріїв відбору, здійснення остаточного відбору проектів та встановлення сум грантів,
- Прийняття рішень щодо сум і розподілу коштів та ресурсів, призначених для технічної допомоги, в тому числі витрат на людські ресурси,
- Перевірка всіх звітів, поданих Спільним Органом Управління, при потребі вжиття необхідних заходів,
- На кожному своєму засіданні на основі документів, поданих Спільним Органом Управління, СМК оцінює та перевіряє результати ходу виконання цілей Програми,
- Розгляд спірних ситуацій із поверненням коштів, поданих на розгляд Спільним Органом Управління.

Склад Спільного Моніторингового Комітету

Спільний Моніторинговий Комітет включає представників територій співпраці (один регіональний представник від одного регіону), представників центральних органів влади, відповідальних за виконання Програми (два представники центральних органів від кожної країни), та інших представників, призначених кожною країною-учасницею. Максимальне число членів від однієї країни – 8. Країни-учасниці призначають членів Спільного Моніторингового Комітету протягом 3-х місяців з моменту прийняття Програми Комісією.

Наступні центральні органи влади Польщі, Білорусі та України призначають представника з правом голосу у Спільний Моніторинговий Комітет: Міністерство регіонального розвитку Польщі та Міністерство закордонних справ Польщі, Міністерство закордонних справ Білорусі і Координаційне бюро програми TACIS Європейського Союзу в Республіці Білорусь, Міністерство економіки України та Міністерство закордонних справ України.

Кожна країна також може призначати зовнішніх спостерігачів СМК, без права участі у процедурах прийняття рішень. Відповідно до Ст. 11 «Правил Реалізації» з метою залучення представників зацікавлених сторін на місцях до виконання спільної робочої програми, у засіданнях Комітету, окрім відповідним чином призначених представників, матимуть право брати участь інші учасники, за умови згоди голови СМК.

Склад СМК також повинен гарантувати, що питання охорони довкілля будуть відповідним чином враховуватися в процесі виконання Програми.

Представники Комісії повинні запрошуватись на кожне засідання Спільного Моніторингового Комітету разом з учасниками і повинні бути проінформовані щодо результатів проведених обговорень. З власної ініціативи представники Комісії можуть бути присутні на кожному засіданні Комітету (протягом всього

засідання або якоїсь із його частин) в якості спостерігача, без права участі в процесі прийняття рішень¹².

Регламент Спільного Моніторингового Комітету

Спільний Моніторинговий Комітет приймає рішення на підставі консенсусу. Кожна країна-учасниця має один голос. Детальна інформація щодо функціонування СМК викладена в його регламенті, який приймається одноголосно на першому засіданні СМК.

СМК очолюється СОУ. Співголовуючим може бути, за принципом ротації, представник тієї країни, в якій відбувається засідання СМК. Представник СТС виконує функції секретаря СМК.

Спільний Моніторинговий Комітет скликатиметься так часто, як це буде необхідно, але не рідше одного разу на рік. Комітет скликається за ініціативою СОУ або на належно обґрунтовану вимогу одного з членів Комітету або Європейської Комісії. Комітет може приймати рішення також шляхом письмової процедури за ініціативи Спільного Органу Управління або однієї з країн-учасниць. У випадку спору кожен з членів Комітету може вимагати винесення спірного питання на обговорення на засіданні. Перше засідання Спільного Моніторингового Комітету скликається СОУ.

Спільний Технічний Секретаріат відповідає за організацію зборів Спільного Моніторингового Комітету та виконує функції секретаря. Після кожного засідання Спільного Моніторингового Комітету голова та секретар складають протокол зборів і передають його всім учасникам для затвердження. Кінцева редакція протоколу надсилається кожному учаснику, зовнішнім спостерігачам, якщо такі були призначені, а також Комісії.

Спільний Орган Управління і Національні Органи надають підтримку членам Спільного Моніторингового Комітету в отриманні віз.

1.2. Спільний Орган Управління

Спільним Органом Управління є Міністерство Регіонального Розвитку Польщі¹³.

¹² Для досягнення оптимальних результатів у сфері прикордонної співпраці шляхом синергії та узгодженості дій з проектами та програмами, що фінансуються в рамках інших ініціатив ЄС, а також з метою уникнення випадків дублювання, на кінцевому етапі перед оголошенням конкурсу буде вестись обмін інформацією про фінансування між Головними Директоратами. З цією метою AIDCO надсилатиме до кожного Директорату запит щодо визначення одного або кількох контактних пунктів для проведення консультацій щодо пропозицій, представлених у проектах. Внутрішнє консультування ЄС проводитиметься в період від моменту надання документів на засідання МК до дати засідання МК (не менше 10 робочих днів)

¹³ <http://www.mrr.gov.pl>, <http://www.interreg.gov.pl>.

Загальні функції Спільного Органу Управління

Спільний Орган Управління (СОУ) несе відповідальність за виконання Програми відповідно до принципів раціонального управління фінансами, економності, результативності та ефективності, а також законності та правильності його діяльності. З цією метою СОУ встановити відповідні системи і стандарти аудиту, контролю і обліку. Функції оперативного та фінансового управління в СОУ повинні бути розмежовані. Функції Уповноваженого Керівника (Authorizing Officer) та бухгалтера повинні бути відокремлені і не суміщатися.

Організаційна структура Спільного Органу Управління

Міністр Регіонального Розвитку Польщі є головою Спільного Органу Управління.

В рамках СОУ функціонує чотири незалежних відділи: операційний, фінансовий, відділ платежів і внутрішнього аудиту. Вони співпрацюють між собою при виконанні своїх конкретних завдань.

Уповноважений Керівник (Authorizing Officer) - це Заступник Міністра регіонального розвитку РП, або уповноважений директор чи заступник директора Департаменту Територіального Співробітництва.

Операційний відділ

Окремий підрозділ Департаменту Територіального Співробітництва Міністерства Регіонального Розвитку діє як **операційний відділ** і відповідає за:

- організацію зборів Спільного Моніторингового Комітету і виконання функцій секретаря, включаючи складання протоколів засідань (за підтримки СТС);
- оголошення тендерів та конкурсів проектних заявок (за підтримки СТС);
- прийняття проектних заявок і організацію оціночних комітетів, а також передачу Спільному Моніторинговому Комітету і Комісії звітів з рекомендаціями оціночних комітетів (за підтримки СТС);
- затвердження контрактів до підписання їх Уповноваженим Керівником;
- операційне супроводження та фінансове управління проектами (спільно з фінансовим відділом та відділом платежів);
- проведення дослідження впливу на довкілля на рівні Програми (за підтримки СТС);
- невідкладне інформування Спільного Моніторингового Комітету про всі випадки спірних питань з поверненням коштів;
- впровадження системи моніторингу, яка б нагромаджувала дані, необхідні для фінансового управління, моніторингу, перевірок, аудитів і оцінки (спільно з фінансовим відділом і відділом платежів);
- управління бюджетом технічної допомоги;

- складання щорічних операційних звітів і надсилання їх разом з фінансовими звітами Спільному Моніторинговому Комітету та Комісії;
- виконання Плану з Інформації та Комунікацій (за підтримки СТС).

Фінансовий відділ

Окремий підрозділ Департаменту Територіального Співробітництва Міністерства Регіонального Розвитку виконує функції **фінансового відділу**, і відповідає за:

- доручення відділу платежів Програми здійснити відкриття єдиного банківського рахунку;
- здійснення перевірки витрат на предмет їхньої фактичності правильності та наявності підтверджуючих документів у бенефіціарів (за підтримки СТС), а також уповноваження відділу платежів виконувати платежі;
- здійснення фінансових правок та контроль за поверненням коштів;
- подання в Комісію запитів на оплату;
- підготовку розгорнутих річних бюджетів Програми;
- складання річного плану аудиторських перевірок проектів;
- складання річних звітів про виконання річного плану аудиторських перевірок проектів;
- складання річних фінансових звітів.

Відділ платежів

Бухгалтером є головний бухгалтер Міністерства Регіонального Розвитку.

Окремий підрозділ Економічно-фінансового департаменту Міністерства регіонального розвитку виконує функції **відділу платежів** і відповідає за:

- відкриття і управління єдиним банківським рахунком Програми;
- відкриття рахунків Програми (система обліку є специфічною та відокремленою, займається виключно операціями, пов'язаними з Програмою, в тому числі відслідковуванням фінансових потоків за операціями, пріоритетами і заходами);
- отримання коштів від ЄС та їхнє перерахування бенефіціарам та підрядникам.

Відділ аудиту

Відділ внутрішнього аудиту Міністерства Регіонального Розвитку виконує функції **відділу аудиту**, і відповідає за:

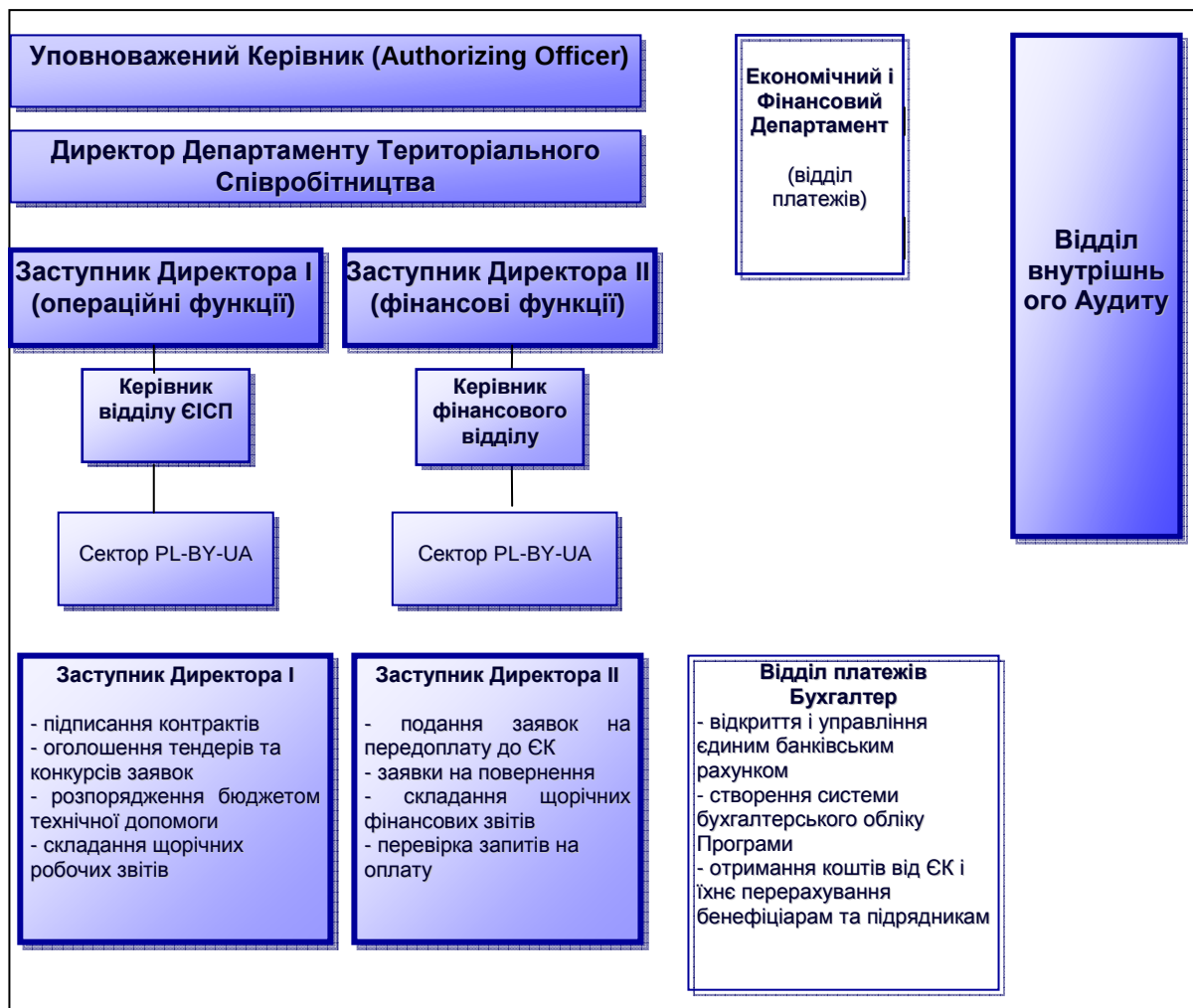
- проведення щорічних аудиторських перевірок внутрішніх процедур СОУ та правильного їх виконання;
- складання щорічного звіту внутрішньої аудиторської служби.

Індикативна загальна чисельність персоналу СОУ, залученого до Програми складає 12 осіб.

Витрати на функціонування Спільного Органу Управління, пов’язані з виконанням Програми, покриваються із бюджету технічної допомоги Програми.

При здійсненні закупівель в рамках прямих витрат СОУ з бюджету технічної допомоги застосовується законодавство Республіки Польща про державні закупівлі.

Деякі із зазначених вище завдань будуть делеговані Спільним Органом Управління та під його відповідальністю Спільному Технічному Секретаріату, як описано у пункті 1.3.

Структура Спільного Органу Управління:**1.3. Спільний Технічний Секретаріат**

Спільний Технічний Секретаріат (СТС) створюється СОУ з метою надання допомоги СОУ в поточному управлінні Програмою. СТС розміщується на базі державної установи – Фондації «Фонд Співпраці»¹⁴. Після того, як програму затвердить Єврокомісія, буде укладено докладний договір між Міністерством регіонального розвитку Польщі та «Фондом Співпраці», обумовлюючи делеговані функції та завдання, а також контрольні заходи, які СОУ здійснюватиме щодо СТС. Договір буде узгоджено з положеннями програмного документа.

У СТС працюватимуть польські, білоруські та українські громадяни. Передбачається, що в СТС працюватиме близько 25 осіб. Внутрішню структуру СТС буде визначено у договорі з СОУ. Функції оперативного управління та фінансового управління в СТС будуть розмежовані. Відділ внутрішнього аудиту СТС готує щорічні звіти, так само як і СОУ (ст. 29 Правил Реалізації). СТС

¹⁴ Фондація «Фонд співпраці» - <http://www.cofund.org.pl>

підлягає проведенню зовнішнього аудиту, так само як і СОУ (ст. 31 Правил Реалізації).

Витрати на функціонування Спільного Технічного Секретаріату покриватимуться з бюджету технічної допомоги Програми.

При здійсненні закупівель в рамках прямих витрат СТС з бюджету технічної допомоги застосовується законодавство Польщі про державні закупівлі та директиви ЄС щодо процедур закупівлі.

Правила *Практичного Посібника з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС (PRAG)*¹⁵ також можуть застосовуватись щодо витрат СТС в Білорусі та Україні. При застосуванні правил PRAG, якщо вимагається публікація оголошення на міжнародному рівні (залежно від вартості тендеру), проект тендерної заявки повинен бути складений або перекладений на таку мову, яка б дозволила всім країнам-учасникам Програми прийняти участь у тендерній процедурі.

Функції Спільного Технічного Секретаріату

Спільний Технічний Секретаріат виконуватиме наступні завдання:

- організація засідань Спільного Моніторингового Комітету та виконання функцій секретаря під час засідань, в тому числі складання протоколів зборів,
- підготовка пакету документів для заявників та інших документів відповідно до зразків, поданих в додатках до *Практичного Посібника з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС*, в які при необхідності можуть вноситись поправки з метою врахування специфіки транскордонного співробітництва,
- оголошення конкурсів проектних заявок та тендерів,
- прийом та реєстрація проектних заявок,
- участь в процесі оцінювання проектів, організація та виконання секретарських функцій для оціночних комітетів,
- підготовка контрактів для підписання СОУ і перевірка всіх необхідних документів,
- нагляд за дотриманням тендерних процедур,
- прийом та перевірка запитів на платіж та звітів, поданих бенефіціарами,
- проведення виїзних перевірок (за рішенням СОУ),
- складання проектів щорічного операційного та фінансового звітів,
- виконання Плану з Інформації та Комунікації,
- інші завдання на підтримку СОУ в поточній реалізації Програми.

¹⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

Представництва

З метою забезпечення відповідної реклами Програми та надання необхідної інформації потенційним заявникам та бенефіціарам, на території дії Програми в Білорусі та Україні будуть створені представництва. Запланована чисельність персоналу одного представництва – 3 особи. Витрати, пов'язані з діяльністю представництв, покриватимуться з бюджету технічної допомоги. За витратами з бюджету технічної допомоги, пов'язаними з діяльністю представництв, здійснюється контроль з боку СОУ, також проводиться зовнішній аудит (ст. 31 Правил Реалізації), аналогічно як для СОУ.

До компетенції представництв належать наступні завдання, що виконуються під наглядом СОУ та СТС:

- Виконання Плану з Інформації та Комунікації,
- Підтримка в організації засідань Спільного Моніторингового Комітету,
- Збір даних для вдосконалення процедур моніторингу проектів,
- Інша допомога СОУ та СТС у поточній діяльності з реалізації Програми.

СОУ може прийняти рішення про те, щоб проектні заявки подавались у представництва і після цього передавались до СТС у Варшаві.

Представництво в Білорусі буде розташоване у м. Брест, на базі Брестського Транскордонного Інфоцентру. Представництво в Україні буде розташоване у Львові на базі організації, визначеної Львівською обласною державною адміністрацією.

2. ПРОЦЕДУРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Реалізація Програми повинна відповідати вимогам наступних документів:

- Постанови (ЄС) №1638/2006 Європейського парламенту та Ради від 24 жовтня 2006 року, в якій викладено загальні положення встановлення Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (OJ L 310, 9.11.2006),
- Постанови Європейської Комісії (ЄС) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року, що встановлює правила реалізації програм транскордонної співпраці, які фінансуються згідно з Постановою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) №1638/2006 про загальні положення встановлення Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (OJ L 210, 10.08.2007),
- Постанови Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002 року про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 248, 16.09.2002),
- Постанови Європейської Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002 від 23 грудня 2002 про принципи виконання Постанови Ради ЄС (ЄС, Євроатом) №1605/2002 від 25 червня 2002 року про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 357, 31.12.2002).

Підписання контрактів на закупівлі та призначення грантів, необхідних для реалізації Програми, проводиться відповідно до схем контрактних процедур, що застосовуються для зовнішньої діяльності ЄС (див. Практичний Посібник з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС¹⁶ - PRAG), з врахуванням поправок, які зазначені в даному Програмному документі і пов'язані зі специфікою транскордонного співробітництва, вимогами нормативних документів, що регулюють діяльність Спільного Органу Управління, та в інших випадках, якщо це необхідно для ефективної реалізації Програми.

2.1. Процедури подачі заявок та контрактні процедури

Процедури подачі заявок

Генерування проектних ідей та їхній подальший розвиток є важливою частиною реалізації Програми, яка повинна забезпечити відповідну кількість проектів високої якості із всіх регіонів Програми, за всіма пріоритетами і заходами. Протягом всього процесу підготовки проекту структури, відповідальні за реалізацію Програми, повинні надати сприяння потенційним заявникам¹⁷.

¹⁶ http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm.

¹⁷ Відповідно до положень Постанови Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002 р. про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 248, 16.9.2002, стор.1), Інструкції Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002 від 23 грудня 2002р. про принципи виконання Постанови Ради ЄС (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002 р. про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 357, 31.12.2002, стор.1) та Практичного Посібника до контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС, зокрема, принципів прозорості, добросовісної конкуренції та рівноправності всіх заявників.

Спільний Орган Управління за підтримки Спільного Технічного Секретаріату організовує конкурс проектних заявок та несе відповідальність за належне поширення інформації та проведення промоційних заходів. За підтримки Спільного Технічного Секретаріату Спільний Орган Управління готує пакет документів для заявників та розповсюджує інформацію щодо подання проектів. Заявки реєструються Спільним Технічним Секретаріатом.

Оцінка заявок

Всі заявки підлягають формальній та технічній оцінці. Під час формальної оцінки заявка перевіряється на відповідність адміністративним критеріям та прийнятність організації-заявника, його партнерів, самого проекту та витрат згідно вимог Програми та даного конкурсу. Формальна оцінка проводиться на основі оціночної сітки, затвердженої Спільним Моніторинговим Комітетом (міститься в «Посібнику для заявників»).

При прийнятті рішення щодо прийнятності та відповідності критеріям оцінки Спільний Моніторинговий Комітет враховуватиме наступні вимоги:

- Проект повинен включати транскордонне партнерство з ЄС, тобто він повинен подаватись спільно бенефіціарами з Польщі та з Білорусі або України,
- Проект повинен виконуватись на Території Програми, інвестиційні (інфраструктурні) проекти можуть виконуватись лише на територіях співробітництва,
- Загальний об'єм фінансування заходів, що виконуються на прилеглих територіях співпраці, не може перевищувати 20% загального бюджету Програми,
- Інтегрованим проектам буде надано пріоритет та сприяння,
- Екологічна безпека (проекти із значним негативним впливом на довкілля не можуть отримати фінансування в рамках Програми, а позитивний вплив на довкілля буде враховано в процесі оцінки).

Формальна оцінка здійснюється Спільним Технічним Секретаріатом під наглядом СОУ. Результати формальної оцінки будуть розглядатись оціночним комітетом.

Технічна оцінка виконується оціночними комітетами. Робота оціночних комітетів проводиться під керівництвом СОУ та організовується СТС, який виконує роль секретаріату оціночного комітету (згідно з положеннями PRAG щодо оціночних комітетів для грантів).

Члени оціночного комітету призначаються СОУ. Оціночний комітет складається з голови комітету, що не має права голосу, секретаря, що не має права голосу, та непарної кількості членів (як мінімум 3). Члени оціночного комітету з правом

голосу повинні мати відповідні знання та досвід для обґрунтованої оцінки проекту.

Остаточний відбір заявок

Оціночний комітет готує звіт про оцінку разом з рейтинговим списком проектів та подає його Спільному Моніторинговому Комітету. Оціночний комітет може рекомендувати певну проектну заявку умовно, визначаючи перелік дрібних поправок, які мають бути внесені до проекту.

Спільний Моніторинговий Комітет виносить остаточне рішення про проекти, які будуть прийняті до фінансування. Жодна заявка, яка не набрала прохідного балу при технічній оцінці, не може бути затверджений до фінансування.

Якщо Спільний Моніторинговий Комітет приймає рішення не враховувати всі або окремі рекомендації оціночного комітету, він повинен обґрунтувати своє рішення в письмовій формі. Таке рішення Комітету Спільний Орган Управління надсилає до Європейської Комісії для попереднього затвердження. Комісія повідомляє Спільному Органу Управління про своє рішення протягом 15 робочих днів. Якщо протягом 15 робочих днів до СОУ не надходить жодного рішення Комісії, вважається, що Комісія затвердила рішення Спільного Моніторингового Комітету.

Індикативний графік проведення конкурсів заявок та засідань СМК для відбору проектів		
Рік	Період проведення конкурсів	Засідання СМК для відбору проектів
2009	(1) Лютий-квітень	Липень
	(2) Вересень-листопад	
		Лютий
2010	(3) Квітень-червень	Вересень
	(4) Жовтень-грудень	
		Березень
2011	(5) Квітень-червень	Вересень
	(6) Жовтень-грудень	
		Березень
2012	(7) Квітень-червень	Вересень
	(8) Жовтень – грудень	
2013		Березень
Таблиця має орієнтовний характер. Будь-які зміни наведеної вище інформації в процесі реалізації Програми не є підставою для зміни Програми.		

Контрактні процедури

Спільний Технічний Секретаріат інформує всіх заявників про рішення Спільного Моніторингового Комітету. СТС готує контракти разом із всіма необхідними супровідними документами. Зразки, що додаються до *Практичного Посібника з контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС (“PRAG”)*, за попередньою згодою Європейської Комісії¹⁸ можуть бути адаптовані СОУ з метою врахування специфіки транскордонного співробітництва, вимог нормативних документів, якими керується СОУ, а також в інших випадках, якщо це необхідно для ефективної реалізації Програми.

Після того, як контракт та додатки до нього підготовлені СТС (при необхідності у співпраці з бенефіціарами), СТС передає документи до СОУ. Операційний та фінансовий відділи СОУ здійснюють перевірку документів, а потім переказують їх до відділу платежів для затвердження бухгалтером. Уповноважений Керівник підписує контракт.

Список контрактів, підписаних СОУ, публікується на його веб-сторінці.

Масштабні стратегічні проекти

В заході 2.2 (Ефективні та безпечні кордони) можуть бути реалізовані масштабні стратегічні проекти, що стосуються створення нових пунктів перетину кордону та модернізації існуючих переходів. Ці проекти не будуть відбиратись шляхом процедури оголошення конкурсу проектів, а будуть спільно визначатись та в подальшому вибиратись Спільним Моніторинговим Комітетом за погодженням з Європейською Комісією. Вибір даних проектів здійснюватиметься відповідно до процедур PRAG та базуватиметься на документації проектної заявки.

¹⁸ Крім випадків, коли відповідними органами ЄС було видано інструкції щодо часткового обмеження вимог нормативних актів

Проектна заявка на та контрактні процедури:**2.2. Фінансові потоки****Платежі Європейської Комісії на реалізацію Програми**

Європейська Комісія затверджує щорічні зобов'язання відповідно до фінансової таблиці, що визначає індикативні суми щорічних асигнувань по Програмі, з урахуванням ходу реалізації Програми та наявності коштів.

Рішення про затвердження Програми супроводжує перше фінансове зобов'язання. В подальшому Комісія щороку затверджує річні зобов'язання не пізніше 31

березня відповідного року. Комісія повідомляє Спільний Орган Управління про дату такого затвердження.

Одержавши повідомлення від Комісії про затвердження першого чи річного зобов’язання, СОУ подає запит на авансовий платіж в розмірі до 80% річного зобов’язання Спільноти. На основі цього запиту СОУ та після перевірки відповідних звітів, оцінки дійсних фінансових потреб Програми та перевірки наявного фінансування Комісія здійснюватиме виплату всієї чи часткової суми передоплати, на яку було зроблено запит. Протягом року Спільний Орган Управління може звернутися з проханням перерахування залишку (повністю або частково) річного зобов’язання Спільноти, як додаткову передоплату.

В другій половині кожного року виконання Програми Комісія проводить перерахунок сум попередніх передоплат на підставі фактично понесених прийнятних витрат, підтверджених річним звітом зовнішньої аудиторської перевірки (згідно зі Статтею 31 Правил Реалізації) На основі цього розрахунку, Комісія може здійснити необхідні фінансові поправки.

Кошти ЄІСП буде перераховано Європейською Комісією на окремий банківський рахунок в Євро, спеціально призначений для Програми, який відкриває і яким управляє відділ платежів Міністерства регіонального розвитку (Економічно-фінансовий департамент). Здійснення операцій на цьому рахунку вимагає подвійного підпису: для виконання операції необхідне її затвердження Уповноваженим Керівником (Authorizing Officer) та Бухгалтером.

Платежі Спільного Органу Управління бенефіціарам

СОУ здійснює платежі бенефіціарам на основі підписаних контрактів. Платежі здійснюються частинами за наступною схемою: перша частина передоплати, наступні частини передоплати та кінцевий платіж. Форми платежів для кожного проекту будуть визначатися контрактом.

Як правило, бенефіціари проекту повинні будуть забезпечити щонайменше 10% власного вкладу від загальної суми прийнятних витрат проекту. Бенефіціари проекту переказують частину платежу своїм партнерам по проекту відповідно до попередньо підписаної угоди про партнерство.

Бенефіціар та партнери проекту реалізують заходи, визначені в описі проекту. Витрати, понесені під час виконання проекту, представляються у формі звітів, які повинні перевірятись відповідно до вимог контракту. Наведені в *Практичному Посібнику з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС* зразки документів, що стосуються проведення перевірки понесених витрат, за попереднього погодження ЄК¹⁹ можуть бути адаптовані СОУ з метою врахування специфіки транскордонного співробітництва, вимог нормативних документів,

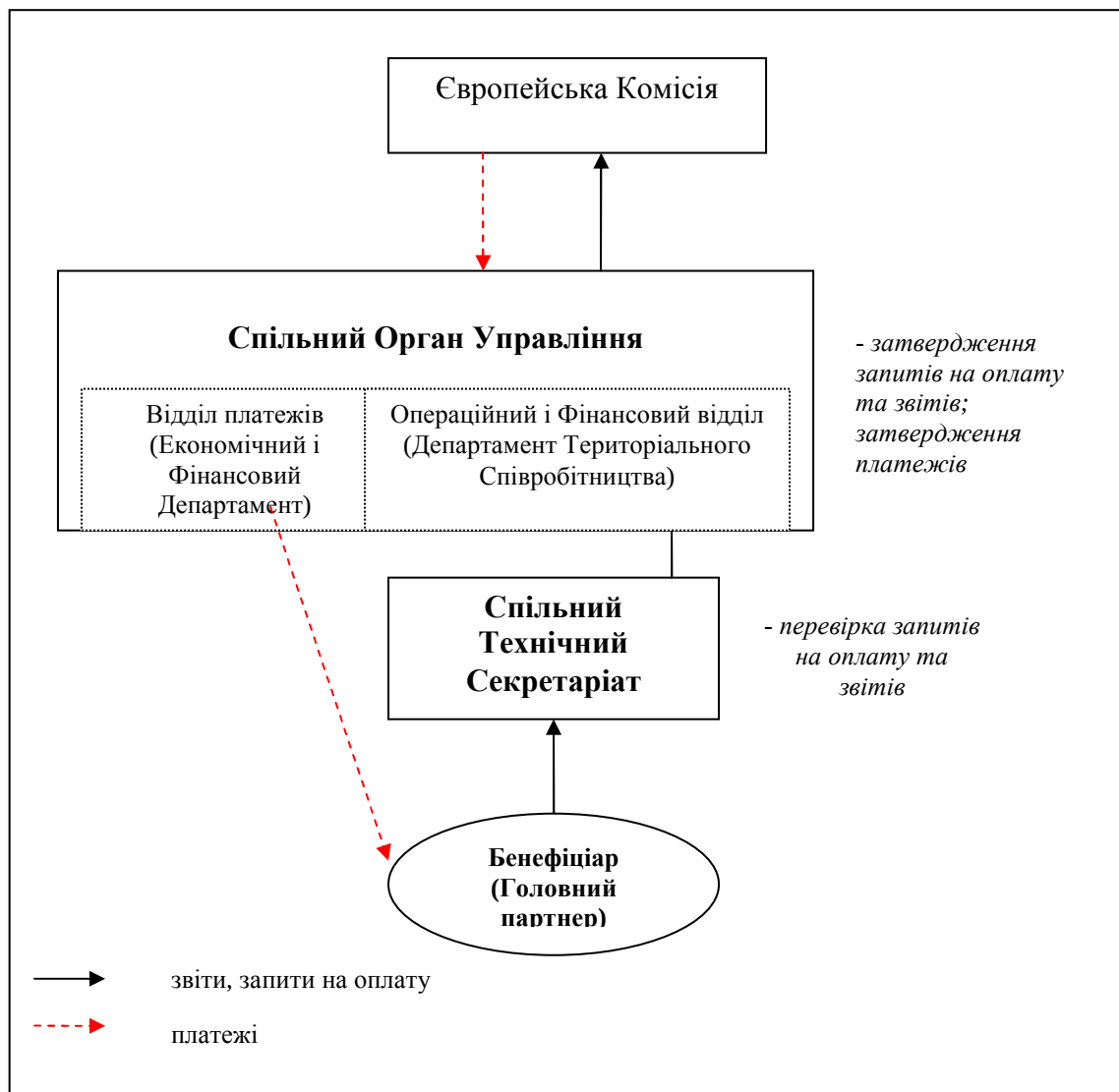
¹⁹ Крім випадків коли відповідними органами ЄС було видано інструкції щодо часткового обмеження вимог нормативних актів

якими керується у своїй діяльності СОУ, та в інших випадках, якщо це необхідно для ефективного виконання Програми.

Бенефіціари готують звіти про хід виконання проекту, які складаються з фінансової та операційної частин, а також загальний запит на оплату витрат за проектом. Фінансові звіти включають завірені звіти про видатки всіх партнерів. Обов'язки бенефіціарів щодо термінів подачі звітів буде визначено в контракті.

Бенефіціари можуть подавати запити на чергові частини передоплати та на кінцевий платіж згідно з умовами, визначеними у контракті. Звіти про хід виконання проекту та запити на оплату подаються до СТС, який після здійснення необхідних перевірок передає їх до СОУ для остаточного затвердження. Операційний і фінансовий відділи СОУ перевіряють документи та передають їх у відділ платежів для затвердження бухгалтером та здійснення відповідного платежу.

Схема фінансових потоків:

2.3. Моніторинг, контроль і аудит

Моніторинг

Спільний Моніторинговий Комітет і Спільний Орган Управління є органами, відповідальними за моніторинг Програми. Це завдання виконується на основі показників та цілей, визначених у Програмі, а також із застосуванням системи моніторингу, яка забезпечує збір інформації про виконання Програми, необхідної для здійснення моніторингу. Обов'язки бенефіціарів щодо подачі операційних та фінансових звітів з реалізації проекту буде визначено в контракті.

Спільний Орган Управління відповідає за організацію системи збору достовірної фінансової та операційної інформації про виконання Програми, включаючи комп'ютеризований менеджмент та бухгалтерський облік. СОУ створить та протягом всього періоду реалізації Програми підтримуватиме відповідну електронну базу даних, що міститиме інформацію про вибрані проекти та виділене бенефіціарам фінансування. Система моніторингу включатиме важливі аспекти захисту навколишнього середовища.

Відповідно до зобов'язань що вимагаються Правилами Реалізації, СОУ щорічно готуватиме звіт про хід реалізації Програми, що включатиме операційну та фінансову частини. У звіті також будуть вказані екологічні аспекти. Європейська Комісія здійснюватиме поточну оцінку реалізації Програми згідно з Стратегічним документом.

Контрольні функції та аудит

Наступні функції контролю та аудиту здійснюватимуться в процесі виконання Програми:

Тип контролю/аудиту:	Органи, які здійснюють контроль/аудит:
Перевірка витрат за проектом (PRAG Додаток VII до Грантових контрактів). Перевірка витрат також може включати перевірку на місці. Перевірка здійснюватиметься для кожного проекту.	Зовнішні аудитори (методологія надається СОУ на основі PRAG).
Перевірка операційних і фінансових звітів та запитів на платіж. Ця перевірка також може включати перевірку на місці.	Спільний Технічний Секретаріат (за рішенням СОУ).
Аудиторська перевірка проектів (ст. 30 і 37 Правил Реалізації) – для здійснення контролю вибраних проектів, які фінансуються за Програмою.	Зовнішні аудиторські компанії (методологія надається СОУ). Працівники СОУ мають право здійснювати аудиторську перевірку за власною ініціативою і при підтримці СТС.
Внутрішня аудиторська перевірка СОУ	Відділ внутрішнього аудиту

(ст. 29 Правил Реалізації)) – для здійснення перевірки внутрішніх процесів на предмет того, що процедури в межах СОУ здійснюються правильно.	Міністерства регіонального розвитку Польщі. Відділ внутрішнього аудиту СТС
Зовнішній аудит (ст. 31 Правил Реалізації) – для затвердження звіту про прибутки та витрати, представленого СОУ в річному фінансовому звіті, і зокрема, для підтвердження того, що заявлені витрати були насправді понесені, є точними і прийнятними.	Генеральний Інспектор Казначейського Контролю, який здійснюватиме аудит за підтримки Департаменту сертифікації та підтвердження фінансової допомоги ЄС Міністерства фінансів та Казначейства. Зовнішні аудиторські компанії для представництв у Білорусі та Україні.

Видатки на всі вищезазначені заходи з контролю та аудиту покриваються з бюджету Програми, з бюджету технічної допомоги (перевірка операційних і фінансових звітів та платіжних вимог проектів, внутрішній аудит СОУ, зовнішній аудит СОУ), або з бюджету проектів (аудит витрат за проектом згідно з Додатком VII до грантової угоди PRAG).

Мета аудиту витрат за проектом полягатиме в перевірці того, чи витрати, заявлені бенефіціаром для здійснення діяльності за контрактом, є фактично понесеними ("реальність"), є правильно обчисленими ("точність") та прийнятними. Ця перевірка здійснюватиметься для кожного проекту і може включати перевірку на місці. Перевірка здійснюватиметься зовнішніми аудиторами.

Відповідно до контракту бенефіціари подаватимуть свої звіти та запити на оплату до Спільного Технічного Секретаріату. СТС здійснюватиме **перевірку операційних і фінансових звітів і запитів на оплату**. Ця перевірка також передбачає перевірку на місці.

Після завершення першого року дії Програми, Спільний Орган Управління кожного року складатиме **план аудиту проектів**, які він фінансує. Контроль проектів здійснюються шляхом вивчення документів або шляхом перевірок на місці окремих проектів, відібраних СОУ за методом випадкової статистичної вибірки, згідно міжнародних стандартів та з урахуванням особливих факторів ризику. Аудиторська перевірка проектів здійснюватиметься зовнішніми аудиторськими компаніями, визначеними СОУ. Аудит проектів також може здійснюватись СОУ або СТС.

Кожного року Спільний Орган Управління складає звіт з виконання плану аудиту для проектів за попередній рік. Звіт повинен давати детальний опис методології, яку Спільний Орган Управління застосовує для відбору репрезентативної вибірки проектів, а також здійснюваних контрольних заходів, наданих рекомендацій та висновків, зроблених Спільним Органом Управління стосовно фінансового менеджменту проектів, що розглядаються. Спільний Орган Управління надсилає

звіт до Комісії та Спільного Моніторингового Комітету, як додаток до річного звіту з виконання спільної операційної програми.

Відділ Внутрішнього аудиту Міністерства регіонального розвитку щорічно здійснює аудиторську перевірку внутрішніх процедур СОУ та правильного їх застосування та складає річний звіт внутрішньої аудиторської перевірки.

Незалежно від зовнішніх аудиторських перевірок, що проводяться на підставі вимог польського законодавства, СОУ залучає незалежний державний орган для здійснення щорічної **ex-post перевірки доходів та витрат, представлених СОУ** в його річному фінансовому звіті відповідно до стандартів та етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів (IFAC). Зовнішньому аудиту підлягають прямі видатки СОУ, які здійснюються в рамках технічної допомоги та його управління проектами (платежі для проектів). Звіт зовнішньої аудиторської перевірки затверджує стан витрат і доходів, представлений СОУ в його річному фінансовому звіті і, зокрема, засвідчує, що задекларовані видатки були фактично понесені, є точними і відповідають призначенню.

Зовнішня аудиторська перевірка СОУ відноситься до компетенції Генерального Інспектора казначейського контролю, який здійснюватиме аудит за підтримки Департаменту сертифікації та підтвердження фінансової допомоги ЄС Міністерства фінансів та служби Казначейського контролю.

Не пізніше 30 червня кожного року Спільний Орган Управління повинен подавати до Європейської Комісії річний звіт про виконання спільної операційної програми за період з 1 січня до 31 грудня попереднього року, затверджений СМК та підтверджений звітом зовнішньої аудиторської перевірки. Перший річний звіт слід подати до 30 червня другого року реалізації Програми. Річний звіт складатиметься з технічної частини, фінансової частини та декларації про системи менеджменту та контролю відповідно до статті 28 Правил Реалізації.

Повернення коштів

Згідно зі статтею 27 п.7 Правил Реалізації, підписані СОУ контракти, які є частиною програми, повинні містити записи, що дозволяють Комісії або державі-члену ЄС стягнути кошти від бенефіціара, підрядника або партнера, якщо вимога СОУ про повернення ними коштів не була виконана протягом 1 року.

Якщо в результаті перевірки остаточного звіту за контрактом або в процесі контролю чи аудиторської перевірки виявлено неприйнятні витрати, які були покриті в рамках контракту, СОУ надсилає до відповідного бенефіціара або сторін контракту вимогу повернення коштів.

У випадку, коли повернення стосується бенефіціара, сторони контракту або партнера, що знаходиться в Польщі, і СОУ не вдалося стягнути заборгованість протягом року з моменту видачі вимоги про повернення, держава-учасниця

(Польща) відповідає за відшкодування Комісії будь-якої суми, яку не вдалося повернути.

Коли повернення стосується претензії до бенефіціара, сторони контракту або партнера, що знаходиться в Білорусі або Україні, і СОУ не вдалося повернути заборгованість протягом одного року з моменту видачі вимоги про повернення коштів, СОУ скеровує справу до Комісії, яка бере на себе відповідальність за повернення відповідних сум.

2.4. Виконання на рівні проекту

Проекти можуть бути трьох типів:

- інтегровані проекти, в яких партнери здійснюють частину діяльності по спільному проекту для своєї відповідної сторони кордону;
- симетричні проекти, в яких подібні види діяльності здійснюються паралельно по обидві сторони кордону;
- звичайні проекти з транскордонним ефектом, що здійснюються переважно або виключно з одного боку кордону, але на користь обох партнерів.

Для кожного проекту **головний партнер (бенефіціар)** повинен призначатись всіма партнерами з їхнього числа перед поданням проектної заявки. Головний партнер (бенефіціар) є організацією, яка подає проектну заявку, підписує контракт на видачу гранту зі Спільним Органом Управління і бере на себе повну юридичну та фінансову відповідальність за виконання проекту перед цим органом. Він несе самостійну відповідальність перед Спільним Органом Управління і є безпосередньо підзвітним йому за операційну та фінансову діяльність. Головний партнер, таким чином, повинен взяти на себе наступні зобов'язання:

- 1) встановити порядок своїх відносин з партнерами, які беруть участь в проекті, із зазначенням в партнерській угоді, зокрема, положень, які б гарантували раціональний фінансовий менеджмент коштів, призначених для проекту, включаючи порядок повернення коштів, понесених не за призначенням;
- 2) подавати проектну заявку;
- 3) підписувати контракт зі СОУ на весь бюджет проекту. Як наслідок, він нести фінансову відповідальність за кошти ЄІСП і співфінансування для всіх партнерів, включаючи зобов'язання перед СОУ за загальну суму гранту ЄІСП;
- 4) відповідати за забезпечення виконання всього проекту, тобто управління проектом та загальну координацію діяльності по проекту;
- 5) забезпечувати моніторинг та подання звітів про діяльність проекту;

- 6) гарантувати, що видатки, представлені партнерами, які беруть участь в проекті, здійснювались з метою виконання проекту за призначенням і відповідають діяльності, погодженій партнерами;
- 7) отримувати фінансовий внесок від Спільного Органу Управління і повинен відповідати за перерахування частини гранту партнерам, які беруть участь в проекті;
- 8) повернути СОУ суми, переказані для проекту і не використані за призначенням;
- 9) сприяти всім відповідним органам Європейського Співтовариства, Спільному Керуючому Органу та національним владним структурам у здійсненні аудиторських перевірок, включаючи зберігання документів, згідно ст.45 Правил Реалізації та відповідних положень PRAG.

Партнер по проекту має наступні зобов'язання:

- 1) відповідати за забезпечення виконання частини проекту, за яку він несе відповідальність, відповідно до проектного плану та партнерської угоди, підписаної з бенефіціаром (головним партнером),
- 2) співпрацювати з бенефіціаром (головним партнером) у виконанні проекту, звітності та моніторингу,
- 3) нести відповідальність у випадку будь-якого порушення в його власних заявлених витратах, і повинен відшкодовувати бенефіціару (головному партнеру) суми, витрачені не за призначенням.
- 4) сприяти проведенню аудиту всіма відповідними Євроустановами, Спільним Органом Управління та органами влади, включно з веденням документації відповідно до Статті 45 Правил Реалізації та відповідних положень PRAG.

Проект буде представлений бенефіціаром (головним партнером), який буде діяти як єдина безпосередня зв'язна ланка між проектом та спільними структурами, що виконують Програму. Створення ефективного партнерства, яке б забезпечувало відповідне та якісне виконання проекту, є обов'язком бенефіціара (головного партнера).

Тендерні процедури на рівні проектів залежать від країни бенефіціара (головного партнера) або партнера, який проводить тендер. Бенефіціари (головні партнери) і партнери, розташовані у Польщі, повинні дотримуватись польського законодавства про державні закупівлі. Бенефіціари (головні партнери) і партнери, що розташовані в Білорусі та Україні повинні дотримуватись *Практичного Посібника з контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС*.

Захід 3.2 (Ініціативи місцевих громад)

Захід 3.2 буде здійснюватись за допомогою парасолькових проектів. Парасольковий проект – це проект, в якому представлений один головний партнер (бенефіціар) і багато інших партнерів. Кожен партнер виконує якусь певну частину проекту (так званий мікро-проект). Вся діяльність з мікро-проектів в рамках парасолькового проекту повинна складати єдиний проект із спільними цілями. Діяльність мікро-проектів буде описана в проектній пропозиції для парасолькових проектів. Рішення щодо мінімального та максимального бюджету парасолькових проектів, так само як і мінімального та максимального бюджету мікропроекту буде прийматись Спільним Органом Управління. Перевага буде надаватись проектам з бюджетом понад 350 000 Євро.

Лише ті бенефіціари, які мають відповідні можливості та розташовані на Території дії Програми, можуть брати участь у подачі пропозицій парасолькових проектів. У Польщі це можуть бути Єврорегіони та інші організації, що мають відповідний досвід у виконанні проектів, що фінансуються ЄС, бажано транскордонних проектів. У Білорусі та Україні це можуть бути інші організації, що мають відповідний досвід у виконанні транскордонних проектів.

Процедури подачі заявок, оцінювання та укладання контрактів для парасолькових проектів будуть такими самими, як і для інших заходів Програми. Буде діяти спеціальний оціночний комітет для проведення технічної оцінки пропозицій парасолькових проектів. Бенефіціар у парасольковому проекті нестиме повну юридичну та фінансову відповідальність за виконання парасолькового проекту. Лише він несе відповідальність перед Спільним Органом Управління за операційну та фінансову діяльність всіх його партнерів.

2.5. Інформація, реклама та використання мов

Спільний Орган Управління відповідає за інформацію та рекламу діяльності Програми з метою залучення якомога ширшого кола учасників. З цією метою до Програми додається План з Інформації та Комунікації, який визначає цілі, цільові групи та стратегію діяльності. Для цієї діяльності повинен бути створений індикативний бюджет в рамках бюджету на технічну допомогу. В річні звіти включається відповідний розділ з інформації та комунікації. У Програмі застосовуються рекомендації щодо візуальної ідентифікації для зовнішньої діяльності ЄС.

Громадськість і, зокрема, потенційні бенефіціари, відповідним чином інформуються Спільним Органом Управління, Спільним Технічним Секретаріатом і представництвами про цілі Програми, передумови для отримання фінансування та окремі процедури, яких слід дотримуватись.

Спільні структури (СМК, СОУ, СТС, оціночні комітети) Програми користуватимуться англійською мовою як робочою. Проектні заявки можуть подаватись англійською або рідною мовою, за рішенням Спільного Моніторингового Комітету, прийнятим на його першому засіданні.

Витрати на здійснення усного та письмового перекладу закладені і визначені в бюджетах технічної допомоги а для проектів – у їхніх бюджетах.

Додаток 1. План з інформації та комунікації**Головна мета інформаційної та рекламної діяльності**

Головна ціль інформаційної та рекламної діяльності – надання бенефіціарам і потенційним бенефіціарам, а також широкій громадськості, доступу до інформації щодо Програми Транскордонного Співробітництва Польща - Білорусь-Україна на 2007-2013 роки та джерел її фінансування, а також зміцнення співробітництва між країнами-партнерами, що беруть участь у Програмі, і більш ефективного виконання Програми.

Ця мета буде досягнена шляхом:

- Надання постійної і широкої інформації щодо можливостей одержання фінансування (грантів), в тому числі про цілі, пріоритети та заходи Програми, а також що потрібно зробити для отримання фінансування, а також про критерії відбору та оцінки проектів,
- Регулярного інформування широкої громадськості про стан виконання Програми, зокрема, про результати наданої підтримки та позитивний досвід спільних проектів,
- Забезпечення візуальної ідентифікації про фінансування ЄС.

Цільові групи і рівень поширення інформації

Для максимального підвищення ефективності потоку інформації, і як результат, для підвищення ефективності виконання самої програми, інформаційна та рекламна діяльність повинна проводитись на двох рівнях: зовнішньому та внутрішньому. Перший стосується бенефіціарів і потенційних бенефіціарів Програми, зокрема:

- Регіональних і місцевих органів влади та інших державних інституцій,
- Регіональних і місцевих організацій,
- Єврорегіонів,
- Професійних та бізнес- асоціацій,
- Неурядових і неприбуткових організацій, зокрема, організацій, що працюють в сфері захисту довкілля, підтримки підприємництва, розвитку туризму, підтримки освіти, культурних організацій, навчальних закладів тощо,

а також широкої громадськості, включаючи ЗМІ та осіб, що цікавляться Програмою в наукових цілях.

Внутрішня комунікація головним чином буде стосуватися інституцій, залучених до виконання Програми.

Інституції, залучені до інформаційної та рекламної діяльності

Спільний Орган Управління відповідає за координацію інформаційної діяльності та сприяння і Спільний Орган Управління передаватиме певні повноваження Спільному Технічному Секретаріату. Спільний Технічний Секретаріат відповідатиме за виконання Плану з інформації та комунікації для Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки, а також за представлення ходу виконання Плану у формі річного звіту. Окрема інформаційна і рекламна діяльність повинна проводитись у співпраці із СТС.

Спільний Орган Управління відповідає за виконання цієї діяльності в цілому, а також за поширення інформації про Програму. З цією метою буде здійснюватись моніторинг роботи Спільного Технічного Секретаріату та інших інституцій і організацій, залучених до виконання Програми.

Кожна країна-учасниця відповідає за інформування як бенефіціарів, так і широкої громадськості щодо цілей, пріоритетів та можливостей отримання підтримки в рамках Програми. З цією метою країни можуть організовуватись регіональні контактні пункти, агентства або інші установи, які поширюватимуть таку інформацію у тісній співпраці із Спільним Технічним Секретаріатом.

Стратегія та зміст інформаційної і рекламної діяльності

Інформаційна та рекламна діяльність насамперед повинні забезпечувати прозорість процедур підтримки в рамках Програми, та надавати об'єктивну і повну інформацію з наступних питань:

- цілі,
- пріоритети,
- заходи,
- можливі суб'єкти підтримки,
- принципи прийнятності витрат,
- розмір фінансування ЄС,
- процедури оцінювання заявок,
- оголошення конкурсу проектних заявок,
- контактні пункти на національному рівні, які можуть надавати інформацію про Програму.

Більш того, громадськість повинна постійно одержувати інформацію про хід реалізації Програми та приклади найкращих проектів.

Логотип Програми

Для ідентифікації Програми буде розроблено логотип Програми. Він буде пов'язаний з логотипом Програми Добросусідства Польща-Білорусь-Україна 2004-2006, на основі якого і буде розроблено нове графічне зображення. Спільний логотип Програми буде розміщено на всіх промоційних та інформаційних

матеріалах, веб-сторінці та офісах установ, які поширюють інформацію серед бенефіціарів. Логотип також буде застосовуватись для реклами окремих проектів.

Основні канали комунікації

Для поширення інформації про Програму будуть використовуватись наступні канали комунікації:

а) Інтернет: буде створено веб-сторінку Програми. Спільний Технічний Секретаріат відповідатиме за її адміністрування та оновлення.

Основна інформація стосовно Програми, включаючи Програмний документ, буде розміщена на веб-сторінці англійською, польською, російською та українською мовами (мова обиратиметься на стартовій сторінці). Вона включатиме інформацію про цілі та зміст Програми, законодавчу базу, процедури подання заявок та відбору проектів, а також про контактних осіб та новини. Окрім цього, веб-сторінка забезпечуватиме доступ до всіх важливих документів Програми й міститиме корисні посилання, включаючи посилання на установи, які координують виконання Програми. Веб-сторінка також представлятиме інформацію про найважливіші події, зустрічі та семінари, пов’язані з Програмою. Технічна інформація (документи, крім програмного документа) будуть друкуватися англійською мовою.

б) традиційні засоби масової інформації (преса, радіо, телебачення)

Інформація про Програму буде головним чином друкуватись і поширюватись через пресу, а також радіо і телебачення. Ці засоби масової інформації будуть в основному використовуватись для надання інформації про поточні події і для представлення досягнень Програми.

Планується проведення інформаційної кампанії по Програмі.

Спільний Технічний Секретаріат за дорученням Спільного Органу Управління співпрацюватиме із засобами масової інформації над конкретними проектами спільно з установами, яким доручено виконання Програми.

Більш того, в межах своїх проектів бенефіціари можуть налагоджувати і власні контакти із засобами масової інформації. При необхідності Спільний Технічний Секретаріат надаватиме підтримку у цьому.

в) публікації

Програмний документ буде розміщений на веб-сторінці в електронній формі англійською, польською, російською і українською мовами. Також на вимогу будуть надаватися його паперові копії.

Інші більш детальні документи будуть розміщені польською та англійською мовами на веб-сторінці. Також на вимогу будуть надаватися їхні паперові копії.

Буде видано багатомовну брошуру по Програмі Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013. В основному вона надаватиме інформацію про законодавчу базу, критерії відбору проектів, головні цілі та заходи Програми. Окрім друкованого видання, її електронна версія буде також доступна на веб-сторінці. При необхідності будуть друкуватись інші інформаційні матеріали.

Всі публікації будуть відповідним чином позначені і міститимуть інформацію про фінансування ЄС.

г) Заходи

Такі заходи, як конференції, інформаційні зустрічі, семінари та тренінги, організовані з метою прозорого та ефективного виконання Програми, є найважливішим інструментом для інформування відповідальних адміністративних органів, бенефіціарів та інших установ через обмін інформацією та спілкування. Більш того, такі події стануть необхідною платформою для представлення досягнутих результатів та успішних прикладів, тобто позитивного досвіду.

Індикативний бюджет

Спільний Орган Управління здійснюватиме всі необхідні інституційні, адміністративні, індивідуальні та фінансові заходи для виконання Плану з Інформації та Комунікації. Тому кошти, призначені для інформації та комунікації, закладені в індикативному бюджеті технічної допомоги Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013.

ДОДАТОК 2. ОЦІНКА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Цей додаток, зокрема, включає:

- 1) Резюме Звіту про стан довкілля нетехнічною мовою, згідно Додатку I (j) Директиви SEA та ст.41 п.12 Закону РП про захист навколишнього середовища (EPL);
- 2) Звіт, передбачений Статтею 9(1)(b) Директиви та ст. 44 п.2 Закону РП про захист навколишнього середовища (EPL), що містить короткий огляд того, наскільки були враховані результати обговорень проблем довкілля та висловлені думки і причини вибору Програми при наявності альтернативних варіантів. Він також включає опис заходів, по яких було прийняте рішення стосовно здійснення моніторингу, передбаченого в Статті 10 (моніторинг).

Всі зацікавлені особи матимуть доступ до даного звіту і кінцевого програмного документа на веб сторінках, з можливістю одержання консультацій; в окремих випадках документи також будуть надсилатись електронною поштою зацікавленим особам.

1. Резюме Стратегічної Оцінки стану довкілля нетехнічною мовою для Проекту ЄІСП Польща-Білорусь-Україна для Програми Транскордонного Співробітництва на 2007-2013 роки (відредаговано)

1.1 Формальна основа, цілі та сфера дії

Ця стратегічна оцінка стану довкілля відповідно до інструкцій²⁰ ЄС та положень Акту Закону РП про захист навколишнього середовища (EPL)²¹ створюється як окремий документ до проекту Програми. В Польщі він існує під назвою «Прогноз Оцінки стану довкілля» (EAP) згідно з Директивою SEA, Звітом про стан довкілля. Він був створений на основі Закону РП про захист навколишнього середовища та відповідно до рекомендацій органів влади, які визначають його обсяг та зміст відповідно до чинного законодавства. В даному випадку обсяг було визначено Міністерством з питань довкілля та Головним санітарним інспектором.

Коли «Прогноз оцінки стану довкілля» буде виконано, орган, який готує проект документа (в даному випадку, Міністерство Регіонального Розвитку Польщі) подає як сам документ, так і «Прогноз оцінки стану довкілля» органам влади, які надавали консультації в рамках EAP, з метою отримання їх експертизи. Завдяки географічному характеру стратегічного документа також є до уваги прийнято положення про транскордонний вплив (згідно з Конвенцією Espoo).

Відповідно до Пункту 2 Ст. 43 Акту EPL, а також Ст. 6.4 Директиви SEA, участь широкої громадськості є важливим елементом оцінки впливу програм та планів на довкілля. Практичною рекомендацією органу, який готує проект Програми, є проведення консультацій з громадськістю щодо проектів обох документів (Програми та EAP) і врахування отриманих коментарів при складанні остаточних версій.

²⁰ Директива 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків виконання певних планів та програм по захисту довкілля – Стратегічна Оцінка стану довкілля (Директива SEA OJ EC L 197 від 21.07.2001), яка вступила в силу 21 липня 2004 року.

²¹ Dz. U. of 2008 No 25 п.150 – Повідомлення маршалка сейму Польщі від 23 січня 2008 щодо оголошення однорідного тексту постанови – Закон про захист навколишнього середовища

Враховуючи міжнародний характер документа, дебати повинні відбуватись за участі представників білоруської та української громадськості.

Метою SEA є визначення загальних прямих та непрямих можливих впливів на довкілля ЄІСП Польща-Білорусь-Україна (ПБУ) для Програми Транскордонного Співробітництва під час консультацій трьох Партнерів Програми.

В цьому звіті обговорюється структура та зміст проекту Програми та визначаються цілі захисту довкілля. В його головному розділі аналізується можливий екологічно раціональний розвиток в аспектах довкілля, пов'язаний з впливом виконання пріоритетів та заходів, визначених в проекті Програми. Таким чином всі пріоритети були проаналізовані і на основі цього були визначені ризики, які можуть виникнути під час виконання Програми. Окрім цього, документ містить прогнозовані оцінки стану навколишнього середовища в регіоні, що аналізується. Висновки SEA можна коротко викласти в декількох основних положеннях.

1.2 Методологія

Метод, що застосовується, є фундаментальним методом порівняльного аналізу телеологічних положень проекту Програми з моделями управління у сфері захисту довкілля та реалізації сталого розвитку, прийнятими у відповідних країнах. Такі моделі базуються на офіційних документах (угодах, конвенціях, директивах, законах та договорах, на світовому, європейському та регіональному рівні). Порівняльний аналіз був здійснений шляхом класифікації й оцінки, з визначенням допустимого рівня розходжень між моделями й правилами. Здійснювалось порівняння відповідних таблиць та матриць.

1.3 Регіон

Територія дії Програми охоплює південно-східну частину Балтійського басейну (за винятком невеликої частини території України) і є адміністративно розмежованою.

В Польщі вона включає Кросненсько-Перемишльський (Підкарпатське воєводство), Білостоцько-Сувальський (Підляське воєводство), Бяло-Підляський і Хелмсько-Замосцинський (Люблінське воєводство), Остролецько-Седлецький (Мазовецьке воєводство) регіони, а також як прилеглу територію співпраці наступні субрегіони: Жешувсько-Тарнобжезький (Підкарпатське воєводство), Ломжинський (Підляське воєводство) і Люблінський (Люблінське воєводство). В Білорусі Програма охоплює повністю Гродненську і Брестську області, сім західних районів Мінської області і, як прилеглу територію співпраці, 15 східних районів цієї області та Гомельської області. В Україні вона охоплює Львівську, Волинську і Закарпатську області, і, як прилеглі території співпраці, Рівненську, Тернопільську та Івано-Франківську області.

Загальна площа виділеного регіону становить понад 316 300 км², з яких 44% в Білорусі, 32% в Україні та 24% в Польщі.

1.4 Стан довкілля

Територія Програми належить до найбільш цінних, з точки зору природного середовища, регіонів Європи. Тому виправданим буде спрямування пріоритетів розвитку у такі сфери, які не становлять загрози вичерпання природних ресурсів або порушення рівноваги між діяльністю людини й потребами природи. Характерні ознаки цієї території роблять її унікальним, складним і надзвичайно привабливим продуктом

Вони є наступними:

- Низька густота населення, у відповідності до природних умов, окремі території, де флора та фауна збереглися у відносно незміненому вигляді, що є рідкістю навіть для охоплених Програмою країн;
- Чисте повітря, найчистіше в цій частині Європи;
- Вода загалом хорошої якості, забруднення здебільшого комунальними стоками та відходами сільськогосподарського виробництва;
- Неповторна різноманітність природної системи, багатство гідрогенічних екосистем, існування рідкісних видів, для яких необхідно створення спеціальної системи захисту;
- Гарні лісові ландшафти (в тому числі пущі), озера, луки;
- Можливість співіснування з природою, що не зазнала змін цивілізації;
- Багатство культур, традицій, та звичаїв;
- Смачна, традиційна, здорова кухня, сприятливі умови для виробництва здорових харчових продуктів та розміщення об’єктів “зеленої промисловості”.

На жаль, ця територія не позбавлена екологічних загроз.

На сьогодні на території ПБУ рівень забруднення не збільшується. Існують лише місцеві джерела забруднень (енергетика і транспорт). Обробка міських відходів, особливо в сільських районах, все ще є технологічно примітивною і неефективною. Поверхневі води є евтрофними, так само як витoki річок. Практично взагалі немає річок, якість води в яких була б найкращої якості, придатної для безпосереднього споживання людиною, хоча, з іншого боку, практично зовсім немає повністю деградованих вод. Якість озер покращується, 30% з яких можна класифікувати як такі, що не перебувають під загрозою зникнення через деградацію.

З боку промисловості, вплив на атмосферу, гідросферу, ґрунти, біосферу на цій території є середнім або малим. Серйозну небезпеку для довкілля становлять промислові майданчики, гірничо-добувні території та військові зони, які вже не використовуються, яких багато в цьому регіоні, і які часто перебувають в поганому стані, що призводить до серйозної шкоди для ландшафтів і негативно впливає на стан ґрунту, води і рослинності.

Східні райони Білорусі та України постраждали від одного з найбільших екологічних лих – аварії на Чорнобильському ядерному реакторі. Величезні території, особливо в Гомельській області, все ще вважаються забрудненими і практично не використовуються. Забруднення все ще спостерігається і в Україні, і в меншій мірі на північному сході Польщі. Рівень небезпеки все ще локально значний, що обмежує можливість збирання врожаїв та використання природних ресурсів.

Інтенсивні меліораційні роботи, які проводились в цих регіонах, мали серйозний негативний вплив на довкілля, найбільш інтенсивний характер спостерігається в Поліссі.

Територія Програми характеризується великою різноманітністю флори, особливо в регіонах Біловезької Пущі, Августовському та Карпатському регіонах (Біловезькі, Августовські та Карпатські ліси), а також в долинах річок Бугу, Нарви, Бебжи, Верхнього Дністра та Тиси. Фауна в основному складається з ссавців, рептилій та хижих птахів, а також болотяних та водних птахів.

На Території Програми можна виділити сім транскордонних регіонів особливої природної та культурної цінності. Вони включають, починаючи з півночі: комплекс лісів, що оточують Августовський Канал (Августовський, Гродненський і Дайнавський ліси), Біловезьку Пущу, Побужжя Підляське, Полісся Влодавське, Дубенська низовина, пагорби Розточчя, Перемишльська долина Сяну (дуга ріки Сян біля Перемишля), гори Бещади й їхнє передгір'я.

Основні зони захисту довкілля займають понад половину транскордонного регіону ПБУ. Слід звернути увагу на те, що в цій частині Середньої Європи існують деякі надзвичайно рідкісні, як з точки зору екології, так і з точки зору ландшафту, елементи довкілля. Їх не можна знайти майже в жодному іншому місці Європи, навіть світу. Ці елементи цінуються натуралістами та туристами і утворюють унікальне природне середовище і різноманітність ландшафту

Нещодавно створені ділянки NATURA 2000, для птахів – Зони Спеціального Захисту, для ареалів видів – Спеціальні Зони Збереження, мають тут особливу вагу. Мережа NATURA 2000 охоплює всі польські Національні парки (6), а також довгий перелік інших ділянок (NATURA 2000 в регіоні ПБУ включає 95 ділянок). Приблизно така сама кількість відповідних зон розташована з Білоруського та Українського боку.

1.5 Пріоритети Програми

Проект Програми є стислим документом, що висвітлює питання, які потенційно цікавлять всі три сторони. Було визначено певні потенційні згруповані напрямки розвитку. Було визначено пріоритети, і для досягнення цих пріоритетів розроблялись заходи.

Глобальна мета Програми – сталий соціальний та економічний розвиток, який досягається через транскордонне співробітництво та інтеграцію. Це положення є близьким до загальних ідей сталого розвитку.

Соціо-економічний аналіз, на якому базуються програмні пріоритети та заходи, містить пряме посилання на екологічні проблеми та заходи, які потрібні для їхнього вирішення. Аналіз ідентифікує потребу в покращенні інфраструктури захисту довкілля та екологічної свідомості населення прикордонних територій. Також він виділяє потенціал для створення переваг прикордонних регіонів в проблемах довкілля, що полягають в красі та низьких рівнях забруднення.

Перший програмний пріоритет – підвищення конкурентоздатності транскордонних територій. З екологічної точки зору тут потрібно виділити два аспекти. Підвищення конкурентоздатності в просторовому розумінні, в Європі, тепер супроводжується чітким підвищенням рівня технічної інфраструктури та появою критеріїв сталого розвитку, що підходять для бізнесових операцій. Більш того, території з низьким рівнем розвитку підвищують свою конкурентоздатність переважно завдяки розвитку сфери послуг, в тому числі нематеріальних. Обидва вищезазначені аспекти можуть позитивно або нейтрально впливати на довкілля. Цей пріоритет досягається завдяки виконанню наступних дій:

Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва

Захід 1.2. Розвиток туризму

Захід 1.3. Покращення доступу до регіону

Це означає покращення умов, що сприяють розвитку туризму, в тому числі кваліфікований (наприклад, екологічний) туризм, покращення доступності регіону та можливості розвитку бізнесу загалом і, зокрема, в секторі малих та середніх підприємств. Такі основні положення дій є зрозумілими, й екологічно правильними.

З екологічної точки зору діяльність, передбачена в другому пріоритеті стосовно покращення стандартів життя, є дуже важливою:

Захід 2.1. Захист природного середовища на прикордонних землях

Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони

Покращення умов довкілля, перш за все, ситуації з викидами, і покращення безпеки громадян і безпеки кордонів, безпосередньо вказані в пріоритеті. Важливим елементом є посилення контролю на випадок повені. Другий пріоритет прямо стосується принципів сталого розвитку.

Третій пріоритет полягає в співробітництві місцевих громад, включаючи контакти з підтримки ініціатив громад та їхньої діяльності:

Захід 3.1. Побудова можливості регіонального та локального транскордонного співробітництва

Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад

Цей пріоритет опосередковано сприяє принципам сталого розвитку, оскільки він передбачає залучення місцевих ініціатив з боку органів місцевої влади, які найкраще знайомі з екологічною ситуацією.

Програма має чітко виражений про-екологічний характер. Зокрема, програма ставить наголос на сталому розвитку сільського господарства (сільське господарство, харчова промисловість, лісове господарство), включаючи запровадження нових видів економічної та соціальної діяльності та захист природних ресурсів (особливо води, повітря та живих організмів), щоб передати їх майбутнім поколінням, і разом з тим використовувати їх для задоволення потреб теперішніх поколінь. Пріоритети та заходи тісно пов'язані з геополітичним розташуванням регіону, з одного боку, і його природними й демографічними особливостями, та його традицією, культурою та історією, з іншого боку.

Завдяки цьому, не буде загострення ризиків для навколишнього середовища в районах, що розглядаються. Навпаки, завдяки Програмі негативний вплив на довкілля буде зменшуватись. Можна сказати, що виконання Програми зробить свій внесок у зменшення екологічних конфліктів, що існують в цьому регіоні, в покращення та більш економне використання ресурсів навколишнього середовища. Вона скерує тенденції споживання та структуру випущеної продукції та послуг в спокійніше русло для довкілля і поряд з тим сприятливіше для людей.

1.6 Цілі захисту довкілля

Цілі захисту довкілля, визначені на міжнародному, європейському, національному та регіональному рівнях, можна поділити на дві основні групи: запобігання глобальним небезпекам, включаючи такі, що виникають в результаті виснаження ресурсів нашої планети, і такі, що в дуже широкому сенсі пов'язані з екологічною безпекою та екологічною свідомістю організацій, що функціонують в даному суспільстві. Головна і глобальна мета – слідування ідеї та принципам сталого розвитку і підвищення якості навколишнього середовища, вона є наскрізною у всіх стратегічних документах.

Проведення аналізу національних, двосторонніх, міжнародних та глобальних стратегічних документів зробило можливим поєднання ключових стратегічних цілей, пов’язаних із захистом довкілля, із сприянням сталому розвитку.

Програма ПБУ, в більшості своїх аспектів, стосується ключових гасел та принципів сталого розвитку. В спеціальних таблицях, розміщених в повній версії Звіту SEA, подаються численні прямі та непрямі посилання на головну мету, яка представляє ідею та принципи сталого розвитку.

Програма чітко пов’язана із стратегією сталого розвитку ЄС, що обговорюється вище, і навіть пропонує регіональну підтримку.

1.7 Суттєвий вплив на навколишнє середовище

Звіт не вбачає жодних серйозних небезпек для навколишнього середовища, які б виникли в результаті виконання Програми. Небезпеки, якщо такі і виникнуть, будуть вирішені за допомогою спільно розроблених методів (наприклад, «Оцінка впливу на стан довкілля»).

Програма не містить положень, які б створювали необхідність або явні наміри розміщення великих індустріальних центрів/структур та значної концентрації населення в цьому регіоні.

Буде важко швидко відреагувати на численні небезпеки для навколишнього середовища, спричинені сільським господарством, яке є значним в цьому регіоні. Спостерігається значна недостатність внесення інвестицій в найпростіше обладнання, щоб захистити від негативного впливу води, ґрунт, ландшафт та генетичні ресурси. В цьому контексті ключовим методом для уникнення збільшення загроз є просвітницька діяльність.

1.8 Пом’якшуючі заходи, альтернативи, моніторинг та оцінювання навколишнього середовища

SEA повинна визначати види діяльності, пов’язані з Програмою, які можуть мати значний вплив на довкілля, і сформулювати перелік рекомендованих пом’якшуючих заходів. Також вона повинна вивчати альтернативи та вказувати, які заходи з моніторингу та оцінки стану довкілля повинні проводитись.

Беручи до уваги пом’якшуючі заходи для потенційних проектів, які виконуватимуться в рамках Програми, побудова нових або покращення існуючих пропускних пунктів на кордонах має особливо велике значення. Загальний принцип, якого потрібно дотримуватись в даному регіоні - прикордонні переходи розміщуються на перетині долини, а не русла річки.

Очікується збільшення чисельності проектів з управління відходами. В цьому контексті достатньо буде дотримуватись стандартів ЄС. Ще одна група очікуваних інвестицій, пов’язаних із захистом навколишнього середовища, складається з проектів управління водами та стічними водами. Тут технологічний напрямок повинен враховувати особливий характер поселень та сприяти індивідуальним шляхам управління стічними водами. Розвиток підприємств та різного виду послуг потребують впровадження екологічно нешкідливих джерел енергії та технологій (особливо, опалення з використанням місцевої сировини, зменшення числа непотрібного транспорту та сприяння раціональним архітектурним рішенням).

Було б доцільно в рамках додаткової програми створити екологічні стандарти для зони ПБУ для таких секторів управління, як будівельні послуги, обробка продуктів

харчування, місцевий транспорт, висаджування рослин, обробка відходів, системи водопостачання та водовідведення, туризм.

Проекти, які здійснюються у зв'язку з Програмою, якщо необхідно, повинні охоплюватись процедурами Оцінки Впливу на стан довкілля. Необхідно врахувати всі постійні або тимчасові значні впливи на довкілля та історичні будівлі, включаючи прямі, непрямі, другорядні та накопичені впливи в короткостроковому, середньому та тривалому періодах.

Необхідно розрізняти впливи на біосферу та ландшафт, а вплив на ділянки NATURA 2000 необхідно розглядати окремо.

Програма містить транскордонний аспект, а партнери ще не розробили процедуру консультацій щодо прикордонних інвестицій, що може значно впливати на довкілля. Такі процедури були визначені ЄС і їх визнають в більшій частині Європи. Програма могла б зробити вклад в пошук способу реагування на це питання.

В принципі, Програма ПБУ побудована так, щоб зменшити несприятливі тенденції у змінах умов довкілля. Але важливо спробувати та впровадити організаційні заходи, які роблять можливим зменшення ризиків для довкілля, якщо такі існують, відповідно до виконання Програми. Вони можуть включати оцінювання впливу на навколишнє середовище в результаті виконання Програми, із залученням широкої громадськості до прийняття рішень з питань виділення коштів на проекти, систематичної оцінки проектів та розробки критеріїв захисту довкілля для відбору проектів. Питання моніторингу стану довкілля в ході Програми ПБУ є особливо важливим в цьому регіоні, але масштаб Програми не може створювати можливості для впровадження окремого дослідження та моніторингу і системи мір.

Пропонується, що в Програму має бути включено декілька ознак, які враховуватимуть певні аспекти навколишнього середовища. Вони включатимуть роль домогосподарств у продукуванні стічних вод, міських відходів, необхідне відновлення земель, кількість агро та еко туристичних господарств та місцевих екологічних організацій, рух транспорту на туристичних пунктах пропуску та інші ознаки.

Всі стратегічні документи повинні супроводжуватись системою, яка оцінює прогрес у реалізації цих документів. Програма передбачає таку процедуру. Програма містить відповідні рекомендації, які є придатними для моніторингу та вдосконалення як самої Програми, так і ряду задач, що з неї випливають. З точки зору захисту довкілля методи оцінювання потрібно пропонувати разом із пакетом ознак, що охоплюють екологічний та еко-еволюційний аспекти.

В Польщі затверджені стратегічні документи повинні оцінюватись кожних два роки, а перевірятись і доповнюватись кожних чотири роки.

1.9 Висновки

Звіт SEA був складений у відповідності з основними проблемами сталого розвитку і не передбачає жодного загострення ризиків для довкілля на Території Програми. Навпаки, вказані в ній пріоритети свідчать про те, що тиск на довкілля буде зменшуватись. Зокрема, реалізація визначених заходів, пов'язаних з окремими пріоритетами, повинна призводити до:

- Стабілізації стану повітря на всій території, ліквідації місцевих джерел забруднення повітря та, у певній мірі, збільшенні викидів транспортних засобів;

- Поступового покращення якості води, в тому числі кращого доступу до здорової питної води, і, на жаль, загострення проблем, пов'язаних із необмеженим доступом до водних ресурсів;
- Стабілізації якості ґрунтів, земель, ландшафту й рослинності;
- Покращення структури захисту довкілля;
- Покращення у сфері управління відходами;
- Значного покращення у сфері просторового планування, покращення санітарних умов населених пунктів;
- Підвищення рівня екологічної свідомості;
- Створення в регіоні ПБУ проєкологічних підприємств, зеленого туризму, виробництва безпечного для довкілля (джерела відновлювальної енергії, екологічна наука й техніка, відновлення й повторне використання).

Програма складена реалістично і повинна добре сприйматися неурядовими екологічними організаціями та громадянами, для яких небайдужий стан довкілля.

2. Стратегічна Оцінка стану довкілля для ЄІСП Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013

Звіт про стан довкілля

Вступ

Стратегічна Оцінка стану довкілля (SEA) проводилась в проєкті Програми відповідно до Положень ЄС²² та польського Закону про захист навколишнього середовища (EPL). SEA проводилась відповідно до рекомендацій Міністерства з питань Довкілля та Головного санітарного інспектора Польщі, які визначали її область дії відповідно до законодавчих вимог. Був розроблений проєкт Звіту про стан довкілля, цей звіт і проєкт програмного документа були подані на обговорення до національних органів охорони довкілля в трьох країнах, а також широкій громадськості. Беручи до уваги регіональний аспект Програми, консультації проводились у основній та прилеглій територіях співпраці Польщі, Білорусі та України.

Даний звіт був створений для затвердження ЄІСП Програма Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки. Офіційний звіт показує, яким чином аналіз стану довкілля враховувався при розробці Програми, згідно вимог Директиви SEA²³. Зокрема, у ньому описано наступне:

1. яким чином аспекти охорони довкілля були відображені в Програмі,
2. яким чином рекомендації та коментарі звіту про стан довкілля були включені до Програми і я були к враховані результати консультацій,
3. причини вибору затвердженої програми з-поміж інших раціональних альтернатив.

²² Директива 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 року про оцінку впливу виконання певних планів та програм на довкілля – Стратегічна Оцінка стану довкілля (SEA) Директива ОJ EC L 197 від 21.07.2001, яка вступила в силу 21 липня 2004 року.

²³ Стаття 9(b) Директиви 2001/42/ЄС

Звіт також містить інформацію про те, як проводитиметься моніторинг впливу на довкілля та надаватиметься інформація про методи та частоту аналізу реалізації положень Програми.

1. Врахування екологічних аспектів у Програмі

Загальні зауваження до Програми

Соціально-економічний аналіз, на якому базуються програмні пріоритети та заходи, ідентифікує потребу в покращенні інфраструктури захисту довкілля та екологічної свідомості населення прикордонних територій. Також він виділяє потенціал для створення переваг прикордонних регіонів в проблемах довкілля – це краса природи та низький рівень забруднення.

Загальна мета Програми – сталий соціальний та економічний розвиток, який досягається за допомогою транскордонного співробітництва та інтеграції. Мета є близькою до загальної ідеї сталого розвитку.

Перший програмний пріоритет – підвищення конкурентоздатності транскордонних територій. З екологічної точки зору тут потрібно виділити два аспекти. Підвищення конкурентоздатності в просторовому розумінні, в Європі, тепер супроводжується чітким підвищенням рівня технічної інфраструктури та появою критеріїв сталого розвитку, що підходять для бізнесових операцій. Більш того, території з низьким рівнем розвитку підвищують свою конкурентоздатність переважно завдяки розвитку сфери послуг, включаючи нематеріальні послуги. Обидва вищезазначені аспекти можуть позитивно або нейтрально впливати на довкілля.

З екологічної точки зору діяльність, передбачена в другому пріоритеті стосовно покращення стандартів життя, є дуже важливою. Покращення умов довкілля, перш за все ситуації з викидами, а також покращення безпеки громадян і безпеки кордонів безпосередньо вказані в пріоритеті. Важливим елементом є посилення контролю на випадок повені. Другий пріоритет прямо стосується принципів сталого розвитку.

Третій пріоритет полягає в співробітництві місцевих громад, включаючи контакти з підтримки ініціатив громад. Цей пріоритет опосередковано сприяє принципам сталого розвитку, оскільки він передбачає залучення місцевих ініціатив з боку органів місцевої влади, які найкраще знайомі з екологічною ситуацією.

Стратегічна оцінка стану довкілля

Потенційний вплив виконання Програми на довкілля оцінюється у звіті SEA. SEA зосереджується на питаннях довкілля, а також, в ширшому розумінні, на зв'язку Програми з цілями та принципами сталого розвитку. Метод, який застосовується, є одним з методів порівняльного аналізу цілеспрямованих положень проекту Програми з моделями управління захистом довкілля та реалізації сталого розвитку, прийнятими у відповідних країнах. Ці моделі походять від формально прийнятих документів, таких як угоди, конвенції, директиви, закони та договори, як по всьому світу, в Європі та на регіональному рівні. Порівняльний аналіз проводився шляхом класифікації та оцінки, з певним рівнем допуску можливих відмінностей між моделями та правилами. Він проводився шляхом порівняння таблиць та матриць.

Згідно висновку звіту SEA, реалізація Програми не призведе до загострення ризиків для довкілля на Території Програми. Навпаки, вказані в ній пріоритети свідчать про те, що негативний вплив на довкілля буде зменшуватись.

Було визнано, що Програма носить про-екологічний характер. Зокрема, реалізація визначених заходів, пов'язаних з окремими пріоритетами, повинна призводити до:

- Стабілізації стану повітря на всій території, ліквідації місцевих джерел забруднення повітря та, у певній мірі, збільшенні викидів транспортних засобів;
- Поступового покращення якості води, в тому числі кращого доступу до здорової питної води, і, на жаль, загострення проблем, пов'язаних із необмеженим доступом до водних ресурсів;
- Стабілізації якості ґрунтів, земель, ландшафту й рослинності;
- Покращення структури захисту довкілля;
- Покращення у сфері управління відходами;
- Значного покращення у сфері просторового планування, покращення санітарних умов населених пунктів;
- Підвищення рівня екологічної свідомості;
- Створення в регіоні ПБУ проекологічних підприємств, “зелених змагань”, зокрема, кваліфікованого туризму, виробництва безпечного для довкілля (джерела відновлювальної енергії, екологічна наука й техніка, відновлення й повторне використання).

2. Як в Програмі повинні враховуватись звіт по довкіл्लю та результати консультацій з органами влади та громадськістю

План консультаційного процесу

Для обговорення проекту програмного документа та Звіту SEA були проведені консультації серед відповідних органів влади та широкої громадськості усіх трьох країн.

В консультаційному процесі були задіяні зацікавлені особи з основної та прилеглої територій Програми в Польщі, Білорусі, Україні. Були залучені організації, що займаються захистом природного середовища, наприклад, неурядові організації, що працюють в сфері екології та охорони довкілля, дослідницькі та наукові установи, місцеві бізнес-асоціації, освітні заклади, місцеві та регіональні органи влади відповідальні за захист довкілля та здоров'я. Вони також мали можливість надіслати письмові коментарі.

В таблиці нижче детально описується процес проведення консультацій.

Процес	Опис
Консультації відповідних національних органів влади в Польщі	Зміст звіту SEA, а також звіт SEA та проект програмного документа подавались для консультацій до Міністерства з питань довкілля та Головного санітарного інспектора Польщі.
Консультації відповідних національних органів влади в Білорусі та	Консультації проводили Міністерство з питань довкілля в Україні та Міністерство Природних ресурсів та захисту довкілля в Білорусі. В Білорусі додаткові частини Звіту були перекладені на вимогу Міністерства.

Україні	
Консультації широкої громадськості в Польщі	Слухання із залученням громадськості проводились: в Жешуві 18 червня 2007 року (102 представники організацій та представники громадськості), в Білостоці 25 червня 2007 року (47 представників організацій та представників громадськості) і в Любліні 29 червня 2007 року (92 представники організацій та представники громадськості). Участь приймали представники всіх основних зацікавлених сторін: представники місцевих та регіональних органів влади, соціальні та економічні партнери, культурні установи, неурядові організації, освітні заклади тощо. Із звітом SEA можна було ознайомитись на веб-сторінці Міністерства Регіонального Розвитку, та само були розміщені проект Програми та відповідні записами про громадські консультації. Консультації проходили від 4 до 24 липня 2007 року.
Консультації широкої громадськості в Білорусі та Україні	В Україні проект Програми та Звіт SEA (англійською мовою) можна було знайти на вебсторінці Міністерства Економіки. Нетехнічний короткий огляд Звіту SEA по довкіллю, інформація про пріоритети та заходи і відповідні записи про консультації громадськості українською мовою також були розміщені на веб-сторінці. Консультації проходили від 24 жовтня до 28 листопада 2007 року. В Білорусі документи надавались на вимогу і були розміщені на вебсторінці неурядової екологічної організації «Зелена Білорусь». Консультації проходили від 9 листопада 2007 року із прийняттям коментарів на протязі до одного тижня після громадських слухань. Контакти з відповідними організаціями в Україні та Білорусі відбувались напряду, вони були поінформовані про проведення консультацій та запрошені на громадські слухання. Документи рідною мовою також надсилалися всім, хто був запрошений на громадські слухання. На громадських слуханнях висловлювались коментарі, з якими також можна було ознайомитись в письмовій формі. Громадські слухання відбулись: у Львові 6 листопада 2007 року (28 представників організацій і представників громадськості) і в Мінську 20 грудня 2007 року (23 представники організацій та представників громадськості). Участь приймали представники всіх основних зацікавлених сторін. На громадських слуханнях в Україні та Білорусі також були присутні представники відповідних місцевих органів влади. У Білорусі в громадських слуханнях також прийняв участь представник Міністерства природних ресурсів та захисту довкілля

Основні розглянуті питання та врахування результатів консультацій

Стратегічна Оцінка стану Довкілля була інтерактивним процесом, під час якого рекомендації, включені до звіту, а також пропозиції, отримані в результаті консультацій, були враховані в проекті Програми.

Під час громадських слухань учасники з Польщі, Білорусі та України мали змогу висловлювати свої судження щодо проекту Програми та Звіту SEA. Консультації по цих двох документах також проводились між відповідними органами охорони довкілля. Отримані висновки та зауваження Міністерства РП з питань Довкілля щодо змісту та структури Звіту SEA по довкіллю були враховані в наступних редакціях документа.

Всі отримані висловлені думки були розглянуті та оцінені з огляду на їхню значимість. Ті з них, які були визнані важливими, були включені до проекту програмного документа, якщо їх там не було.

• **Врахування зауважень Міністра навколишнього середовища РП та Головного санітарного інспектора**

На етапі погодження обсягу Прогнозу Головний санітарний інспектор РП звернув увагу, щоб в Прогнозі врахувати положення Закону про охорону навколишнього середовища, який говорить, що вплив на середовище розуміється як вплив на здоров'я людей. Міністр навколишнього середовища підкреслив, що обсяг Прогнозу повинен бути згідним зі ст.41 п.2 та 2а Закону про охорону навколишнього середовища, а також звернути увагу на кілька аспектів, а саме на стан довкілля територій, де прогнозований вплив на середовище є значним, існуючі проблеми охорони довкілля, важливі з точки зору Програми, що розробляється, зони мережі NATURA 2000. Зазначені зауваження було враховано в документі, який був надісланий на консультацію до органів, що внесли такі зауваження.

На етапі консультації документа Прогнозу та програмного документа Головний санітарний лікар не вніс зауважень. Більшість зауважень Міністра навколишнього середовища РП стосувалася самого Прогнозу та інформації, яких немає в Програмі або які слід упорядкувати. До Прогнозу внесено зміни та доповнення згідно зауважень Міністра навколишнього середовища, зокрема:

- доповнено записи щодо вихідного стану довкілля, аналізу цілей Програми та загальних цілей охорони довкілля, за господарювання відходів, поверхні територій спеціальної охорони та спеціальних територій охорони, впливу програми на природу та зону NATURA 2000, а також поточних проблем середовища, істотних з точки зору Програми;
- доповнено список зон NATURA 2000 на території Програми відповідно з списком, надісланим Міністерством навколишнього середовища;
- перероблено Резюме Стратегічної Оцінки нетехнічною мовою (розширено та акцентовано методологічні аспекти, зосереджено увагу на питаннях зменшення негативних наслідків і оцінки);
- виправлено термінологічні неточності (зокрема, назву Директиви, статей Законів, відомі польські аббревіатури OSO та SOO було використано замість OSOP і SOOS);
- поправлено або вилучено записи, що викликали сумніви, зокрема, наприклад, положення щодо територій NATURA 2000, принципів тривалого розвитку заходів щодо зменшення негативних наслідків.

Щодо питання можливого транскордонного впливу на довкілля слід зауважити, що бюджет Програми швидше за все виключає можливість заходів такого значного впливу. Крім того, всі заходи будуть затверджуватися СМК, в якому приймають участь представники сусідніх країн, що виключить випадків негативних наслідків для країн потенційного впливу. Очікується, що експерти з питань екології будуть брати участь в роботі СМК.

• **Врахування зауважень під час громадських слухань**

Питання, які піднімалися під час консультацій, головним чином стосувались стадії виконання Програми.

Найчастіше висловлювались рекомендації про те, що результати аналізу проблем довкілля повинні враховуватись в процесі відбору проектів і що потрібно підготувати окремі оцінки впливу на довкілля та провести громадські консультації для певних видів проектів, зокрема, проектів, що стосуються інфраструктури.

До критеріїв відбору проектів, визначених в проекті Програми, додали вимогу, що стосується потенційного впливу проекту на довкілля. Відповідно до цієї вимоги проекти, що мають серйозний негативний вплив на довкілля (за визначенням ЕІА), не можуть отримати грант за Програмою, а потенційний позитивний вплив проекту на довкілля буде врахований у процесі оцінки. Ця вимога також допомагатиме враховувати екологічно збалансований розвиток туристичного потенціалу в регіонах, що теж було одним з питань, що піднімались.

Також висловлювалась думка про те, що Програма не повинна підтримувати діяльність, пов'язану із передачею відходів та старих технологій із ЄС в Україну. Такий вид проектів буде неможливим з огляду на принципи Програми.

Була прийнята пропозиція вдосконалити версію заходу 2.2 і вона була доповнена “запобіганням та усуненням незаконної торгівлі рідкісними видами, які перебувають під загрозою зникнення”.

Багато зауважень стосувалось підтримки екологічних проектів, зокрема проектів, що ведуть до підвищення екологічної свідомості, вдосконалення захисту довкілля, захисту біологічної варіативності, зменшення тиску на чутливі екологічні регіони, сприяння збереженню енергії та відновлювальної енергії, запобігання радіоактивному забрудненню, зменшення деградації ґрунту, ефективного управління відходами, та відновлення шляхів природної міграції через кордон. Такі типи проектів будуть підтримуватись Програмою і для цього передбачений спеціальний захід, Захід 2.1 – Захист природного середовища на прикордонних територіях. Деякі з цих ініціатив також можуть бути розроблені у вигляді проектів за іншими заходами Програми, наприклад, Захід 3.2 – Ініціативи місцевих громад. Окрім цього, як зазначалося вище, потенційний позитивний вплив проекту на довкілля буде врахований в процесі оцінки проекту.

Також були пропозиції включити екологічні аспекти до індикаторів Програми та моніторингової системи. Це питання розглядається нижче.

Врахування в Програмі рекомендацій та зауважень до звіту про стан довкілля

Згідно зі Звітом SEA щодо довкілля очікується, що всі дії в рамках Програми, сприятимуть сталому економічному та соціальному розвитку Території Програми. Необхідно додати, що ці дії сприятимуть також сталому розвитку довкілля. У рамках Програми принципи сталого розвитку (під якими розуміється врахування екологічних аспектів) будуть розглядатись комплексно.

В звіті SEA було запропоновано ряд рекомендацій щодо пом'якшуючих заходів, моніторингу та оцінки. Запропоновані пом'якшуючі заходи стосуються пунктів перетину кордону, управління відходами, управління водами та стічними водами, впровадження альтернативних джерел енергії на підприємствах. Звіт також містив рекомендацію, що проекти повинні при необхідності підлягати оцінці впливу на довкілля, Програма повинна знайти спосіб забезпечення проведення консультацій між партнерами Програми з питань прикордонного інвестування, яке може мати значний вплив на довкілля, і що потрібно оцінювати вплив Програми на довкілля. Також

рекомендувалось, щоб широка громадськість залучалась до процесу прийняття рішень в питаннях виділення коштів на окремі завдання.

Ці питання розглядались і будуть враховані при оцінюванні проектів. Як зазначалось вище, критерії оцінювання проектів, визначені в проекті Програми, були доповнені вимогами щодо екологічної стабільності проектів. Позиція ЕІА щодо проектів, які матимуть значний вплив на довкілля, також допомагатиме зменшити негативний вплив на довкілля.

У звіті зазначено, що вдосконалення транскордонного співробітництва у сфері захисту довкілля є необхідним. Також очікується, що виконання Програми покращить послуги із захисту довкілля та посилить адміністративні органи, відповідальні за впровадження принципів сталого розвитку.

3. Причини вибору прийнятої Програми з-поміж інших доцільних альтернатив

При розробці Програми розглядались альтернативні варіанти. Однак, як зазначалось вище, остаточна Програма відображає соціо-економічний аналіз, який підкреслює необхідність захисту та покращення природного середовища і пріоритети, які визначено партнерами по Програмі з усіх трьох країн.

Очікується, що виконання Програми позитивно впливатиме на довкілля. Фактично, альтернативний варіант, що полягає у неприйнятті Програми, знизив би вірогідність покращення як стану довкілля в регіоні, так і якості життя його мешканців. Будь-який можливий негативний вплив контролюватиметься за допомогою моніторингу та реалізації Оцінок Впливу на Довкілля для проектів, де це є необхідним.

Опис заходів моніторингу (вкл.. інформацію про методи та періодичність перевірки реалізації положень Програми)

Моніторинг впливу виконання програми на навколишнє середовище безпосередньо пов'язаний із системою моніторингу Програми в цілому і стосується тих видів діяльності, які передбачені в рамках Програми.

Інформація про методи та строки проведення аналізу реалізації положень Програми описано у підрозділі 2.3 Програми – Моніторинг, контроль та аудит, а також підрозділі 1.2 Спільний Орган Управління. Відповідно цим положенням, а також вимогам *Постанови Комісії (ЄК) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року про порядок виконання програм транскордонного співробітництва, які фінансуються згідно з Постановою (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради про загальні положення з розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства.*

СОУ щороку складає звіт з реалізації Програми, що міститиме операційну та фінансову частини. Згідно записів Програми, що були прийняті внаслідок консультацій та громадських слухань, такий звіт також висвітлюватиме екологічні питання.

Моніторинг Програми включає індикатори, які показують, який внесок робить Програма у вирішення наскрізних європейських проблем, SEA та цілі Стратегічного Документа. Щодо екологічних аспектів було запропоновано оцінювати сталий розвиток на основі кількості проектів, що позитивно впливають на довкілля та сталий розвиток.

Нижче наведена схема моніторингу довкілля на рівні Програми.

Пріоритет	Індикатор ресурсів	Індикатор віддачі	Індикатор результату
2.Покращення якості життя	35% Загального бюджету Програми	Кількість проектів, націлених на вдосконалення захисту природного середовища в прикордонних регіонах	· Додаткова частка населення, що користується покращеною інфраструктурою захисту довкілля · Додаткова частка населення, залучена до кампаній підвищення рівня екологічної свідомості · Кількість інструментів/методів/модельних рішень розроблених/перевіраних для захисту довкілля · Кількість спільних дій/ініціатив з планування

У звіті SEA була висловлена рекомендація, щоб певні індикатори були включені до Програми, для урахування аспектів захисту довкілля. До індикаторів, запропонованих у Звіті, віднесли роль домогосподарств у продукуванні стічних вод, муніципальних відходів, необхідне відновлення земель, кількість агро- та еко- туристичних господарств та місцевих екологічних організацій, транспортний рух через пункти перетину кордону та інші ознаки.

Питання моніторингу стану довкілля в ході Програми ПБУ є особливо важливим в цьому регіоні, але, як зазначено в Звіті SEA з питань довкілля, масштаб Програми не дає можливості впровадити окрему систему дослідження і моніторингу та систему заходів.

Однак, як зазначалось вище, критерії відбору проектів включатимуть вимогу, щоб проекти, що містять заочний потенційний негативний вплив на довкілля (за визначенням EIA) не будуть фінансуватись. Проектам, яким необхідно вводити заходи для пом'якшення негативного впливу на довкілля (згідно з EIA), потрібно буде провести моніторинг виконання цих заходів.

Заходи з оцінки

Згідно зі Звітом SEA проект Програми передбачає процедуру оцінювання ходу виконання і надає відповідні рекомендації для вдосконалення як самої Програми, так і програмної діяльності. У звіті пропонується необхідність, з точки зору екології, впровадження додаткових критеріїв в процедурах оцінки.

У Польщі затверджені стратегічні документи повинні оцінюватись кожні два роки, а перевірятись і доповнюватись кожні чотири роки. В Оцінці Програми будуть враховані результати аналізу проблем довкілля. Окрім того, ЄС проводитиме проміжну оцінку Програми у 2009 році.

.

ДОДАТОК 3. ВИБРАНІ ДАНІ: СУБРЕГІОНИ У 2005 РОЦІ

Регіон		Площа території (кв.км)	Чисельність населення	Густота населення (чол./кв.км)	Можливість розміщення на протязі року (к-ть ліжкомісць)
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	7,512	1,158,156	154	6,250
	Кросненсько-Перемишський субрегіон	10,332	940,107	91	10,966
	Остролецько-Седлецький субрегіон	12,090	753,598	62	2,756
	Бяло-Підляський субрегіон	5,977	311,600	52	5,483
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	9,290	660,427	71	5,908
	Люблінський субрегіон	9,847	1,213,129	123	8,115
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	14,871	892,000	60	10,451
	Ломжинський субрегіон	5,316	310,400	58	2,130
Україна	Львівська область	21,831	2,577,129	118	8,701
	Волинська область	20,143	1,040,429	52	907
	Закарпатська область	12,800	1,245,500	97	2,005
	Рівненська область	20,058	1,155,419	58	3,600
	Тернопільська область	13,823	1,112,126	80	3,082
	Івано-Франківська область	13,900	1,393,600	100	12,500
Білорусь	Брестська область	32,800	1,445,600	44	3,193
	Гомельська область	40,400	1,485,100	37	7,500
	Гродненська область	25,100	1,123,500	45	7,314
	Мінськ	40,200	1,780,700	81	16,100
	Мінська область		1,474,100		

Регіон		Населення допродуктивного віку (вік 0-14)* (%)	Населення продуктивного віку (вік 15-64)* (%)	Населення пост-продуктивного віку (вік понад 65)* (%)	Природне зростання/зменшення (осіб)	Зростання/зменшення міграції (осіб)	Загальне зростання/зменшення (осіб)
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	18.0	69.4	12.6	1,706	-898	808
	Кросненсько-Перемишльський субрегіон	18.2	68.5	13.3	530	-1,487	-957
	Остролецько-Седлецький субрегіон	18.7	67.4	13.9	367	-1,962	-1,595
	Бяло-Підляський субрегіон	18.4	67.5	14.2	-140	-1,189	-1,329
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	17.1	67.9	15.0	-1,325	-1,995	-3,320
	Люблінський субрегіон	16.5	69.6	13.9	-371	-1,717	-2,088
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	18.4	67.0	14.6	-1,050	-751	-1,801
	Ломжинський субрегіон	21.0	65.5	13.5	14	-904	-890
Україна	Львівська область	16.5	68.8	14.7	-9,189	-1,723	-10,219
	Волинська область	18.7	66.7	14.6	-3,256	-1,092	-4,348
	Закарпатська область	21.0	60.8	18.2	-706	-2,333	-3,039
	Рівненська область	19.5	67.0	13.5	-1,938	-2,278	-4,216
	Тернопільська область	16.7	66.6	16.7	-5,767	-1,680	-7,447
	Івано-Франківська область	19.8	58.7	21.5	-3,039	-1,167	-4,206
Білорусь	Брестська область	18.6	60.1	21.3	-5,472	-3,575	-9,047
	Гомельська область	17.3	61.3	21.4	-8,245	-1,669	-9,914
	Гродненська область	17.4	59.8	22.8	-8,029	-3,488	-11,517
	Мінськ	14.5	67.9	17.6	-395	16,249	15,854
	Мінська область	16.7	60.7	22.6	-10,815	1,574	-9,241

* для Білорусі: до працездатного віку (вік 0-15); працездатного віку (вік 16-60 - чоловіки; 16-55 - жінки); пост-працездатного віку (понад 60 - чоловіки; 55 - жінки)

Регіон		Валовий внутрішній продукт на душу населення (поточні ціни в Євро)	Рівень безробіття:			Безробітні понад 180 днів (%)
			Всього (%)	чоловіки (%)	жінки (%)	
UE-25		21,741	8.5	51	49	45.5
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	4,283	16.6	47	53	54.4
	Кросненсько-Перемишльський субрегіон	3,338	21.0	49	51	56.2
	Остролецько-Седлецький субрегіон	3,550	20.4	50	50	58.7
	Бяло-Підляський субрегіон	3,404	18.5	52	48	58.3
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	3,361	18.4	50	50	54.4
	Люблінський субрегіон	4,306	15.9	49	51	53.9
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	4,137	15.1	50	50	47.8
	Ломжинський субрегіон	3,409	18.9	50	50	55.5
Україна	Львівська область	816	8.8	41	59	44.7
	Волинська область	750	8.9	41	59	52.6
	Закарпатська область	625	7.0	33	67	14.6
	Рівненська область	667	9.7	45	55	43.6
	Тернопільська область	517	9.1	49	52	36.6
	Івано-Франківська область	782	8.8	55	45	64.2
Білорусь	Брестська область	2,490	1.8	30	70	Немає даних
	Гомельська область		1.7	30	70	Немає даних
	Гродненська область		1.6	26	74	Немає даних
	Мінськ		0.8	32	68	Немає даних
	Мінська область		1.5	33	67	Немає даних

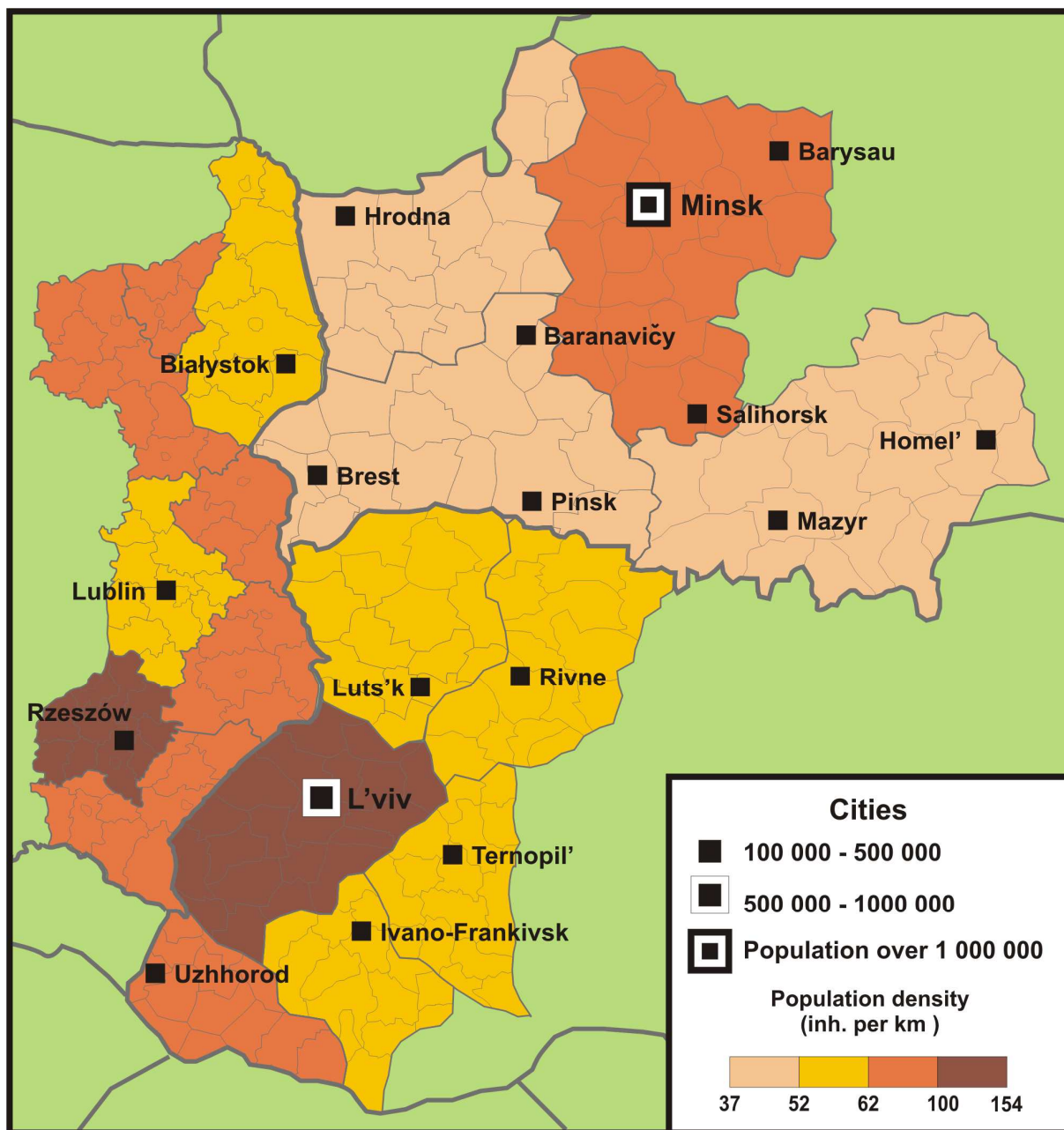
Регіон		Частка зайнятості:		
		Виробництво (%)	Сільське господарство (%)	Сфера послуг (%)
UE-25		27.5	4.9	67.6
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	31.8	26.6	41.6
	Кросненсько-Перемишльський субрегіон	25.1	33.9	41.0
	Остролецько-Седлецький субрегіон	16.5	51.6	31.9
	Бяло-Підляський субрегіон	14.3	50.5	35.2
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	14.0	55.2	30.7
	Люблінський субрегіон	20.1	38.4	41.5
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	19.4	37.6	43.0
	Ломжинський субрегіон	14.1	56.9	29.0
Україна	Львівська область	17.1	20.0	62.9
	Волинська область	12.5	28.6	58.9
	Закарпатська область	24.5	55.9	19.6
	Рівненська область	20.3	20.6	59.1
	Тернопільська область	18.4	13.7	67.9
	Івано-Франківська область	20.8	30.5	48.7
Білорусь	Брестська область	24.7	15.2	60.1
	Гомельська область	27.3	10.6	62.1
	Гродненська область	25.3	16.4	58.3
	Мінськ	27.1	0.0	72.9
	Мінська область	28.7	16.2	55.1

Регіон	Системи водопостачання		Каналізаційні системи		Обробка стічних вод			Викиди парникового газу в 2005 році (1 000 тон. Еквівалент CO ₂)	Накопичені комунальні відходи (кг на душу населення)	Кількість малих і середніх підприємств
	В км	на 100 км ²	В км	на 100 км ²	комунальні підприємства	Промислові підприємства	Оброблені стічні води (% загальної кількості стічних вод)			
Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	7,619.1	101.4	4,111.3	54.7	85	60	93,1	2 871	914,7	80 076
Кросненсько-Перемишльський субрегіон	4,594	44.5	3,906.3	37.8	115	26	92,1	622	185,2	58 744
Остролецько-Седлецький субрегіон	4,288.4	35.5	482.4	4.0	60	24	94.2	3,365	147	53,794
Бяло-Підляський субрегіон	3,161	52.9	653.0	10.9	45	14	95.2	2,050	139	17,776
Хелмсько-Замосцинський субрегіон	5,067.1	54.5	907.4	9.8	104	31	95.7	1,968	118	41,573
Люблінський субрегіон	8,923.5	90.6	1,622.7	16.5	74	38	95.0	3,071	169	90,129
Білостоцько-Сувальський субрегіон	7,738.2	52.0	1,509.6	10.2	79	13	100.0	8,613	532	91,633
Ломжинський субрегіон	2,882.0	54.2	368.8	6.9	27	15	100.0	3,873	206	
Львівська область	4,728.5	21.7	2,176.3	10.0	65	22	96.1	3,687	123	6,679
Волинська область	2,602.0	13.0	788.1	3.9	64	16	98.3	330	13.1	5,406
Закарпатська область	1,215.0	6.2	512.6	2.7	17	Немає	94.9	2,123	86	8,436
Рівненська область	1,113.0	8.1	576.1	4.2	15	Немає	91.7	252	Немає даних	4,403
Тернопільська область	1,162.4	5.8	509.5	2.5	22	1	100.0	1,034	300	4,958
Івано-Франківська область	1,360.0	9.8	753.7	5.4	19	30	45.97	2,523	861	7,259
Брестська область	2,700.9	8.2	950.5	2.9	Немає даних	Немає даних	97.8	3,904	265.6	2,387
Гомельська область	4,651.2	11.5	1,240.4	3.1	Немає даних	Немає даних.а.	100.0	9,206	859.2	n.a.
Гродненська область	1,993.1	7.9	788.8	3.1	68	n.a.	99.2	n.a.	613.3	3,784
Мінськ	1,124.9	375.0	556.1	185.4	n.a.	n.a.	100.0	n.a.	8,603.9	n.a.
Мінська область	4,185.2	10.5	132.0	0.3	n.a.	n.a.	98.4	9,5		4,600

Регіон:	Національність						
	поляки	білоруси	українці	румуни	росіяни	литовці	Інші
Люблінське воєводство	98.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2
Підкарпатське воєводство	98.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	1.0
Підляське воєводство	93.5	3.7	0.1	0.0	0.1	0.4	1.5
Брестська область	1.8	85.0	3.8	0.0	8.7	0.0	0.7
Гомельська область	0.2	84.2	3.3	0.0	11.0	0.0	1.3
Гродненська область	24.8	62.3	1.8	0.0	10.1	0.0	1.0
Мінськ	1.0	79.3	2.4	0.0	15.7	0.0	1.6
Мінська область	1.9	86.6	1.6	0.0	9.0	0.0	0.9
Львівська область	0.7	0.2	94.8	0.0	3.6	0.0	0.7
Волинська область	0.1	0.3	96.9	0.0	2.4	0.0	0.3
Закарпатська область	0.0	0.0	80.5	2.6	2.5	0.0	14.4
Рівненська область	0.2	1.0	96.0	0.0	2.6	0.0	0.2
Тернопільська область	0.3	0.9	97.8	0.0	1.2	0.0	0.0
Івано-Франківська область	0.1	0.1	97.5	0.0	1.8	0.0	0.5

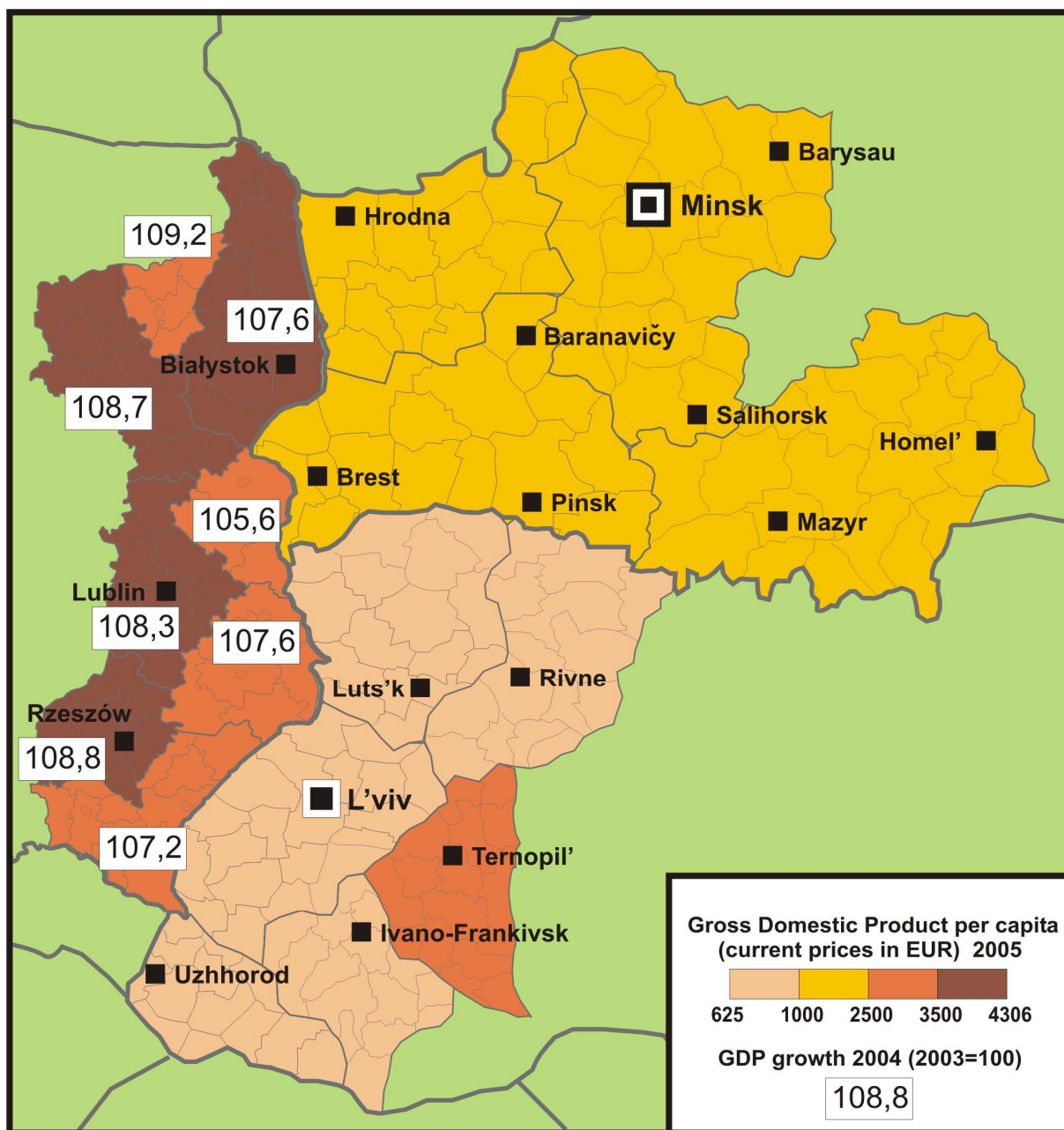
ДОДАТОК 4. КАРТИ

Густота населення (2005 рік)

Міста
Густота населення
(мешканців на км2)

Валовий Внутрішній Продукт 2005 рік. Зростання ВВП у 2004 році

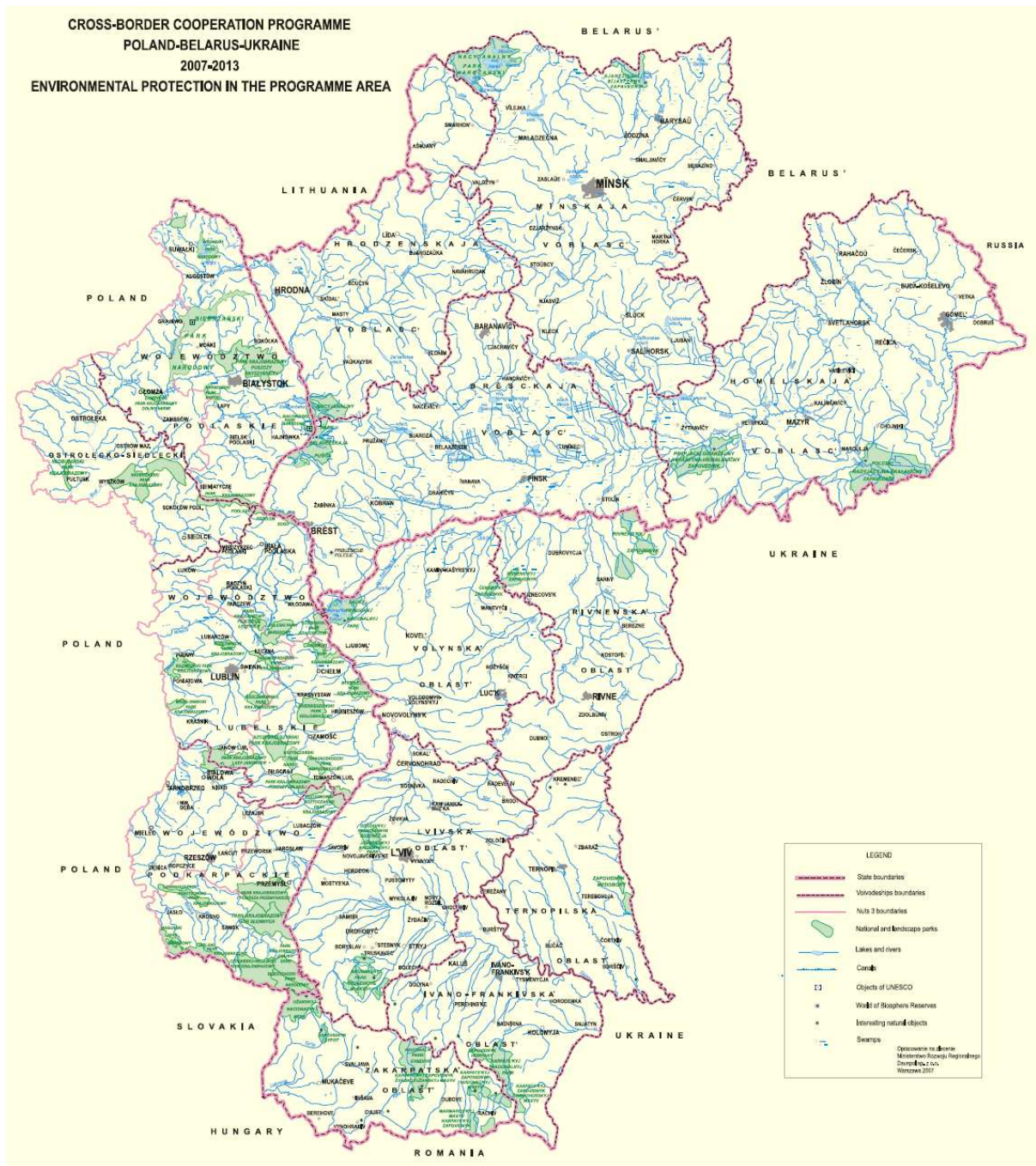

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

(ПОТОЧНІ ЦІНИ В ЄВРО) 2005 РІК

ЗРОСТАННЯ ВВП у 2004 РОЦІ (2003=100)

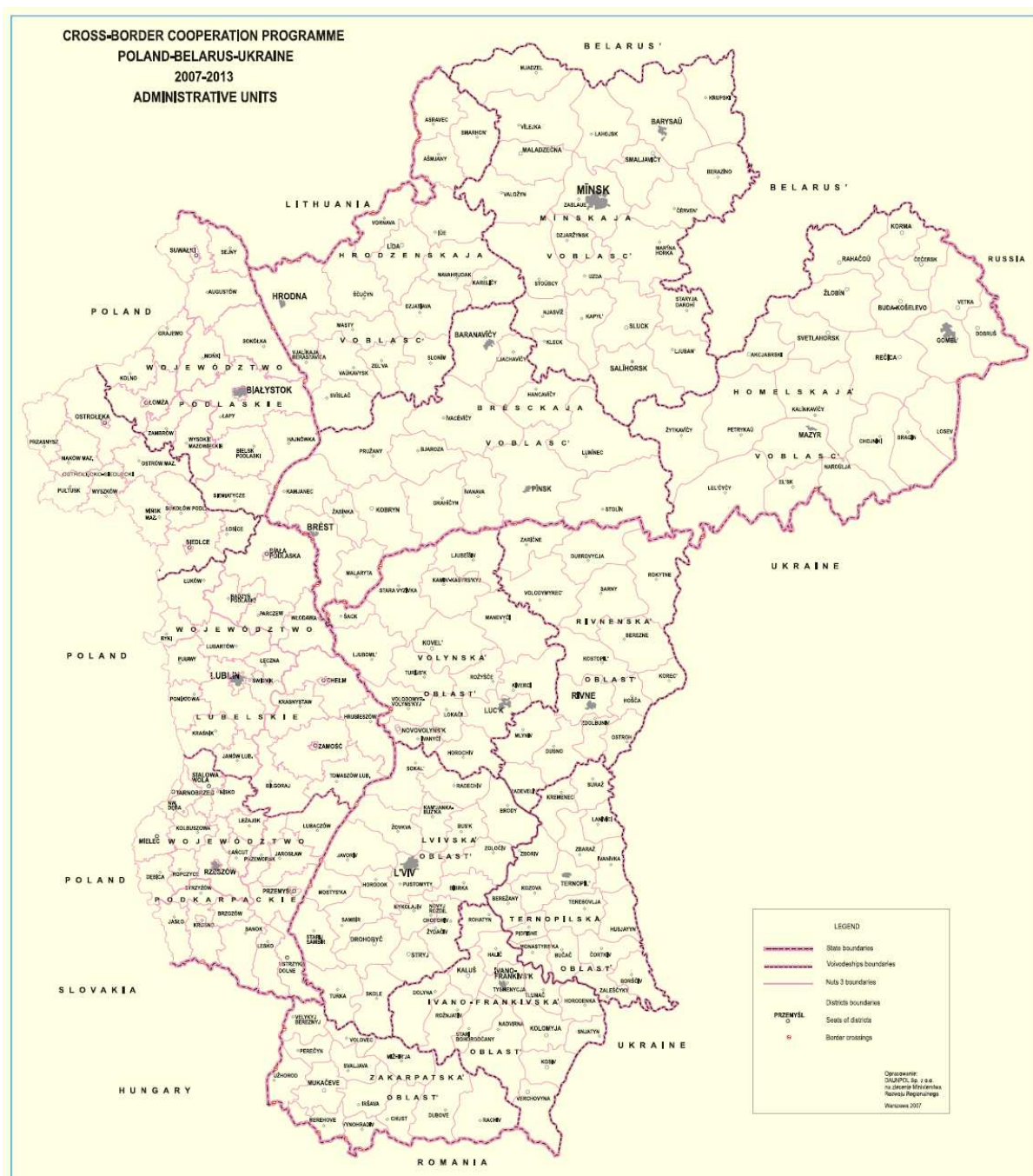
Карта зон захисту довкілля

Адміністративна карта

ПРОГРАМА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА НА 2007-2013 РОКИ

Адміністративні одиниці

Карта транспортної інфраструктури

ПРОГРАМА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА НА 2007-2013 РОКИ

Транспортна інфраструктура на Території дії Програми

